

MA~CU

prázdné zrcadlo

OSHO
Rajneesh

MA ~ CU

Prázdné zrcadlo

Osho Rajneesh

Překlad: Aleš Adámek
Grafická úprava: Aleš Adámek

Obsah

ÚVOD	4
1. ZRCADLO	7
2. ZASETÉ SEMENO	19
3. ZRALÁ ŠVESTKA	29
4. ZKROUCENÝ NOS	40
5. JAKO KRÁVA	50
6. LOVEC	62
7. KE ZDROJI	74
8. TENTO MOMENT	92
9. BEZ ZÁDRHELŮ	108
10. TVÁŘ MĚSÍCE	121

*Nazval jsem tuto knihu Ma Cu: Prázdné zrcadlo
z prostého důvodu,
že jeho celé učení se dá shrnout
do tohoto ponaučení
„Nereaguj.
Prostě jen buď a zrcadli...“*

Úvod

Jednoduché shrnutí jednoduchého učení. Samozřejmě, že jsou tato slova ve své jednoduchosti rozsáhlá a plná hlubších souvislostí.

„Nereaguj.“ Je to vůbec možné? Od skutečného počátku jsme vedeni k reagování. „Ne“ - a my se učíme přestat. „Haló“ - a my se učíme usmívat. A jsou tu příkrovy na dalších příkrovech, až nakonec vespod jsme my jen jako hromada podmíněných reakcí, kterým jsme se naučili říkat „moje já“.

Co nás přivede k „prostému bud“? Není to velmi oblíbená myšlenka. Prostě být co? Doktor, právník, dobrý občan? Američan, Japonec, Němec? Dobrý pracovník, skvělý génius, známý herec? Křesťan, buddhista?... Ne? Dobře, tedy co potom?

„A zrcadli“ - jako zrcadlo a ne jako myšlenkový proces, což nás napadne ve spojení s tímto slovem. Je jasné, že první dvě instrukce jsou bezpodmínečně nutné pro třetí; jinak Američan bude stále reagovat jako Američan, doktor bude stále nahlížet na svět prostřednictvím doktorských očí, buddhista bude dodržovat své předpisy a křesťan bude následovat Ježíše. A ocitáme se opět na začátku kola - reagujeme na všechno (ano, všechno - i když nás někdo dopálí a my „nereagujeme“, potlačujeme skutečně velmi často reakci, která již proběhla uvnitř nás), pokouší se tak být něco, a „odrážíme“ jako šílení to, co to všechno znamená.

A to probíhá stále pořád. Někteří z nás v tom pokračují po celé životy, někteří z nás se zblázní a někteří z nás se začnou pít po možnosti, jak vyskočit z kola.

Osho je dnes, stejně jako byl Ma Cu ve své době, důkazem toho, že vyskočení z kola je možné - a uklidnění, že nám to nepřinese, jak se obáváme, několik zlomenin a smrt, ale spíše novou plnost a život.

Zde na těchto stránkách nenaleznete učenecké komentáře, které jsou typické

pro většinu knih o zenu na západě - knihy, které ve snaze učinit zen pochopitelnější pro racionální mysl, ničí jeho základní poslání a přidávají další příkrov k naprosté poznatelnosti, že zen naopak směřuje k osvobození se od všech vazeb.

Na druhé straně, zenový mistr Ma Cu ze 6. století n. l. tu není „vysvětlen“ - jeho práce je uchovávána a trvá ve své svěžesti i v této době, kdy žijeme. A když Osho mluví o Ma Cuovi, mluví o sobě:

Existence vytvoří žízeň pouze poté, kdy vytvořila vodu, která žízeň uhasí. Pokud tu jsou žáci, hledající, pátrající, zařídí to existence tak, aby tito nadšenci začali hledat mistra, který v nich může uvidět, jaká je jejich možná budoucnost a může jim pomoci být sami sebou.

Člověk si může občas myslet, že snad všichni tito buddhové jsou prostě naše představy, neboť se ztratili z našeho pozemského světa. Smyslem vaší existence zde v tomto projevu je přivést nazpět do světa tuto zlatou výpravu za pravdou - a já se o to snažím ze všech možných úhlů, rozdílných přístupů k pravdě, doufaje, že ve vás možná něco sepne a otevře vám to dveře, které byly po léta, po staletí, zavřené... .

Dveře se náhle otevrou v těchto stránkách, záblesk z druhé strany - mimo kolo, kde je možné nereagovat, ale prostě jen být a zrcadlit.

Živoucí zdroj života teče právě poblíž. Proč se ho nenapít a být uhašen?

Ma Deva Sarito

Poona 1989

Poznámka pro čtenáře:

Konec každého rozhovoru v této knize je završen určitou formou, která se může zdát být čtenáři, který se nezúčastnil samotné události, nejasná.

Nejprve tu je čas věnovaný Sardaru Gurudajalu Singhovi. „Sardardži“ je dlouhodobý žák, jehož srdečný a nakažlivý smích měl za následek to, že se na jeho počest ustanovila doba k vyprávění vtipů.

Vtipy nastupují po meditaci a jsou sestaveny ze čtyř částí. Každá fáze meditace je uvedena signálem od Osha, jenž bouchne do bubnu, Nivedano. Tento úder do bubnu je v textu takto znázorněn:

První fáze meditace je nesrozumitelná hatlanina, kterou Osho popsal jako „Pročištění vaší mysli od všech druhů prachu... mluvte jakýmkoliv jazykem, který neznáte... vypouštějte ze sebe všechnu svoji potřebnost.“ Po nějakou dobu byla hala naplněna úplným šílenstvím, kdy tisíce lidí křičelo, řvalo, žvatlalo nesmysly a vlnilo rukama okolo sebe.

Hatlanina je v textu znázorněna takto:

Druhá fáze je období tichého sezení, zaměření vědomí ke středu, do pozice, ze které se vše pozoruje.

Třetí fáze je „nechat jít“ - každý padá bez úsilí na zem dovoluje tak, aby všechny dělicí čáry a hranice zmizely.

Závěrečný úder do bubnu signalizuje shromážděným lidem, aby se vrátili do sedu a snažili se vnést zkušenosti z meditace stále častěji do svého každodenního života. Účastníci jsou takto usměrňováni v průběhu každého stupně meditace slovy mistra. Celý text každé večerní meditace je zde popsán.

1. Zrcadlo

Náš milovaný mistr,

když Nangaku poprvé zahlédl Ma Cua, intuitivně ho rozeznal jako pravého nositele dharmy.

Navštívil Ma Cua v jeho komůrce, kde meditoval, a zeptal se ho: „Vaše důstojnosti, co se snažíte získat tím, že se cvičíte v sezení v meditaci?“

„Získat buddhovství,“ byla Ma Cuova odpověď.

Nangaku potom sebral kus kamene a začal jím drhnout o zeď právě před celou Ma Cua. Ma Cu odpověděl: „Co z toho chcete vydržet?“

Nangaku odpověděl: „Chci to vydrhnout až do lesku zrcadla.“

Pobavený Ma Cu řekl: „Jak můžete doufat, že lze kus šutru vydrhnout až do lesku zrcadla?“

Nangaku odsekl: „Jak bys mohl vysedět sebe sama do Buddha, když ani kus šutru nelze vydrhnout tak, aby z toho bylo zrcadlo?“

„Co mám tedy dělat?“ zeptal se Ma Cu.

Nangaku odpověděl: „Vezmi si jako příklad vozík tažený volem: jestliže se vozík nehýbe, budeš bičovat vozík nebo budeš bičovat vola?“

Ma Cu zůstal potichu.

„Když se tu učíš sedět v meditaci,“ rozhodl Nangaku, „snažíš se napodobit sedícího Buddhu nebo se snažíš naučit se praktikovat zenové sezení? Pokud platí to první, pak věz, že Buddha nemá žádnou pevnou pozici, a jestliže platí to druhé, tak zen nespočívá v sezení nebo ležení.“

„Dharma pokračuje stále a nikdy v ničem nepřebývá. Nesmíš být proto připoután, nebo oddán jakékoliv jednotlivé její fázi. Usedět sebe sama do Buddha je zabít Buddha. Být připoután k pozici sedu značí nedostatek pochopení esenciálního principu.“

Maneš, začínáme s novou sérií hovorů: Ma Cu - Prázdné Zrcadlo. Ma Cu je také znám jako Baso. Nepoužívám jméno Baso, protože naše druhá řada hovorů bude o japonském Bašóvi - velkém mystickém básníkovi zenu. A jméno Ma Cu je samo o sobě daleko významnější než jeho populární jméno Baso.

Předtím, než budu mluvit o sútrách (historických záznamech), je zcela nutné se zmínit o některých životopisných údajích, protože tento mistr není ve světě moc znám. On je jedním z těch nešťastných génů, kterého se pokoušel svět všude a pokaždé ignorovat a zapomenout, že vůbec existoval. Dokonce i idea, že tito velcí existovali, zraňuje ego spousty lidí. Takto se nakládalo s každým génem, protože pouhá existence génia z vás udělá duševně zaostalou bytost.

Každý osvícený mistr je dokladem toho, že žijete v temnotě, že musíte přeměnit svoji temnotu do života, do světla.

Zdá se to být tak velký úkol - není jím však, ale jeví se to jako složitá záležitost přeměnit vaši zaslepenost do jasně vnímavých očí; přeměnit svoji temnotu do krásného ranního světla. Je to jednoduchá věc, nejjednodušší ve světě, ale právě že je tak jednoduchá, není přitažlivá pro mysl. Mysl má zájem dělat velké věci. Touha za každou ctižádostí myslí je brána za něco zvláštního. A vy můžete být zvláštní pouze se zvláštními výkony.

Problém zenu je ten, že zen od vás chce být naprosto jednoduchými, ne zvláštními. Jde to proti skutečné touze myslí, která není jen tak nějakým malým jevem, ale je to touha stará čtyři miliardy let, a každý si ji nese v různých životech. Mysl nemůže pochopit, proč byste měl být jednoduchý, když byste mohl být zvláštní, proč byste měl být prostý, když byste mohl být mocný. A mysl je těžká, má obrovskou váhu minulosti. Ve chvíli, kdy mysl vidí někoho skromného, jednoduchého, přirozeného, buddhu, okamžitě ho odsoudí, protože takový člověk jde proti celému složení lidské myslí.

A svým způsobem je mysl normální. Abyste byl buddha, budete muset opustit mysl kompletně, budete se muset stát prázdným zrcadlem.

Ma Cu se narodil v Číně v roce 709. Byl nejdůležitější postavou v historii zenu po šestém patriarchovi Enóvi. Enó řekl Nangakuovi, který se stal Ma Cuovým mistrem, o věštbě, že Nangaku bude mít „odvážného mladého koně“, žáka, který „pošlape celý svět“. V čínštině výraz „Ma“ ve jméně Ma Cu znamená „kůň“.

Ma Cu jako dítě vstoupil do místního kláštera; stal se řádovým mnichem ještě než mu bylo dvacet let.

Byl to rozený génius, a i když s ním byla spojená prorocství ostatních mistrů, že jeho není možné brát jako nějakého pana XYZ, měl možnost se stát velkým mistrem a prorocství byla naplněna.

Někdy je možné, že když se mistr podívá na dítě, které je dosud nezkažené společností, může vidět jasně jeho potencialitu. A to je to, co další velký mistr, Enó, řekl Nangakuovi.

Enó byl šestý patriarcha, šestý velký mistr po Bódhidharmovi. Řekl Nangakuovi: „Toto dítě se jednou stane velkým mistrem; buď opatrný.“ A nakonec se Ma Cu nestal jen velkým mistrem, ale i druhým nejdůležitějším mistrem po Enóvi. Prorocství, které učinil Enó, bylo naplněno více, než očekával. Ma Cu dokázal sám sobě být větším mistrem, než jakým se měl stát podle prorocství.

Ale je to jeho zvláštní osud, že není znám světu. Snad byl tak moc napřed před svou dobou; snad byl tak vzdálen od obyčejného zástupu; snad byla jeho cesta učení tak jemná, že obyčejná mysl byla neschopna to pochopit.

Ale ať je to jakkoliv, znovu tu přivádíme Ma Cua k životu. Chceme, aby byl přijat v historii vědomí, na takovém místě, které mu náleží.

Příběh, který nám tu řekla Maneša:

Když Nangaku poprvé zahlédl Ma Cua, intuitivně ho rozeznal jako pravého nositele dharmy.

Mistr není nic než jasnost, průhlednost. Pro něho jsou věci, které jsou pro vás neviditelné, viditelné. Vaše potencialita je něco velmi neviditelného, je to záhada vaší existence. Ale pro mistra je to většinou otevřená kniha; on to může číst. A mít takového mistra, který může přecházet tvoji potencialitu a může ti pomoci vyrůst podle tvé potenciality - ne podle své ideologie - je to největší požehnání, které kdo může mít. Když Nangaku poprvé zahlédl Ma Cua, intuitivně ho rozeznal jako pravého nositele dharmy.

Je tu metafora. „Nositel (povoz) dharmy“ - tím je řečeno, že se stane přítomností, která rozešle záři všude kolem. Lidé budou přicházet z míst tisíce mil vzdálených, přitahováni neviditelnou silou, jakoby zemskou přitažlivostí, nevědouce, co je tak táhne k té určité osobě. Pochopí to pouze ve chvíli, kdy dorazí k této osobě - budou cítit její energii a uhasí svou žízeň. Potom budou vědět, že je táhla nějaká jemná síla, aby naplnili svůj osud.

Právě před pár dní jsem se dozvěděl, že stromy mají určitou citlivost ve vztahu k vodě. Vědec, který to zkoumal, byl ohromen při pohledu na strom, jenž kolem sebe neměl žádnou vodu, vyjma vodního kanálu, který byl od stromu vzdálen dvě stě stop (cca 61 m). Ale strom seslal své kořeny k vodnímu kanálu a vyvinul takovou sílu, že kořeny prorazily díru do tohoto potrubí a konečně se mohl osvěžit a nasát vodou.

Vědec byl znepokojen, protože nemohl nalézt žádnou vodu kolem stromu, a vůbec nepomyslel, že by si strom mohl brát vodu z vodního potrubí, který prorazil svými kořeny. Byl uveden do rozpaků - jak se strom dozvěděl o vodním potrubí dvě stě stop vzdáleném? A proč neposlal své kořeny někam jinam, ale přímo k vodnímu potrubí?

Strom nemůže žít bez vody. Zajisté musí mít určitou citlivost, určité skryté poznání o tom, kde se nachází voda, a to i přesto, že je voda uvnitř potrubí a ještě k tomu dvě stě stop vzdálená.

Stejně tak to platí pro vás, jestli je však vaše pátrání po pravdě upřímné a ne jen ze zvědavosti. Začnete být přitahováni tam, kde může být vaše žízeň uhašena, a může to být místo třeba tisíce mil vzdálené od vás. Existence vytvoří žízeň pouze poté, kdy vytvořila vodu, která žízeň uhasí. Pokud tu jsou žáci, hledající, pátrající, zařídí to existence tak, aby tito nadšenci začali hledat mistra, který v nich může uvidět, jaká je jejich možná budoucnost a může jim pomoci být sami sebou.

Mistr nemá žádnou ideologii, mistr není misionář, mistr vás neprogramuje. Naopak on vás odprogramuje; sebere vám všechny vaše ideologie, vaše předsudky, vaši vlastní mysl, takže potom může čirá prázdnota vašeho bytí začít růst.

Mistr se vytratil, celý svět této zlaté výpravy za pravdou se stal vzpomínkou. A chvílemi si někdo pomyslí: „Snad jsou všichni tito buddhové

pouze naší představivosti“ - protože oni se vytratili z našeho pozemského života.

Smyslem vaší existence zde ve světě je přinést nazpět do světa tuto zlatou výpravu za pravdou. A já se o to pokouším ze všech možných úhlů, z různých přístupů k pravdě - doufaje, že ve vás možná něco sepne a otevře vám dveře, které byly zavřené po léta, po staletí.

Navštívil Ma Cua v jeho komůrce, kde meditoval, a zeptal se ho: „Vaše důstojnosti, co se snažíte získat tím, že se cvičíte v sezení v meditaci?“

Prostě si všimněte tohoto: Nangaku byl velice uznávaný mistr a Ma Cu byl jen mladý žák, ale on ho oslovil jako „vaše důstojnosti“. Mistr zahrnuje do vaší přítomnosti nejenom váš současný stav, ale i vaši budoucnost. On vás zná a ví, že jednoho dne se stanete buddhou (probuzenou bytostí). Nezáleží na tom, že to bude trvat pár dní nebo pár let nebo pár životů. Protože Nangaku může vidět jeho buddhovství, oslovuje i žáka jako „vaše důstojnosti“.

Připomíná mi to příběh z minulého života Gautámy Buddha, kdy ještě nebyl buddha (probuzený) a zaslechl zprávu o velkém mistrovi, který se stal osvícený. Šel za ním jen tak ze zvědavosti, aby viděl, co vlastně znamená tento jev osvícení a jaká jinakost se tím vytvoří v člověku.

Dotkl se nohou člověka, ačkoliv neměl žádný záměr to učinit; ale jakmile se dostal do jeho energetického pole, spontánně se dotkl jeho nohou. Byl překvapen tím, proč se dotkl jeho nohou, protože tam za ním nepřišel jako jeho žák. Ale pravá oblast, pravá atmosféra, skutečné prostředí - a něco v jeho srdci začalo rozezvánět zvon, že možná přišel blíž k jeho domu, bez jakéhokoliv vědomého záměru.

Prostě se jen spontánně dotkl nohou tohoto člověka. Byl to pro něho zázrak, protože se nikdy nedotkl nohou někoho jiného. Nebyl to člověk víry nebo důvěry; byl to mladý muž velmi rád se prosazující argumenty. To byl neobvyklý čin, který udělal, ale ještě podivnější než toto bylo to, že když se zvedl, mistr se naopak dotkl jeho nohou!

Řekl: „Co to děláš? Neměl jsem pomyšlení, touhu, záměr se dotýkat tvých nohou - ale prostě se to stalo. Byl jsem pozorující, jak se to dělo proti mé vůli. A nyní se dotýkáš mých nohou! - já jsem nikdo, já neznám ani základy osvícení. Přišel jsem sem prostě jen ze zvědavosti.“

Mistr řekl: „Možná že nevíš, co je obsaženo ve tvém semínku, ale já to vím. Mohu spatřit, že jednoho dne se staneš buddhou. Včera jsem nebyl buddha, dnes jsem buddha; dnes nejsi buddha, zítra budeš buddha. Tento malý časový rozdíl nevytváří žádnou rozdílnost.“

Nangaku řekl Ma Cuovi, jenž meditoval ve své komůrce: „Vaše důstojnosti, co se snažíte získat tím, že se cvičíte v sezení v meditaci?“

„Získat buddhovství,“ byla odpověď Ma Cua.

Musí být pochopeno, že buddhovství nemůže být získáno, je to již vaše přirozenost. Jestliže se pokoušíte jej získat, minete ho. Musíte prostě rela-

xovat a spatřit jej uvnitř sebe sama a buddha je již tady ve své absolutní záři.

Užití slova „získat“ značí, že něco musí být učiněno, že musíte někam odejít. Je tu možnost neúspěchu - můžete uspět, nemusíte uspět. A dosažení je vždy zisk z vnějšího světa, objektivního světa - získáte bohatství, slávu nebo moc...

Ale buddhovství není získání. Je to jednoduše rozpomenutí si, jako kdybyste něco zapomněl a náhle v tichém relaxačním stavu si na to vzpomenete.

Myslím, že každý z vás musel alespoň jednou nebo vícekrát zažít zkušenost, kdy věděl, že ví něco, řekl si, že mu to už visí na špičce jazyka, ale přece si nemůže vzpomenout. Velmi podivné a tajemné pocity vznikají v této době. Znáte jméno někoho - jste si absolutně jisti tím, že to jméno znáte, můžete dokonce zavřít oči a vidět tuto osobu - cítíte, že toto jméno máte právě na jazyku, ale najednou se zastavíte a nemůžete to za nic na světě vyslovit.

Je to velice tajemný pocit - že to znáte, a víte dokonce, že to znáte, ale přesto to nedokážete vyjádřit. Máte to právě na jazyku, ale čím více se snažíte, tím více se to stává obtížnější.

Důvodem je to, že každé úsilí napíná vaši mysl; a pod čím větším napětím je vaše mysl, tím více se stává uzavřenou. Co je zapotřebí... měli byste odejít do zahrady a měli byste začít okopávat rostliny nebo je začít zalívat a zcela zapomenout na tohoto mladíka, na kterého jste vzpomínali a který vám právě leží na jazyku. Prostě to vyplivněte. Zaměstnejte se něčím jednoduchým - zalévejte růže; a zatímco budete zalévat růže, začne se mysl uvolňovat. Sevřenost se začne rozevírat a náhle zčistajasna vám toto jméno vyskočí z pusy.

Zatímco jste se o to snažili, nebylo vám to umožněno. Ale když jste se nesnažili a jednoduše jste pustili z hlavy ideu vědět to, přišlo to nazpět s takovou vervou.

Být buddha je přesně jako toto.

Vše, co vás tu učím, není žádnou filozofií, nelze to ani nazvat učením. Jednoduše vám pomáhám uvolnit se do takové míry, kde si můžete vzpomenout na to, na co jste zcela zapomněli.

Toto připomenutí vám umožní si uvědomit vaše buddhovství.

Toto připomenutí není dosažení, protože buddha je již uvnitř vás; odtud slovo „získání (dosažení)“ není správné. Ale odpověď Ma Cua může být chápána s nutnou dávkou soucitu. On neví, co je přesně myšleno tím buddhovstvím, měl prostě jen pocit, že tu je něco, co lze nalézt, že tu je něco, co postrádá ve svém životě a co by dalo jeho životu význam a podstatnost.

Slovo „buddha“ jednoduše značí, že je to člověk pátrající po uvědomění. Ale protože neví, že to, co hledá, je uvnitř něho samého, je zcela možné v jeho případě užít slovo „dosažení“. Používá chybné slovo, ale jeho touha je správná. Je na správné stezce, ale prostě jen používá chybné slovo. A musíte mu prominout, protože je to pouze hledající žák, není to ještě mistr.

Nangaku potom sebral kus kamene a začal jím drhnout o zeď právě před celou Ma Cua. Ma Cu odvětil: „Co z toho chcete vydržet?“

To vám naznačuje, jak byli zenoví mistři unikátní ve svém úsilí, aby probudili své žáky. To je podivný způsob, ale spontánní, protože nikdo jiný to předtím neudělal, a ani potom to nikdo nezopakoval. Pouze Nangaku to učinil.

Ma Cu odpověděl: „Co z toho chcete vydržet?“

Nangaku odpověděl: „Chci to vydržet až do lesku zrcadla.“

Pobavený Ma Cu řekl: „Jak můžete doufat, že lze kus šutru vydržet až do lesku zrcadla?“

Nangaku odsekl: „Jak bys mohl vysedět sebe sama do Buddhy, když ani kus šutru nelze vydržet tak, aby z toho bylo zrcadlo?“

„Jak se můžeš ty, zůstaje sám sebou a sedící zde v komůrce - stát buddhou? Když se ani šutr nemůže stát zrcadlem, ani ty se prostým sezením nemůžeš stát buddhou. Můžeš mít stejnou pozici jako buddha, stejnou lotosovou pozici, ale prostě to, že budeš napodobovat jeho sezení, neznamená, že se jím staneš. Tvoje úsilí je marné stejně jako moje úsilí vydržet kámen do zrcadla.“

To, co se zde snaží ve skutečnosti říci, je fakt, že se nemůžete stát zrcadlem prostě jen drhnutím (leštěním) své mysli. Co tu děláte? Prostě leštíte svou mysl a zkoušíte z toho udělat zrcadlo. Buddha je zrcadlo; buddha jednoduše odráží, on nereaguje. On je vždy prázdný jako zrcadlo. Věci přicházejí a odcházejí před zrcadlem, ale nezanechávají na zrcadle žádnou stopu.

„Co mám tedy dělat?“ zeptal se Ma Cu.

Nangaku odpověděl: „Vezmi si jako příklad vozík tažený volem: jestliže se vozík nehýbe, budeš bičovat vozík nebo budeš bičovat vola?“

Ma Cu zůstal potichu.

„Když se tu učíš sedět v meditaci,“ rozhodl Nangaku, „snažíš se napodobit sedícího Buddhu nebo se snažíš naučit se praktikovat zenové sezení? Pokud platí to první, pak věz, že Buddha nemá žádnou pevnou pozici.“ Někdy se postaví, někdy chodí, a někdy také spí. „Jestliže platí to druhé, tak zen nespočívá v sezení nebo ležení. Dharma pokračuje stále a nikdy v ničem nepřebývá.“

Nemá to žádnou zvláštní formu, nemá to žádné zvláštní místo; přeměňuje se to do různých forem. Nebudete schopni to nalézt v jakémkoliv formě, v jakémkoliv těle, v jakémkoliv pozici. Budete se muset podívat dovnitř. Je to pouze naleznutelné v prázdnotě, protože prázdnota nemůže sedět, nemůže stát, nemůže ležet. Prázdnota je prostě prázdnota; je věčně prázdná. To je jediná věc, která je věčná - vaše prázdné srdce.

„Dharma pokračuje stále a nikdy v ničem nepřebývá.“

Nesmíš být proto připoután nebo oddán jakémkoliv jednotlivé její fázi. Usedět sebe sama do buddhy je zabít buddhy.“

To je velkolepost zenu říci věci zpříma, přímočaře. Žádné jiné náboženství nemá tuto odvahu.

Nangaku říká Ma Cuovi: „Usedět sebe sama do buddhy“ - neboli převzít Buddhovu pozici - „je zabít buddhy.“ Nezapíjej...“

Ještě než Gautama Buddha zemřel, řekl svým žákům: „Nedělejte mi po mém

odchodu sochu, protože to by vzbuzovalo v lidech chybný dojem. Budou si myslet, že pokud člověk sedí v této pozici, stane se buddhou.“

Ale kdo to slyší? Dnes je tu více soch Buddhy než kohokoliv jiného. Ve skutečnosti v takových jazycích, jakými jsou arabština, perština, urdština existuje z toho důvodu, že mohamedáni jsou proti sochám, slovo pro sochu ‘budt’; toto slovo ‘budt’ je jen odvozenina od slova ‘buddha’. V sanskrtu je slovo ‘buddh’ původní kořen slova buddha - tedy být uvědomen. Ze slova ‘buddh’ lze velice snadno udělat slovo ‘budt’.

To se stalo proto, že mohamedáni minuli po ulicích tolik soch Buddhy jako nikoho jiného. A oni začali ničit sochy; ať přišli kamkoliv, začali ničit sochy. Zničili krásné umělecké kusy. Být proti sochám ještě neznamená, že musíte ničit sochy.

Tímto způsobem aspoň můžete pochopit, jak se pohybuje nevědomá mysl z jednoho extrému do jiného extrému. Gautama Buddha řekl: „Nedělejte z mé podoby sochy, protože si lidé potom mohou myslet, že prostým sezením v lotosové pozici se můžou stát uvědomělí. Nechte to prostě tak, jak to je - toto uvědomění nemá žádnou formu, vy jej musíte nalézt uvnitř sebe sama. Nemůžete jej najít v buddhistické soše. Neodvádějte jejich pozornost vnějšími sochami - neboť lidská mysl je taková, že může být rozptýlena čímkoliv, může být připoutána k čemukoliv...“

Slyšel jsem o buddhistické mnišce, která měla svoji vlastní malou sošku Gautama Buddhy vyrobenou z čistého zlata. Měla ve zvyku si tuto sošku brát s sebou vždy, když cestovala z jednoho kláštera do druhého. Ale jejím problémem bylo to, že každé ráno, kdy uctívala svého buddhu, si k tomu zapálila vonnou tyčinku, ale vůně tyčinky neměla ten žádaný směr, neboť směřovala k jinému buddhovi, který byl v klášteře. Nyní to bylo pro mnišku velice zlé - její vlastní buddha seděl zde a vonná tyčinka a vůně, kterou nabízela svému buddhovi v sošce, vlála jinam k nějakému jinému buddhovi.

Bývaly tu a stále tu jsou chrámy s mnoha sochami buddhy. A ona byla tak moc připoutána ke svému vlastnímu buddhovi, že se z toho stal problém. Její buddha a ostatní buddhové...

Nakonec nalezla strategii, na základě které měla vůně z vonné tyčinky dorazit k jejímu buddhovi. Sehnala si malý bambusový klacek, něco jako dutou trubici, a položila ho na vonnou tyčinku tak, aby dorazila vůně z dutého bambusu přímo k nosu jejího vlastního buddhy.

Ale potom zde vyvstal další problém: nos jejího buddhy díky kouři zčernal. Byla ve velké úzkosti; zlatý buddha, pevný zlatý buddha s černým nosem - to neseď. Vypadá téměř jako negr...!

Šla se zeptat starších mnichů: „Co mám nyní dělat? Pokud tam nepoložím bambus, vůně odvane... nikdo neví kam. Rozplyne se ke všem druhům buddhů; ale já ji nabízím svému oblíbenému buddhovi. A nyní kvůli tomuto bambusu se nos a část tváře staly černé. Co bych měla dělat?“

Mnich, kterého se zeptala, se začal smát a řekl: „Ty jsi hloupá ženská! Nechápeš jednoduchou skutečnost, že všichni buddhové jsou stejní, jsou sochami stejné osoby. Připoutala jsi se ke svému buddhovi, a celé učení Buddha je založené i na nepřipoutanosti.“

„To je naprosto správné; Buddha ti ukázal, že připoutanost tě učiní špinavou. Buď si toho tedy vědoma! Takže zajdi ke zlatníkovi, který může vypulírovat a vyleštit tvého buddhu. Ale od nynějška prostě mysl ten buddha. Jakýkoliv buddha, kterýkoliv buddha dostane vůni... snad si ji zaslouží! A ty bys měla být šťastná, že tato vůně dorazila k někomu, protože všechny tyto sochy reprezentují stejnou osobu.“

Buddhisti, následovníci Gautama Buddha, neslyšeli jeho poslední slova: „Nedělejte z mé podoby sochu. Nechte mne zastupovat bezforemností; pouze vůně, žádné květy.“

A byl tu další extrém. Mohammed byl zásadně proti sochám, protože jestliže uctíváte sochy... je to kámen a uctívání kamene je překážkou k uctívání Boha. Takže všechny překážky musí být odstraněny.

Bylo zcela v pořádku, pokud si někdo přál odstranit tyto překážky, ale mohammedáni začali odstraňovat překážky jiných lidí. Zcela zapomněli na Boha. Celá jejich historie se stala ničením soch.

Ani uctíváním soch nemůžete dospět k buddhovi a ani ničením soch nemůžete dospět k buddhovi. Musíte jít dovnitř; mimo vás tu není nic, co vám může zajistit věčnost, konečnost, pravdu, která může uhasit vaši žízeň.

„Usedět sebe sama do buddhy je zabití buddhy. Být připoután k sedící pozici značí nedostatek pochopení esenciálního principu.“

Esenciální princip není nikdy objektivní; je to vaše subjektivita. Esenciální princip nemá žádnou formu; je to absolutní prázdnota. Esenciální princip je zrcadlo; pouze odráží, ale nikdy nedělá žádné soudy o tom, co je dobré nebo zlé, krásné nebo ošklivé.

Ťi-sien napsal:

*Vlastním vnitřní schopnost;
lze ji spatřit v záblesku.
Ten, kdo nechápe,
nemůže být nazýván mnichem.*

Padne to i tobě tím samým způsobem, jako to padlo žákům mistra Ťi-siena. Vlastním vnitřní schopnost; lze ji spatřit v záblesku. Není to vzdálený jev. Jen zavři oči a pohlédni tiše a hluboce a ono to je zde. Bylo to zde po věčnou dobu, jen to čekalo na tvůj příchod domů. Meneša se zeptala:

Náš milovaný mistr,

jste my všichni, desetitisíce buddhů, potenciálními nositeli dharmy?

Menešo, pokud se jedná o potenciální nositele (povozy) dharmy, nikoho z toho nelze vyloučit. Vy všichni máte možnost - stejnou možnost, stejně vysoký vrchol vědomí, jako kterýkoliv buddha. Ale musíte jít dovnitř a nalézt svůj poklad. Z vnějšku jste žebrák, každý je žebrák.

Alexandr Veliký přišel do Indie 300 let po smrti Buddha. Chtěl se setkat s nějakým mistrem. Jméno a sláva Buddha dorazily do vzdálených krajů - dokonce až do Řecka a Atén.

Alexandrův mistr byl otec západní logiky, Aristoteles. Aristoteles mu řekl: „Ty jednou dobudeš svět, musíš se však dostat do Indie. Nechci od tebe žádný dar, jen se prosím setkej s osvěceným mistrem. Slyšel jsem tak mnoho, ale zdá se to být neuchopitelné. A co více, protože jsem logik, nemohu přijmout nic, dokud to není rozumově pochopitelné, dokazatelné a zargumentovatelné.“

Na své cestě zpět si Alexandr připomněl, že se musí setkat s mistrem. Poptal se nějakých lidí a oni mu řekli: „To je velice obtížné. I kdybys našel mistra, nemyslíme si, že bude souhlasit s tím odejít s tebou do Řecka.“

Alexandr řekl: „O to se nestrachujte. Jestliže chci přesunout Himaláje do Řecka, zařídím to!“

Nakonec našel mistra. Mnozí lidé říkali: „Ano, tato osoba je realizovaná. Žije nahá na břehu řeky.“

Alexandr přišel k tomuto muži a se svým obnaženým mečem mu řekl: „Chci, abys šel se mnou! Bude ti dáno královské přivítání; veškeré zařízení a vybavení bude pro tebe dostupné. Ale chci na tobě, abys šel se mnou do Řecka, protože můj mistr chce vidět osvěceného muže.“

Starý muž se smál. Řekl: „Nejprve vrať svůj meč zpět do pochvy - to není způsob, jakým se setkává mistr. A sesedni ze svého koně!“

Alexandr nikdy předtím neslyšel taková autoritativní slova - a ještě k tomu od nahého muže, který byl ničím.

A muž řekl: „Nezapomeň, že můžeš dobýt celý svět, ale přece jsi žebrák. Nyní žebráš o to, abych s tebou odešel. Ale co se mne týče, došel jsem do bodu, kde není žádný pohyb. Neodcházím nikam, nikdy jsem nikam neodešel. Vždy jsem byl nyní a zde. Čas se zastavil, mysl se zastavila...“

Alexandr se velice rozčílil. Řekl: „Odseknu ti hlavu, jestliže se mnou nepůjdeš!“

Muž řekl: „To je dobrá idea. Můžeš si s sebou vzít hlavu, ale já nepůjdu. Ale nezapomeň: právě jak odsekneš mou hlavu, budeš ji sledovat, pozorovat, jak padá na zem a já budu také pozorující. Pozorování je naše tajemství, řekni to svému mistrovi a vezmi si mou hlavu.“

Nyní to je však velice obtížné vzít si hlavu takového muže, který nemá vůbec žádný strach. Alexandr řekl: „Budu muset jít bez mistra.“

Starý muž řekl: „Řekni svému mistrovi, že osvěcení není něco, co si můžeš donést z vnějšího prostředí. Nemůžeš to vyvézt - musíš to vypátrat uvnitř sebe

sama. Odhod' všechnu logiku, veškerou racionalitu, všechnu mysl a jdi dovnitř tak hluboko, kam až můžeš. Na skutečném konci tvého bádání nalezneš buddhu.

„Můj příchod do vaší země nebude mít žádný užitek. Neodmítl bych jít do Řecka, protože tam, kde jsem, není pro mne žádného rozdílu, - ale pohlédni na mne, vidíš nějaké osvícení? Ani tvůj mistr nebude schopen vidět jakékoliv osvícení. K tomu, abys viděl osvícení, potřebuješ nepatrně malou zkušenost osvícení, alespoň nějakou schopnost meditace. A já si nemyslím, že by meditace vstoupila do vědomí lidí na Západě.“

Podivné, dokonce i dnes - je tomu dva tisíce tři sta let, a přesto i nyní by to Alexandrovi nijak nepomohlo. Meditace je až dosud východním konceptem. Je to stále pouze na Východě, že lidé žijí po dotazování uvnitř sebe.

Mojí snahou je roznést oheň všude po světě, zničit rozdíl mezi Východem a Západem. Ale každá překážka je stvořená. Vy všichni musíte přenést oheň meditace do svých zemí. Stačí jen začít s malým plamínkem a brzy se z toho může stát obrovský žár.

Kromě meditace tu není žádný způsob, jak znát sebe sama - ve vaší čirosti, ve vaší naprosté nevinnosti, právě jako zrcadlo. Ale vy všichni jste nositelé dharmy, základního principu. Můžete to rozpoznat, nemusíte to rozeznat. Nosíte to (a ani to nevíte), jste tím otěhotněni - zda-li to však porodíte nebo ne, to už je rozdílná věc. Právě malá relaxace, jen malé vhlédnutí dovnitř a dveře nesmírných možností se otevrou. Nejste již více žebrákem. Bez dobytí světa jste dobyl celý vesmír.

Prostě jen zdolejte sami sebe.

Deště přišly, aby slyšely váš smích. (Hlasitý a známý smích se řine někde odzadu, ze zadních řad shromážděných posluchačů.) Á, Sardar Gurudajal Singh začal.

Tři sannjasínské děti se potkaly v ášramu a začaly spolu hovořit. „Víte,“ řeklo německé dítě, „můj strejda je kněz a všichni lidé ho oslovují 'svatý otče'“.

„To nic není,“ řeklo japonské dítě. „Můj dědeček je zenový mistr a i císař se mu chodí uklánět a dotýkat jeho nohou.“

„To nic není, kluci,“ říká americké děcko. „Moje matka váží tři sta liber, a když jde po ulici, lidé na ni jen jednou pohlédnou a řeknou, 'Můj ty Bože!'“

Otec Prstík měl menší potíže se šestnáctiletou blondýnkou a policií. Ihned zašel ke svému právníkovi, Borisi Bleblemozkovi. „Jestliže tento případ vyhraje pro mě,“ říká Prstík, „dám vám tisíc dolarů.“

„OK,“ souhlasí Bleblemozek, „přiveďte mi nějaké svědky.“

Otec Prstík se pídí okolo své farnosti a nalezne dva opilce a starou brácu jako své svědky. Ti před soudem vypoví správný příběh a otec vyhraje spor.

„Vyhrál jsem vám tuto soudní při,“ říká Bleblemozek. „Co bude nyní s mými tisíci dolary!“

„OK“, odpoví otec Prstík, „jen mi přiveďte nějaké svědky!“

Na jednom vkusném večítku v Hollywoodu potkal šejk Ali Baba, nesmírně bohatý olejový milionář, Brendu Bleblemozkovou a šíleně se do ní zamiloval.

Šejk Ali Baba přišel k jejímu manželovi Borisi, právníkovi, a odvedl ho do klidného koutu.

„Musím se s vaší ženou vyspat,“ říká Ali Baba, „a na oplátku vám zaplatím její váhu ve zlatě.“

Boris váhá a pak trvá na tom, že bude potřebovat pár dní.

„Abyste si rozmyslel uzavření obchodu?“ ptá se Ali Baba znepokojeně.

„Ne, ne!“ křičí Boris, „abych ji vykrmil!“

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Dovol svému tělu být zcela nehybné.

Zavři své oči a podívej se dovnitř

s takovou naléhavostí a úplností, jak to jen jde.

Hluběji a hlouběji...

vstupujete do prostoru, který nazýváme buddha.

Tento krásný večer se může stát

velice zásadní změnou ve tvém životě,

pokud jsi dostatečně odvážný na to jít dál,

podobně jako šíp,

až ke skutečnému středu svého bytí.

Ty jsi prostě svědek,

prázdné zrcadlo.

Abych to více ujasnil, tak Nivedano...

Relaxuj.

Pozoruj - tělo není tebou, mysl není tebou.

Pouze sleduj, pouhé pozorování jsi ty.

Toto pozorování je tvou věčností.

*S tímto pozorováním přicházejí všechny extáze,
všechna požitání, které ti může nabídnout existence.*

*Čím hlouběji jdeš, tím více pozornější jsi -
čím více se ztišíš, tím více se zklidníš.*

Je to velká událost.

Každý večer jdeš o trochu hlouběji do svého buddhovství.

*Podívej se okolo tohoto prázdného prostoru uvnitř sebe;
musíš si to připomínat, dvacet čtyři hodin denně,
když přicházíš nazpět z vnitřní cesty.*

Nivedano...

*Přiď zpět, ale přijdi zpět jako buddhové -
jako míruplný, tichý, půvabný a plný krásy.*

Sedni si a buď na chvíli jen jako zrcadlo;

připomínej si svůj vnitřní svět,

uspořádej si zkušenost tak,

že se může stát podpovrchovým proudem ve tvém denním životě.

Nechci od nikoho, aby utíkal ze života;

chci od každého, aby svůj život obohatil

a udělal ho dokonale šťastným a extatictější.

Jsem vším, co mám, pro život,

protože pro mne je život jediný Bůh.

Buddha je jiné jméno pro život.

V pořádku Manešo?

Ano, Milovaný mistře.

Můžeme oslavovat desetitisíce buddhů?

Ano, Milovaný mistře.

2. ZASETÉ SEMENO

Náš Milovaný mistře,

Ma Cu po svých prvních instrukcích od svého mistra, Nangakua, týkajících se významu dharmy, měl pocit, jako by vypil ten nejskvělejší nektar. Ma Cu se poté, co se uklonil svému mistrovi, zeptal: „Jak se člověk dostane do souladu s bezformným samádhi?“

Mistr řekl: „Když rozvíjíš cestu vnitřní moudrosti, je to jako zaseté semeno. Když jsem ti vysvětlil podstatu dharmy, je to jako přehánka z nebe. Budeš předurčen uvidět tao, jakmile se staneš vnímavý k učení.“

Ma Cu se opět zeptal: „Jak lze vidět tao, když je bezbarvé a bezforemné?“

Mistr řekl: „Dharmové oko tvého vnitřního ducha je schopné vnímat tao. Takže to platí pro bezforemné samádhi.“

„Je tu přece jen vytváření a nevytváření?“ zeptal se Ma Cu.

Na to odpověděl mistr: „Pokud někdo vidí tao z pohledu vytváření a nevytváření, nebo shromažďování a rozptylování, nevidí skutečně tao. Poslechni si moji gáthu:

*„Půda ne-mysli
obsahuje mnoho semen,
které budou všechny rašit tehdy,
kdy přijde sprška z nebe.
Květ samádhi
je za všemi barvami a tvary.
Jak by zde mohla být
nějaká další nestálost?“*

Říká se, že když si ji Ma Cu vyslechl, byl vskutku osvěcen, jeho mysl překročila svět jevů. Byl mistrovým společníkem po plných deset let. Během této doby se nořil hlouběji a hlouběji do meditace.

Manešo, velký mistr Nangaku, jenž jednal na základě svého vlastního oprávnění, pracoval na velkém mistru Ma Cuovi, který se stal semínkem obsahujícím v sobě velkého buddhu.

Ty jsi také semeno. Je jen na tobě, zda zůstaneš uzavřená. Potom však nikdy nepoznáš svoji nejzazší přirozenost, protože nebudeš buddha. Trocha odvahy, trocha otevření, jen nechat obal semene umřít a buddha v tobě začne rašit.

Nemůžeš svádět vinu na počasí. Deště jsou tady. Mraky dokonce vstoupily do sálu, právě plynou před mýma očima. Tak blízko jsou mraky... ale divné je to, že čím blíže se k tobě dostanou mraky, tím více je semeno znepokojeno. Poleká se z neznámého, poleká se... nikdo nikdy neví, co se odehraje venku. Tím, že je ukryto uvnitř pod slupkou, má pocit bezpečí a větší jistoty.

Na stezce zenu se musíš naučit význam těchto důležitých slov: otevřenost, radost v nejistotě. Proto výzva z neznámého musí být stále vítána. To je cesta vzrůstu. Většina lidí ve světě, které Wilhelm Reich nazýval „malými lidmi“, umřela jako malí lidé, ačkoliv jejich osudem nebylo žít jako malý člověk. Wilhelm Reich měl naprostou pravdu, pokud jde o masy, davy lidí, když nazval svoji knihu Poslouchej, malý člověče. Ale byl zcela na omylu, neboť nebyl sto vidět, že to skryté v malém člověku je největší buddha.

Jednoduše odsoudil malého člověka, protože všichni malí lidé odmítali jeho. Byl génius; ne buddha, ale intelektuální obr, a byl zavrhován davem. Nakonec byl donucen žít uvnitř zdí blázince. A říkával ohromně chytré věci. Přinesl novou oblast vědě k prošetření.

Ale všichni tito strachuplní lidé, polekaní z neznámého, bázlivi ze ztráty jistoty a bezpečí ve stylu bankovní vyrovnanosti, ho dohnali do blázince. Ale on nebyl šílenec. V době, kdy žil v blázinci, napsal své nejlepší knihy. Jsou zjevným důkazem o tom, že nebyl blázen. Ale politici, dav a vláda se spikli a dohnali ho k tomu, aby žil v blázinci. Ti všichni se smáli nad jeho cennými rozpravami o lidské energii. Přirozeně, že byl zlostný.

Takže když napsal knihu Poslouchej, malý člověče, nebylo to ze soucitu, ale z protiútoků. Oni mu uškodili a on byl alespoň schopný je odsoudit. V jeho knize je krásně popsán malý člověk. Ale podstatnou částí malého člověka je semeno, jeho potencialita, kterou Reich zcela ve své zlosti opomněl.

Jinak byl velice blízko realizace osvětlení. Ale ve své zlosti, svém protiútku, byl neschopen vidět pointu, že lidé byli nuceni ho zavrhnout - jeho jsoucí genialita byla dostatečným důvodem pro jejich zavrnutí. Byli nuceni ho ukřižovat a muselo to být pochopeno jako přirozený běh událostí. Ale on to nemohl vzít jako přirozený běh událostí. Nemohl pochopit, že to je něco, co se musí stát každému geniovi, který otevře dveře nejistoty.

A kvůli tomuto velkému mraku zlosti se stal zcela zaslepený, neschopný vidět, že malý člověk je buddha, ukrytý hluboko dole jako semeno.

Nangaku instruoval Ma Cua.

Ma Cu po svých prvních instrukcích od svého mistra, Nangakua, týkajících se významu dharmy, měl pocit, jako by vypil ten nejskvělejší nektar. Ma Cu se poté, co se uklonil svému mistrovi, zeptal: „Jak se člověk dostane do souladu s bezformným samádhi?“

První věc, kterou je třeba pochopit, je význam slova dharma. Bohužel sanskrtské slovo 'dharma' - neboli pálijské slovo 'dhamma', jež užíval Buddha - bylo teology chybně překládáno jako 'náboženství' a učenci bylo překládáno jako 'zákon', nejvyšší zákon. Oba pohledy jsou mylné a minou podstatu.

Dharma není náboženství. Ve skutečnosti jestliže jdete ke kořenům tohoto slova, náboženství značí to, co vás svazuje, a dharma označuje to, co vás osvobozuje. Obě hlediska jsou si zcela protichůdná. Dharma jednoduše označuje vaši vlastní přirozenost. Nepíše se o tom v písmech a nikdo vám nemůže říci, co je vaší dharmou. Musíte to nalézt vy sami. Je to velká důstojnost, jež je propůjčena individualitě projevenou existencí, že nemusíte žít na základě vypůjčeného poznání. Živoucí zdroj života teče velmi blízko vás. Proč se nenapijete a neuhasíte vaši žízeň?

Ma Cu říká, poté, kdy pochopil význam dharmy, že pocítil, jako kdyby se napil toho nejskvělejšího nektaru. Čím hlouběji jdete ve svých meditacích, tím blíže se dostanete do věčného proudu vašich životních pramenů. Je to čirý nektar, neboť prokazuje absolutní nesmrtelnost, deklaruje vaši věčnost. Prokazuje, že smrt je smyšlená; nikdy se nestala a nikdy se nikomu nestane. Člověk pouze změnil dům; člověk se dostane do jiné formy nebo možná do bezforemné existence.

Výrok Ma Cua, že pocítil, jako kdyby se napil toho nejskvělejšího nektaru, ukazuje jeho obrovské pochopení. Začíná s meditací, je tak mladý. Ale věk nemá nic co dělat s vaší realizací. Neplatí, že když zestárnete, budete schopni se stát snadno buddhou. Naopak, čím starší budete, tím obtížnější se pro vás stane odhazování vašich v životě nasbíraných zvyků, konceptů, ideologií.

Je to právě dva roky, kdy byl v Indii papež Polák. Byl udiven, když uviděl chudé lidi a sirotky, kteří přešli na křesťanství, jak dělají ve svých chrámech stejné úkony, jaké dělali předtím: zapalovali dál vonné tyčinky, přinášeli květiny Ježíši Kristovi. Nemohl uvěřit tomu, co je tu učí kněží, neboť tito řadoví věřící dělali přesně to, co byli zvyklí dělat ve svých chrámech. Místo Krišny tu byl pro ně Kristus, jinak bylo vše při starém.

Ale kněží papežovi řekli, že museli vše zvážít a učinit několik kompromisů. Tito lidé prý nemohou pochopit náboženství bez vonné tyčinky, bez květů. A papež připustil, že pro indické křesťany je toto v pořádku.

Jak zestárnete, stane se pro vás velmi obtížné změnit vaši ideologii, vaši celoživotní víru. Stane se to ve vás tak zatvrzelé. Starý člověk se stává ztvrdlý a stejně tak se vše okolo něho stává ztvrdlé. Nejlepší situací, při které lze růst do své možnosti, je dětství. Hned nato přijde vaše dospívání. Většinou se stává, že jsou děti zkaženy rodiči, kněží.

Opravdové náboženství musí záviset na dospívání, protože dospívání má v sobě přirozeně obsaženu určitou vzpouru. Mladý člověk se může bouřit proti celé minulosti bez provinění. Může vyčistit své srdce od všech starých mrtvých textů a soch a může vyzvat neznámé, aby rozhýbalo jeho srdce. Chce přijmout

největší výzvu, a toto je největší výzva v životě - dovolit svému semínku vypučet do neznámých nebes, do větru, slunce, deště; člověk nikdy neví, co se bude dít.

Není tu nikdo, kdo by naváděl semínko, nejsou tu žádná písmena určená semenu, aby je četlo. Semeno přebírá riziko vyrašení, a vy byste měli pochopit, že toto riziko není malé. Riziko je přesně řečeno smrt. Semeno musí zemřít v zemi; pouze pak vyrašení potenciality semena začne růst. Snad se to stane růží nebo lotosem nebo nějakým jiným druhem květu, na tom nezáleží. Na čem však záleží, je vykvétání, a ne jméno květu. Divoký květ je krásný stejně tak jako je půvabná ta nejšlechtnější růže. Jsou bratry na jedné cestě tím, že oba došli do svého rozkvětu. Ony oba se těší z radosti růstu, oba uviděly svými vlastníma očima, co bylo skryté v jejich semeni. Ony oba na sebe vzaly riziko a chopily se stejné výzvy. Ve skutečnosti to je smrt a vzkříšení. Semeno umírá a vzkřísí se do mnoha květů, do mnoha plodů, do mnoha semen. Říká se, že jediné semeno může učinit celou zemi zelenou. Její potencialitou není jen jedna rostlina. Na této rostlině vyrostou opět další tisíce semen, každé semeno opět ponese tisíce semen.

Jen jedno jediné semeno může zaplnit celou zemi absolutní zelenou svěžestí. Taková obrovská možnost je ukryta v malém semeni! A vy jste živoucí semeno, vědomé. Ta nejdrahocennější věc v existenci leží uvnitř vás: vědomí. Semeno tápe ve tmě, neustále hledá cestu. A vy jste vědomi, vy máte trochu světla, ale ze své pozice se přesto nepohnete, a tak zůstáváte malým človíčkem. Ve skutečnosti nenávidíte všechny ty, kdo přešli na druhý břeh, protože jejich vlastní přechod odsuzuje vás, že jste neuspěli v naplnění svého vlastního osudu.

Ma Cu se poté, co se uklonil svému mistrovi, zeptal: „Jak musí být člověk uveden do souladu s bezforemným samádhi?“

Mistr mu musel říci, že dokud se nestane přizpůsobeným existenci v úplné tichosti, nemůže poznat dharmu, skutečný princip života a existence. Dotazování Ma Cua je tázání toho pravého hledajícího. Moc se mu líbilo to, co mu mistr pověděl, cítil to, jako kdyby to byl dokonalý nektar - ale přesto tomu nemohl uvěřit. Byly tu stále nějaké nejasnosti, které musely být ujasněny. Jeho otázka není otázkou studenta, je to otázka budoucího mistra.

„Jak se člověk dostane do souladu s bezforemným samádhi?“

Vypouští všechny nepotřebné otázky a jde přímo ke správné věci, když se ptá, jak má být člověk uveden do souladu s bezforemným samádhi.

Samádhi je sanskrtské slovo, ve svém významu velmi krásné. Vychází od kořene, který znamená takovou zkušenost, kdy tu není žádná otázka a žádná odpověď, kdy je vaše tichost tak hluboká, že nemáte ani potřebu se ptát; odpovědi jsou ponechány v dáli, ale vy nemáte ani otázku. Taková nevinnost, která je prostě klidná, je nazvána samádhi. A v tomto samádhi se můžete sladit s tlukotem vesmíru. Pouze v samádhi se můžete stát jednotní s celkem. Není tu žádná další cesta.

Co se meditace týče, každý den, kdy meditujeme, směřujeme k samádhi. Meditace je začátek a samádhi je konec. Ma Cuova otázka je otázka potenciál-

ního buddhy. Neptá se na nepodstatné věci, jen na ty skutečně podstatné.

Mistr řekl: „Když rozvíjíš cestu vnitřní moudrosti, je to jako zaseté semeno. Když jsem ti vysvětlil podstatu dharmy, je to jako přehánka z nebe. Budeš předurčen uvidět tao, jakmile se staneš vnímavý k učení.“

Tao je čínský výraz pro to, čemu říkáme samádhi; japonsky se to řekne satori, čínsky se to nazývá tao. Tao je možná nejlepší výraz ze všech ostatních, protože netvoří část jazyka. Jednoduše označuje něco nevyjádřitelného, něco, co můžeš znát, ale nemůžeš říci, něco, co můžeš prožívat, ale nemůžeš vysvětlit. Je to něco, co můžeš vyjádřit tancem, co můžeš začít zpívat, ale nemůžeš o tom pronést ani jedno jediné slovo. Můžeš to být; můžeš být tím, co je ukryto ve vyjádření slova tao, ale nemůžeš říci, co je tím, co vyjadřuješ.

Ma Cu se opět zeptal: „Jak lze vidět tao, když je bezbarvé a bezforemné?“ Musíš pochopit velice detailně a do hloubky tento dialog, protože tě to správně nasměruje k tomu, co muselo být vyneseno jako otázka. Jsou tu tisíce věcí, na které se můžeš zeptat, ale těch podstatných je jen pár, a dokud se nezačneš ptát na ty podstatné věci, nedostaneš se blíže k pravdě.

Jakmile se zmínil mistr Nangaku o tao, Ma Cu se ihned zeptal: „Jak lze vidět tao, když je bezbarvé a bezforemné?“ - říkáš, že jestliže vstoupíš do samádhi, uvidíš tao.“

Mistr řekl: „Dharmové oko tvého vnitřního ducha je schopné vnímat tao. Takže to platí pro bezforemné samádhi.“

Z tohoto důvodu Východ musel vyvinout koncept třetího oka. Tyto dvě oči mohou vidět pouze formu, barvu, ale nemohou vidět bezforemné a beztvaré. Pro bezforemné a beztvaré jsou slepé. V samádhi zavřete tyto oči a vyvstane ve vás nová perspektiva, kterou lze metaforicky nazvat 'třetí oko'; je to nová citlivost, která může vycítovat a vidět to, co není možné vnímat vnějšími smysly.

Dharmové oko, třetí oko vašeho vnitřního ducha, je schopné vnímat tao. Když vám říkám v meditaci: „Jděte hlouběji, podívejte se hlouběji“, zkouším tak všemi způsoby, aby se třetí oko, které zůstalo uzavřené, otevřelo.

Ma Cu se přece jen zeptá: „Je tu přece jen vytváření a nevytváření?“

Můžeme něco udělat uvnitř? Můžeme vytvořit buddhu uvnitř? Je tu přeci jen uvnitř nějaká tvořivost? To je velice hluboká otázka.

Na to odpověděl mistr: „Pokud někdo vidí tao z pohledu vytváření a nevytváření, nebo shromažďování a rozptylování, nevidí skutečně tao. Poslechni si můj verš.“

Říká, že, co se týká tvého vnitřního světa, tvůj buddha je již zde; nemusíš ho vytvářet. Vše je takové, jaké by to mělo být ve tvém vnitřním světě.

Vzpomněl jsem si na ruského vědce, Kirliana, který vnesl novou vizi do objektivní vědy; jeho důsledky toho jsou nezměrné. Byl významný fotograf a snažil se zdokonalit a zjemnit svoje objektivy. Jeho idea byla ta, že pokud je něco ukrytého uvnitř semene jako potenciál, potom snad lze zachytit na fotografii tento potenciál lepším objektivem.

Byla to velice zvláštní idea, ale vědci, mystici, filozofové a básníci jsou všichni tak trochu blázni. Každý se ho snažil přesvědčit: „Nedělej takové nesmysly, jak můžeš vidět růži v semenu?“

Řekl jim: „Pokud tomu takto opravdu je, pak to musí být přítomné nějakým způsobem - možná, že naše oči to nejsou schopné spatřit.“ A nakonec uspěl. Vytvořil takové objektivy, které mohly vyfotografovat to, co se mělo stát v budoucnosti. Postavil semínko před svoji kameru a fotografoval jej, až ze semene vypučela růže.

A potom čekal na to, až se semeno rozpadne zpět do země - a to byl jeden ze zázraků moderního génia, že dokázal zachytit na fotografii vývoj té růže, která se skutečně taková později objevila. Chytil budoucnost do své sítě.

Byl přesvědčen o tom, že jestliže to platí pro semeno, pak to může být aplikováno v mnoha věcech. Například Kirlianova fotografie se nyní stala zcela nutnou v ruských nemocnicích. Lidé prostě jen přijdou na kontrolní zkoušku, aby se vidělo, jestli tu je nějaká možnost nemoci v budoucnosti.

Jeho objektivy byly po jeho smrti ještě více zdokonaleny; celá škola Kirlianových fotografií na tom pracovala. Mohou tak svými snímky vidět šestiměsíční budoucí vývoj. Jestliže budete nemocní v šestiměsíční době, snímek to ukáže - že například po šesti měsících budete mít rakovinu. Není tu jiný způsob, jak na to přijít, ale může to být léčeno, i když se nemoc ještě neprojevila. Tento objev je senzační dar pro medicínu. Můžeme vyléčit lidi předtím, než onemocní.

To, co vidíme našima očima, není vše. I ve vnějším světě mají naše oči omezení. Kirlianova fotografie se dostala za naše oči do objektivního světa. Stejně tak se třetí oko otevře ve vnitřním světě a přinese vám vaši celou potencialitu ve své plnosti. Nemusíte dělat nic, musíte to pouze rozpoznat. Buddha není utvořen, buddha je pouze uvědoměn.

Nangaku řekl: „Poslechni si moji gáthu.“ To je starodávný způsob vyjádření; ‘gátha’ je označení pro báseň. „Co jsem mohl říci v próze, to jsem řekl. Nyní si poslechni moji báseň. Něco, co jsem nebyl schopen říci v próze, může být řečeno v poezii.

„Půda ne-mysli
obsahuje mnoho semen,
která budou všechna rašit tehdy,
kdy přijde sprška z nebe.“
Sprška přišla a nyní je na vás, zdali se chopíte výzvy.
„Květ samádí
je za všemi barvami a tvary.
Jak by zde mohla být
nějaká další nestálost?“

Říká se, že když si ji Ma Cu vyslechl, byl vskutku osvícen, jeho mysl překročila svět jevů. Byl mistrovým společníkem po plných deset let. Během této doby se nořil hlouběji a hlouběji do meditace.

Kanzan napsal:

*V mém domě je jeskyně,
a v této jeskyni není vůbec nic -
vše je čiré a báječně prázdné,
zářné, naplněné světlem jako slunce.
Pokrm z trávy a listí bude
jídlem pro toto staré tělo,
rozedraná pokrývka přikryje
tuto iluzorní formu.
Nechť se přede mnou objeví
tisíce svatých - já mám buddhu
nebeské pravdy!*

Jakmile jsi vhlédl do své niterné jeskyně a našel zde světlo, život, skutečný zdroj tvého bytí, potom takzvaní svatí neznamenaají nic. Jsou to prostě jen moralisti, kteří následují určitý systém morálky, víry, ale nemají pravdu. Jestliže máte pravdu, potom dokonce ani tisíce svatých nemůžou vážit více než tvůj buddha. Tvůj buddha je to nejzazší a to není vypůjčeno. Ty jsi ho odhalil.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistr,

moc se mi líbí tento výrok: „Udělej jeden krok k Aláhovi a on poběží tisíce kroků k tobě.“

Zdá se, že to svědčí o tom, že vnímavost není zcela nečinné čekání, ale že si to žádá určitou spoluúčast.

Dokonce i když chce někdo obdržet květinu, potřebuje zvednout svoji ruku, ne? Nebo jsem opět na špatné stopě?

Ano, Manešo, jsi opět na špatné stopě. Toto úsloví „Udělej jeden krok k Aláhovi a on poběží tisíce kroků k tobě“ pochází z islámského náboženství.

Ale ve světě zenu není žádný Aláh, a co se týče tvého vnitřku, učíš jen jeden krok a jsi Aláh. Nikdo běžící nepřijde. Naopak, dojdeš do klidu. Prostě jen jeden krok, uvnitř - toto úsloví se stále týká vnějšího Boha, tzn. že tě to navádí k tomu, abys udělal jeden krok a Bůh poběží směrem k tobě. Ale tento druh Boha neexistuje, takže nepromarni zbytečně svůj krok! Ušetři si ho, budeš ho potřebovat k obrácení se dovnitř. A ve chvíli, kdy jdeš zpět o jeden krok, jsi Aláh. Ve světě zenu není takovéto vyjádření vůbec možné.

Nyní je zamračeno, skutečně to vypadá, že se schyluje hrozná a neodkladná přeháňka! V tomto roce bude Púna zaplavena i bez Šankaračárjova spáchání sebevraždy. Jen smích deseti tisíce buddhů je dostatečně silný na to, aby přitáhl všechny mraky světa do těchto míst. Mraky nepotřebují žádný pas, žádná

víza. Nepotřebují procházet žádnou celnicí. Jsou to svobodní buddhové, pohybující se v nebi, a když vidí desetitisíce buddhů pohromadě, přirozeně že popoběhnou - zvláště ve chvíli, kdy se vám chystám vyprávět vtipy.

Kde je Sardar Gurudajal Singh? Jen se směj hlasitě. Tato kniha bude věnována Sardaru Gurudajalu Singhovi, jedinému muži v historii, který se smál ještě před tím, než se řekl vtip. Jaká důvěra! Měli byste se učit důvěře od Sardara Gurudajala Singha.

Maggie MacTavishová umřela, a opustila tak starého vdovce Hamishe. Tato zpráva mu přináší takovou úlevu, že ihned kvapí nervózně sem a tam, jen aby dorazil k panu Tombovi, hrobníkovi.

„Co stojí pochování mé ženy?“ ptá se Hamish.

„Pět set liber,“ odpovídá Tomb a mne si ruce.

„Pět set?“ drmolí Hamish, jenž křečovitě svírá svoji peněženku. „Jde to udělat levněji?“

„Dobře,“ odpovídá pan Tomb, „nejlevněji to mohu udělat za tři sta liber.“

„Můj Ty Bože!“ kvílí Hamish, počítaje svoje peníze, „Byl bych radši, kdyby ještě žila!“

Melvin Kouzelná Houba, starý hipík, spěšně připravuje oběd pro svého starého kámoše, Buffala Trávu.

„Senza, brachu!“ říká Melvin, který odešel od dřezu a sedl si, aby si vyčoudil pár cigaret marihuany. „To je ten nejdivočejší recept, který jsem kdy zkoušel.“

„Prima kámo!“ říká Buffalo Tráva v mračnu kouře. „Jaký je to recept?“

„Je to salát, člověče!“ říká Melvin.

„No bezva - říkáš salát!“ souhlasí Buffalo Grass. „Jak ho připravuješ?“

„Je to strašně jednoduchý, kámo!“ říká Melvin, „nasbíráš hlávkový salát, rajčata, okurky a mrkve; potom to smícháš a hodíš do toho nějaký LSD, ustoupíš a sleduješ, jak sebou ten salát sám lomcuje?“

Dilly a Dally jsou náhodní sourozenci, dvojčata, žijící v malém městě blízko moře.

Dilly je ženatý a Dally je svobodný, ale vlastní malý veslový člun.

Jednoho dne Dillyho žena umře a o pár dní později se Dallyho člun potopí.

Dally jde o týden později po ulici a potká tam paní Godballovou, biskupovu ženu. Paní Godballová si splete Dallyho, veslaře, s Dillym, který právě ztratil ženu.

„Je mi té tvé ztráty tak líto!“ říká paní Godballová.

„Ó děkuji Vám!“ odvětil Dally, veslař, „ale mě to není vůbec líto. Ona byla shnilá stará bárka již od počátku. Měla ohromnou škvíru na předku a velkou díru vzadu, která se zvětšovala pokaždé, když jsem ji použil. Smrděla rybinou a měla ve zvyku pořád propouštět vodu. Její spodek byl skutečně silně poškrábán

a kdykoliv nastal vítr, nebylo bezpečné být v její blízkosti.

Poslední týden se tu potulovali tři chlápci a chtěli se rozveselit, tak jsem jim ji půjčil. Řekl jsem jim, ať si to s ní klidně rozdají, ale ti tři idioti se do ní zkusili dostat naráz ve stejnou dobu. Samozřejmě, že se rozpukla vejpůl. Nyní je pryč, a já z toho mám radost!“

Paní Godballová omdlela.

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Zavři své oči,

a vyciťuj své tělo, jak je zcela nehybné.

Pohlédni dovnitř s absolutní naléhavostí.

Hlouběji a hlouběji,

dokud nedospěješ ke zdroji svého vlastního bytí.

Je to velmi blízko - jen jeden krok

a jsi buddha.

Takový krásný večer,

a tancující kapky deště se radují ve tvém tichu,

radují se ve tvém samádhi.

Tito mraci - buddhové

přišli z takové dálky,

nenech je padnout.

Hlouběji a hlouběji,

není žádná potřeba se bát.

Je to tvůj vlastní prostor a je to tvoje vlastní vrozené právo

být buddha.

Uspořádej si to a zcela si to ujasni,

že nejsi tělo, nejsi mysl,

ale jen svědek,

Nivedano...

Relaxuj a buď jen svědkem.

Toto pozorování je jiné jméno buddhy.

*Pozorování tě dělá prázdným zrcadlem,
odrážejícím vše bez toho, aby ses s tím ztotožnil.
A to je zázrak meditace;
ona ti dá svobodu, dá ti schopnost odloučení.
Prohlub toto prožívání, tuto vůni,
protože čas se chýlí k tomu, že budeš zavolán nazpět.
Ochutnej nektar,
věčně plynoucí tok tvého života,
nechť se zapustí do každé tvé žilky,
protože se to stane tvým dvacetičtyřhodinovým životním stylem.
Žijící nebo mrtvý, musíš zůstat jako buddha.
Nivedano...*

*Přijď zpět, ale vrať se jako buddha
se samádhi,
s pociťováním nektaru.
Sedni si na pár chvil,
aby sis jen uvědomil zkušenost
toho, kde jsi se nacházel,
a co jsi byl.
Každý den se to musí stát hlubší a hlubší.*

*V pořádku, Manešo?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavovat buddhy?
Ano, milovaný mistře.*

3. Zralá švestka

Náš milovaný mistře,
jednoho dne, když se Ma Cu vracel domů z Ťiang-si, zastavil se, aby navštívil svého starého mistra, Nangakua. Když Ma Cu zapálil vonnou tyčinku a poklonil se Nangakuovi, doslechl se od Nangakua tento verš:

„Radím ti nevracet se domů.
Jestliže tak učiníš, věz, že tao je nehybné.
A stará žena z vedlejšího domu,
tě bude oslovovat tvým dětským jménem.“

Ma Cu to s úctou přijal a přísahal si, že se nikdy nevrátí domů, nehledě na to, jak často může být znovuzrozen. Zůstal tedy pouze v Ťiang-si, kam za ním přicházeli žáci ze všech částí Číny.

Jednoho dne se mnich, který se jmenoval Ta-mei, připojil ke skupině cvičící pod vedením Ma Cua. Ta-mei se zeptal mistra: „Co je buddha?“

Ma Cu odpověděl: „Je to přítomná mysl.“

Když to Ta-mei uslyšel, získal své plné osvícení. Sebral se a odešel do hor a po dlouhé roky jen stěží registroval plynoucí čas; pouze viděl hory okolo sebe, jež se zelenaly nebo žlutly.

Jednoho dne za ním Ma Cu poslal mnicha, aby ho otestoval. Mnich se zeptal Ta-meie: „Když jsi poprvé uviděl Ma Cua, jakým slovem jsi se stal osvícen?“

Ta-mei odpověděl: „Ma-cuovým rčením, že ‘přítomná mysl je buddha!’“

„Nyní je však způsob, jakým Ma Cu vykládá nauku, jiný,“ řekl mnich Ta-meiovi.

„Jaký je to způsob?“ zeptal se Ta-mei.

„Ma Cu nyní říká, že tato vlastní mysl, která je buddhou, není myslí a není buddhou,“ odpověděl mnich.

„Ten šibal“ řekl Ta-mei. „Kdy přestane mást mysl lidí? Nechť si říká to své ‘žádná mysl, žádný buddha’. Já zůstanu u ‘tato přítomná mysl sama je buddha.’“

Když posel zvěstoval Ma Cuovi tuto výměnu, Ma Cu k tomu podotkl: „Ovoce švestky dozrálo.“

Manešo, jednou z nejdůležitějších věcí, kterou je třeba mít stále na paměti, je to, že zenový mistr není filozof. Není racionálně se chovající člověk. V podstatě je velmi iracionální a absurdní, ale zázračně to zařídí s pomocí své absurdity, ze svých vzájemně si odporujících výroků tak, aby poselství, které ti předává, bylo jasné. Dnes může něco říci a zítra řekne něco jiného. Pokud si vezmeš na pomoc svoji logickou mysl, budeš si myslet, že jsi zmatený. Ale jsou tu různé možnosti,

jak říci jednu a tu samou věc. Ve skutečnosti i v protikladech může být dáno stejné poselství.

To je jeden z velkých přínosů zenu - že tu nejsou žádné rozpory. Vše je vyjádření stejné pravdy, stejné skutečnosti. Nejmenší kousek trávy a největší hvězda ti nedají v žádném případě navzájem rozdílné poselství. Nikdo není nižší a nikdo není vyšší v existenci. Není tu žádná hierarchie. A co se týče pravdy, ta je v podstatě nevyjádřitelná. Ale jestliže chcete vyjádřit nevyjádřitelné, potom můžete použít i rozporné pojmy pro označení stejné věci.

Dva různé prsty, objevující se ve dvou rozdílných úhlech, mohou ukázat na jeden a tentýž měsíc. Mysl to může shledat jako něco velmi obtížného. V podstatě celá práce zenového mistra spočívá v tom, že udělá věci tak obtížné pro mysl, že se stanete unavení z myšlení, unavení v myslí a odložíte ji. A v okamžiku klidu, kdy jste odložili mysl, vás mistr přivádí ke dveřím existence.

Tento krátký vtip má v sobě hluboký význam:

Ma Cu zůstal s mistrem Nangakuem dalších deset let. Když ho opustil, stal se hlavním mistrem chrámu Kaj-juan v Ťiang-si.

Ma Cu ve svých kázáních velmi úzce připomínal základní odkazy a vhledy šestého patriarchy Enóa, že tu není žádný buddha mimo vaši vlastní mysl.

Toto slovo 'mysl' může být pochopeno jako obyčejná mysl, plná myšlenek, emocí, sentimentů a připoutaností. A tou samou myslí může být myšleno to, co je prázdnota. Mysl můžete vyprázdnit od všech myšlenek, od všech emocí. A ve chvíli, kdy je tato mysl prázdná, není tu žádný rozdíl mezi myslí a ne-myslí. Takže tu není vůbec zapotřebí se do toho zamotat. Někteří mistři budou používat výraz: „Přítomná mysl obsahuje vše, i buddha.“ Ale podmínkou je, že mysl by měla být prázdná. Potom to je, samo o sobě, buddha.

Buddhův vlastní výrok je významný. Řekl: „Toto skutečné tělo je buddha; tato skutečná mysl je lotosový ráj.“ Ale on neustále říká, že nejste tělo, že nejste mysl. Co potom myslí tímto rozporuplným tvrzením? Jednoduše říká, že jestliže nejste ztotožněni s tělem, pak toto skutečné tělo je toliko buddha jako nic jiné ve světě. Jestliže nejste zaplněni myšlenkami, pak tato mysl je tak rozsáhlá jako celé nebe. On si sám sobě neprotiřečí, ale prostě používá rozporuplné způsoby při označení pravdy.

Enó byl mistr, jenž představil Nangakuovi jeho budoucího žáka, Ma Cua. Enó byl starý a Ma Cu byl velmi mladý, takže nepřevzal zodpovědnost ve vedení Ma Cua do meditace. Předal zodpovědnost Nangakuovi, kterého bral jako svého nástupce, když umíral. Ale způsob, jakým Enó představil Ma Cua Nangakuovi, byl tak hluboký: „Buď velmi opatrný na tohoto mladého chlapce. On se jednou stane buddhou a on se stane tvým nástupcem, právě jako jsi ty mým nástupcem. Buď velmi uctivý a vděčný za to, že jsi dostal do opatrovnictví člověka, který je na pokraji uskutečnění buddhovství pod tvým dohledem.“

Ma Cu zůstal věrný učení mistra Enóa i přesto, že Enó nebyl jeho mistr, ale Enó spatřil jeho potencialitu - možnost, neviditelnou budoucnost. Ve stejnou

dobu, kdy mu bylo jasné, že se blíží doba jeho 'smrti', si uvědomoval, že nemůže převzít zodpovědnost za žáka, který potřebuje obrovskou péči, neboť je již téměř na pokraji výbuchu. Tím, že byl velmi starý, si myslel, že by měl být Ma Cu spíše svěřen do rukou jeho nástupce, Nangakua.

Nangaku byl mistr sám pro sebe. Jeho učení nebylo přímým pokračováním učení mistra Enóa. Ve světě zenu není nutné, aby nástupce následoval podrobně svého mistra, tedy zcela přesně v každé maličkosti. Co je však nutné, je to, že by měl žák pochopit mistrovo přítomnost, jeho základní realizaci. Nemělo by to ponechat v žákovi pouze víru v učitele, nýbrž by se to mělo stát skutečnou příchutí. Doktríny a víry nejsou vůbec podstatné. Podstatná je však mistrova přítomnost a jeho realizace a skvělost, kterou s sebou tato realizace přináší.

Enó nikdy nepožádal Nangakua, aby pokračoval v jeho tradici - Nangaku měl svůj vlastní přístup - ale vybral si Nangakua jako svého nástupce. To je velice divné. Nestalo se to nikde jinde na světě. Lidé si vyberou své nástupce, jež je budou následovat do všech podrobností. Ale zen je unikátní v každém způsobu. To, co je podstatné, není otázka následování, ale to, že tento nástupce je také realizován. Jeho metody mohou být rozdílné, jeho triky se mohou lišit, jeho přístupy mohou být různé, ale on je realizovaný muž, on může být nástupce.

Ale neobvyklé na tom je to, že ačkoli Enó předal zodpovědnost v zasvěcení Ma Cua Nangakuovi, Ma Cu zůstal věrný učení mistra Enóa a jeho metodě označení pravdy. Enó zachytil záblesk jeho budoucího vývoje. Nangaku na něho velmi pečlivě dohlížel a pomohl mu se stát osvíceným mistrem. Ale Ma Cu byl vždy více vděčný Enóvi z tohoto důvodu: že ho odmítl zasvětit, protože jeho smrt se blížila; a že ho svěřil té správné osobě, která na něho dohlédla, neboť jeho pramen měl brzy vytrysknout. Jeho květ se rozvíjel a Enó tu již nebyl.

Samozřejmě že Ma Cu a Enó si byli ve svých srdcích velice blízcí, aniž by mezi nimi byl vztah učitel a žák. Jejich srdce začala bít stejným rytmem. Učení jeho mistra, Nangakua, bylo v mnoha způsobech odlišné, zvláště se to lišilo v Enově přístupu, že tu není žádný buddha mimo svoji vlastní mysl.

Ale nezapomeňte, že když Enó mluví o 'mysli', můžete to přeložit jako 'ne-mysl'. Mínil tím 'prázdnou mysl', která se rovná 'ne-mysli'. Co je ponecháno v prázdné mysli? - prostě čirý prostor. Záleží na tobě, zda upřednostníš název prázdná mysl nebo ne-mysl. Ale obojí je stejné, ne ve slovním vyjádření, ale v existenční zkušenosti.

Jednoho dne, když se Ma Cu vracel domů z Ťiang-si, zastavil se, aby navštívil svého starého mistra, Nangakua.

Ma Cu je již nyní nezávislým mistrem. Odcházel do Ťiang-si, aby si tam založil svůj nový domov, a při této cestě se zastavil, aby navštívil svého starého mistra, Nangakua. Když Ma Cu zapálil vonnou tyčinku a poklonil se Nangakuovi, vyslechl od Nangakua tento verš...

To musí být také pochopeno. Dokonce i když je žák osvícený, je to jedno, neboť jeho vděčnost se stává dokonce plnější. Neznamená to, že tu nyní není

žádná potřeba mistra. Neplatí, že nyní „jsem rovnocenný mistrovi a nyní prožívám stejné buddhovství jako mistr.“ Ne, není to takto myšleno, protože to je cesta ega. Ego bylo pozbyto dávno předtím. Způsob vyjádření vděčnosti a cesta pokory je tato: „I když jsem se možná stal buddhou, můj mistr byl ukazatelem správného směru na stezce a já zůstanu navždy a navždy v hluboké úctě k němu.“

Sariputta, jeden z Buddhových hlavních žáků, se stal osvícený. Se slzami v očích přišel k Buddhovi a řekl: „Vyhýbal jsem se osvícení, ale ty jsi stále a stále naléhal. Nyní jsem osvícen a moje oči jsou plné slz, neboť vím, že mě pošleš pryč, abych roznesl oheň. A chápu tvůj soucit, že si neustále uvědomuješ ty, kteří se mohou stát buddhy; je zapotřebí jen malá podpora. Ti, kteří se od sebe moc nevzdálili, mohou být velmi snadno zavoláni zpět.“

Buddha řekl: „Proč tedy pláčeš?“

Sariputta odpověděl: „Pláču proto, že se nebudu moci dotýkat tvých nohou každý den tak, jak jsem to dělal po těchto dvacet let.“

Buddha řekl: „Udělej jednu věc. Měj s sebou mapu a připomínej si, v jakém směru pobýváš. Pak se prostě pokloň v tom směru, kde jsem. Dotkni se nohou symbolicky, dotkni se země - protože po tom všem toto tělo je vytvořeno ze země a jednoho dne se opět do země vrátí. Takže dotýkání se země není dotýkáním se mých nohou, ale také dotknutí se nohou všech buddhů, kteří se kdy zjevili. Oni všichni rozpustili svá těla v zemi. Takže zde není žádná potřeba a nevypadá dobře, že by osvícená osoba měla plakat a brečet.“

Sariputta řekl: „Je mi jedno, co si lidé myslí, ale skutečností je to, že se řinou slzy. A podle tvého učení bych měl být spontánní a pravdivý. I když říkáš: ‘Nep-lakej’, neposlechnu tě. Slzy přicházejí, co mohu dělat? Nemohu být pokrytecký a usmívající se, třebaže mám oči plné slz.“

Říká se, že Sariputta vždy ráno, ať byl kdekoliv, pohlédl do mapy, aby přesně zjistil, kde byl Buddha, a v tomto směru se poklonil a dotkl se nohou Buddha. Měl tisíce žáků, kteří se k němu obraceli a oni říkali: „To nevypadá dobře. Nepotřebuješ dělat taková gesta. Ty jsi sám buddha.“

On řekl: „To je pravda, jsem sám buddha, ale nebyl bych buddha, kdybych nepotkal Gautama Buddhu. Je to právě toto setkání s tímto mistrem, co uvedlo něco ve mně do pohybu, spálilo vše, co bylo falešné, a přineslo vše, co bylo pravé ve své svěžích čistotě a jasnosti. Tak velice jsem zavázán tomuto člověku, že není možné mu docela splatit ten dluh. Vše, co mohu udělat, je dotýkat se jeho nohou, i když jsem tak vzdálen.“

Pokračoval v tom až do svého posledního dechu. Před tím, než zemřel (Sariputta zemřel ještě před Gautama Buddhou), řekl na závěr svým žákům: „Odpusťte mi, že nemůžete vidět tyto neviditelné nohy. Nechte mě dotknout se nohou mého mistra naposledy.“ A potom se uklonil, načež začaly z jeho očí téct slzy. Umřel v této pozici. Nevstal již nikdy více. To je opravdová lidskost - pokora, oddanost, láska a důvěra.

Ma Cu navštívil svého starého mistra, zapálil před ním tyčinku, stejně jako když vy zapalujete tyčinku před soškou buddhy, a potom se uklonil Nangakuovi. Nangaku mu dal tuto gáthu, tento verš:

„Radím ti nevracet se domů.

Jestliže tak učiníš, věz, že tao je nehybné.

A stará žena z vedlejšího domu

tě bude oslovovat tvým dětským jménem.“

Ma Cu to s úctou přijal a přísahal si, že se nikdy nevrátí domů, nehledě na to, jak často může být znovuzrozen. Zůstal tedy pouze v Ťiang-si, kam za ním přicházeli žáci ze všech částí Číny.

Vskutku podivná, ale smysluplná rada. Nangaku mu řekl, aby nešel domů. Tím chtěl říci mnoho věcí. Znamená to, že mu chtěl říci, že je nyní bez domova. Ve chvíli, kdy se staneš osvícený, nemáš domov a dokonce ani tvoje tělo není tvůj domov. Nyní je tvým domovem celá existence, takže přestaň s tímto starým zvykem příležitostně chodit domů. Není tu žádný domov již nikdy více. Jsi bezdomový mrak plující po obloze v totální svobodě, k ničemu nepřipoután.

Jestliže tak učiníš, věz, že tao je nehybné.

Nangaku tím říká: „Jestliže neposlechněš moji radu, a přesto odejdeš domů, nezapomeň, že tvé tao, tvůj prázdný buddha uvnitř, nejde nikdy nikam. Takže ty jsi prostě jednající; prostě mrtvé tělo, mrtvola je putující. Tvoje skutečné bytí je nepohyblivé; nikdy nikam nejde, je vždy nyní a zde.“ A řekl: „A stará žena z vedlejšího domu tě bude oslovovat tvým dětským jménem.“

Ma Cu měl v dětství jméno Baso. Nangaku si dělá šprým z jeho jména, když říká, že stará žena z vedlejšího domu ho bude oslovovat Baso. Oni nerozpoznají, že již není žádný Baso, ale že je Ma Cu, že je velký mistr. V jejich očích bude prostě stále tím děckem; viděli ho se narodit a viděli ho dospívat. Je pro ně velice obtížné rozeznat, že se stal buddhou, a budou si myslet, že by to velice uráželo Buddhu.

Ma Cu to s respektem přijal a přísahal si sám sobě, že nikdy nepůjde domů, nehledě na to, jak často může být znovuzrozen.

Říká tím, že i kdyby byl znovu zrozen - ačkoli osvícená osoba se nikdy více nenarodí - dává tím sám sobě slib, že i kdyby byl zrozen znova a znova, nepůjde nikdy domů. Pochopil svoje bezdomoví, svoji samotu.

Zůstal tedy pouze v Ťiang-si, kam za ním přicházeli žáci ze všech částí Číny.

Jednoho dne se mnich, který se jmenoval Ta-mei, připojil ke skupině cvičící pod vedením Ma Cua. Ta-mei se zeptal mistra: „Co je buddha?“

Ma Cu odpověděl: „Je to přítomná mysl.“ - učení Enóa, které následoval po celý svůj život.

Ale nezapomeň, že mysl není nikdy v přítomnosti; je buď v minulosti nebo v budoucnosti. V přítomnosti je mysl prázdná. Můžeš to nazvat přítomná mysl, pokud máš zájem používat pozitivní slova, nebo to můžeš nazvat ne-mysl, jestliže chceš použít negativní výraz. Pravda může být vyjádřena oběma způsoby,

negativně nebo pozitivně. Přítomná mysl značí ve skutečnosti ne-mysl. Pro ty, kdo chápou přítomnost, veškerá mysl zmizí. Mysl může být v minulosti, mysl může být v budoucnosti, ale nikdy v přítomnosti. Odtud být v přítomnosti jednoduše znamená být mimo žlab mysli.

Ma Cu odpověděl: „Je to přítomná mysl.“

Když to Ta-mei uslyšel, získal své plné osvícení. Sebral se a odešel do hor a po dlouhé roky jen stěží registroval plynoucí čas; viděl pouze hory okolo sebe, jež se zelenaly nebo žloutly.

Jednoho dne za ním Ma Cu poslal mnicha, aby ho otestoval. Mnich se zeptal Ta-meie: „Když jsi poprvé uviděl Ma Cua, jakým slovem jsi se stal osvícen?“

Ta-mei odpověděl: „Ma-cuovým rčením, že ‘přítomná mysl je buddha.’“

„Nyní je však způsob, jakým Ma Cu vykládá nauku, jiný,“ řekl mnich Ta-meiovi.

„Jaký je to způsob?“ zeptal se Ta-mei.

„Ma Cu nyní říká, že tato vlastní mysl, která je buddhou, není myslí a není buddhou,“ odpověděl mnich.

Tato skutečná mysl není ani buddha ani mysl. Nyní Ma Cu učí tento způsob.

„Ten starý dobrák!“ řekl Ta-mei. „Kdy přestane mást mysl lidí? Necht' si říká to své ‘žádná mysl, žádný buddha’. Já zůstanu u ‘tato přítomná mysl sama je buddha.’“

Jasně pochopil, že Ma Cu změnil svoje vyjádření z pozitivního do negativního. Může zmást obyčejného člověka, ale nemůže již nikdy více zmást osvícenou bytost.

„Ten šibal“ řekl Ta-mei. „Kdy přestane mást mysl lidí?“

Nebylo zapotřebí to měnit, původní výraz byl dokonalý.

Necht' si říká to své ‘žádná mysl, žádný buddha’. Já zůstanu u ‘tato přítomná mysl sama je buddha.’“

Můžete si myslet, že nesouhlasí se svým mistrem, Ma Cuem, ale potom jste nepochopil, o co jde. Ta-mei souhlasí zcela jasně. Chápe, že to znamená jedno a to samé. Jen změnil výraz z pozitivního na negativní. Pouze vyjádření se změnilo, ale ne obsah vyjádřeného. Takže Ta-mei říká: „Necht' si ten starý kamarád dělá vše, co chce, ale já budu stále trvat na tom, že tato přítomná mysl sama o sobě je buddha.“

Když posel zvěstoval Ma Cuovi tuto výměnu, Ma Cu k tomu podotkl: „Ovoce švestky dozrálo.“

Ma Cu pochopil zcela správně, že Ta-mei se stal osvícený. Jakýkoliv neosvícený člověk by byl zmaten, protože neosvícená mysl nemůže nikdy myslet, že pozitivní a negativní mohou být téhož smyslu a mít tentýž význam. Je tu místo, kde ano a ne nejsou rozporuplné.

Ma Cu řekl: „Ovoce švestky dozrálo.“

Jméno Ta-meie v čínštině značí ‘Velká švestka’.

Takuan napsal:

*Měsíc nemá žádný úmysl vrhnout
svůj stín na nějaké místo,
ani jezero nezamýšlí ubytovat měsíc.
Jak klidná je voda Hirosawy!*

Takuanův klášter byl v blízkosti jezera Hirosawa. V této krátké básni je obsažena celá esence zenu. Měsíc nemá žádný úmysl vrhnout svůj stín na nějaké místo...

Myslíš si, že měsíc má nějaký záměr vrhnout svůj stín a odraz na tisíce moří, jezer a rybníků? Nemá vůbec žádný takový úmysl.

Na druhé straně, ani jezero nezamýšlí umístit na své hladině měsíc.

Ani rybník, ani jezero nebo oceán netouží umístit měsíc na své hladině, a ani se nezajímají o odraz měsíce.

Jak klidná je voda Hirosawy!

Není ani narušená odrazem měsíce. Prostě se o nic nestará. Jeho báseň ti říká, abys žil bez významů, bez jakýchkoliv cílů, bez jakékoliv touhy po dosažení, bez jakékoliv ambice. Prostě žij spontánně, okamžik za okamžikem. Stane-li se cokoli, přijmi to s radostí a potěšením bez jakékoliv stíznosti či nevole.

I když přijde smrt, dovol jí být vítanou událostí. Tancuj, zpívej a hraj. To byla tradice zenu. Od každého mistra se čeká, a oni všichni to také dělali, že by před umíráním měli napsat krátký verš (haiku), jenž by obsahoval jejich úplnou nauku.

Dává to najevo dvě věci: že si zcela dokonale uvědomují smrt a že i ve smrti nejsou v jakýchkoliv pocitech smutku. Jejich haiku vypovídají o jejich radosti a jejich naplnění. Bez toho, abyste o cokoli žádali, jste od existence vše dostali.

Člověk, který žije se záměry, je odkázán k pocitům zklamání. Člověk, který žije s očekáváními, je odkázán k pocitům zklamání, protože existence k tobě nemá žádný povinný závazek. Ale jestliže žijete bez významů, bez očekávání, pak zázračně zjistíte, že vše, o čem jste kdy snili, je vyplněno. Měsíc je odražen na hladině jezera - jezero o to nikdy neprosilo, měsíc to nikdy neměl v úmyslu. Existence pokračuje spontánně. Nenos si s sebou své touhy, své ctižádosti a svá očekávání; to jsou rušivé stavby. Vytvářejí zmatek ve tvé mysli. Ale jestliže tu není žádný záměr pro cokoli, pak platí toto: Jak klidná je voda Hirosawy!

Měsíc je odrážen, ale voda se ani nepohne. Takový krásný měsíc a jezero Hirosawa přijímá zcela přirozeně odraz, zcela spontánně. Jestliže by to nebylo odráženo, nebylo by zde žádné zklamání. Měsíc nebo žádný měsíc, na tom nezáleží. Jezero Hirosawa je klidné. A takové by mělo být tvoje vnitřní vědomí - prostě tiché jezero.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistr, jak by bylo úžasné, kdyby ses jednoho večera objevil tady v sále Gautamy Buddhy a vše, co bys mohl spatřit, by byla hala prázdných zrcadel nebo řady a řady štavnatých, zralých švestek.

Skutečně si myslíš, že je to možné? Děje se vůbec něco? Nebo spíše, je to to nic, co se děje?

Manešo, to se děje každý den. Celá hala je plná zrcadel a plná velkých švestek. Podívej se na Avirbhavu, tancující švestku.

Nyní nadešla doba smíchu a Sardar Gurudajal Singh seděl dnes velmi blízko. Nyní přišla řada na sérii vtipů, která je věnována jemu.

Svůdná slečna Ochotná má problémy se spaním. Její sny a její bdělé stavy jsou tak plné sexuální činnosti, že nemůže rozpoznat, co je skutečné a co není skutečné. Takže jde navštívit doktora Dobrocitu, aby jí nějak pomohl.

Je to její první návštěva u tohoto doktora, takže doktor Dobrocit si vyslechne její problém, a pak začne prázdně tlachat podle vzoru Freudovských sexuálních pojmů.

„Počkejte okamžik,“ přerušil ho paní Ochotná. „Co je falický symbol?“

„Falický symbol,“ vysvětluje Dobrocit, „reprezentuje falus.“

„V pořádku,“ říká děvče, „co je tedy falus?“

„Domnívám se,“ říká Dobrocit, šklebíc se ve tváři, že „nejlepší způsob, jak vám to vysvětlit, bude ten, když vám to ukážu.“ Takže doktor Dobrocit vstane, rozepne poklopec a vytáhne svoje soustrojí.

„Toto je, mladá dámo,“ říká Dobrocit hrdě, „falus!“

„Ó!“ říká slečna Ochotná, která se nyní usmívá. „Myslíte tedy, že je to něco jako trn, pouze ještě menší než trn!“

Starý, rozpadávající se prezident Ronald Reagan, se chystal nastoupit na oficiální prezidentské letadlo, které ho mělo dopravit do Evropy.

Jeho osobní sekretář Reginald, jenž se s ním přišel rozloučit, se skloní k Ronniemu a pošeptá mu: „Co sdělíte na adresu Zákona (angl. Bill, což také značí jméno Vilda) o homosexuálech?“

„Ó ano,“ říká Reagan. „Řekněte mu (Vildovi), že mu zaplatím, jakmile přiletím nazpátek!“

„Už jsem tě dlouho neviděl na našich sexuálních radovánkách (několika mužů s jednou ženou),“ říká Marvyn, pekelný anděl svému starému příteli, Prasečákovi. „Co se stalo?“

„Oženil jsem se,“ říká Prasečák.

„Ale jdi do prdele, člověče!“ říká Marvyn. „Je legalizované šukání nějak lepší než to pravidelné?“

„To není o nic lepší,“ odpovídá Prasečák, „ale alespoň na to nemusíš stát ve frontě!“

Fergus a Funky se ztratí v rozžhavené poušti spalující Sahary. Lezli po rukou a kolenou po několik dní a hledali vodu. Když byli téměř v koncích, náhle zahlédli v dálce člověka, který byl v malém stánku a něco prodával.

Fergus a Funky zabojovali a doplazili se až k tomuto človíčkovi a s vyprahlými vystrčenými jazyky zamumlali: „Vodu! prosím vás, dejte nám vodu!“

„Nezlobte se kamarádi,“ říká tento člověk, „rád bych vám dal vodu, ale žádnou nemám. Prodávám tu kravaty. Kdybyste chtěli nápadně elegantní kravatu, vypadali byste krásně!“

„Kravaty?“ zavřeští Funky a omdlí.

„Ne,“ říká Fergus, „nechceme žádné zatracené vázanky - my chceme vodu!“

A dva žízniví muži se vydají zase na nekonečně vlekoucí se cestu.

O tři dny později, již daleko a daleko, se jim před očima objeví na horizontu velká budova. Zaujati pohledem se dověčnou zcela vyčerpání k této budově. Je to velice exkluzivní okrádající písečný hotel.

Fergus doleze ke dveřím, kde stojí drsný dveřník v trojdílné uniformě.

„Vodu!“ křičí Fergus chvějícími se vyschlými rty. „Potřebujeme se dostat dovnitř a dostat vodu!“

„Je mi líto, pane,“ odpovídá dveřník. „Ale obávám se, že nemůžete vstoupit bez vázanky!“

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše. Zavři své oči.

Pociťuj tělo, jak je zcela nehybné.

Pohlédni dovnitř tak hluboko, jak jen to je možné.

To je cesta.

Na jejím skutečném konci jsi buddha.

A cesta je velmi krátká - jediný krok.

Pouze je zapotřebí naprostá odhodlanost a absolutní upřímnost

podívat se přímo do svého vlastního bytí.

Je tu zrcadlo, o kterém jsme hovořili.

Zrcadlo je buddha.

To je tvoje věčná přirozenost.

Hlouběji a hlouběji.
 Musíš postupovat, dokud nenalezneš sama sebe.
 Neváhej.
 Není tu žádný strach.
 Samozřejmě, že jsi osamocen,
 ale tato osamocenost je velká, krásná zkušenost.
 A na této stezce nepotkáš nikoho
 kromě sebe sama.
 Vyjasni si, že jsi jen zrcadlo,
 pozorovatel tvého těla, tvé mysli a všeho.
 Nivedano...

Uvolni se,
 a buď pouze všímavé, pozorné zrcadlo,
 odrážející vše.
 Žádná z těchto věcí nemá jakýkoliv úmysl
 být odrážena,
 ani ty nemáš žádný záměr
 zachytit jejich odrazy.
 Buď pouze tichý jako Hirosawa,
 a všechna blaženost je tvoje,
 a tento večer se stává požehnáním.
 Tento přítomný okamžik se stává ne-mysl, ne-čas,
 jen čirost, neomezený prostor.
 To je tvoje svoboda.
 A dokud nejsi buddha, nejsi svobodný.
 Nevíš nic o svobodě.
 Nechť se tato zkušenost zapustí hlouběji
 do každé nitky tvého bytí.
 Nechť se napustí a promáčí.
 Když se vrátíš zpět, vrať se promáčen
 oparem své buddhovské přirozenosti.
 A připomínej si tento prostor, tuto cestu,
 protože ji musíš uskutečňovat dvacet čtyři hodin
 denně ve všech svých činech.
 Sezení, stání, chování a spaní,

musíš stále zůstat buddhou.
 Potom se celá existence stane extází.
 Nivedano...

Vrať se zpět,
 ale přines si s sebou všechny zkušenosti,
 pomalu, tiše a plynule.
 Sedni si na pár okamžiků,
 upamatuj se na místo, na kterém jsi byl,
 připomeň si radost a ticho
 z toho být pouze zrcadlem,
 obrovskou svobodu, která přichází tehdy,
 když jsi jen zrcadlo
 nepřipoutané k ničemu, bezdomové, osamocené.
 Staneš se Everestem vědomí.

V pořádku Manešo?
 Ano, milovaný mistře.
 Můžeme oslavovat deset tisíc buddhů?
 Ano, milovaný mistře.

4. Zkroucený nos

Náš milovaný mistr,
když Hjakudžó navštívil svého mistra Ma Cua, přelétlo nad jejich hlavami stádo divokých hus. Ma Cu se zeptal: „Co jsou?“

„Jsou to divoké husy, pane,“ řekl Hjakudžó.

„Kde jsou?“ zeptal se mistr.

„Odlétly a jsou pryč, mistře,“ odpověděl Hjakudžó.

Ma Cu náhle uchopil jeho nos a zakroutil jím. Hjakudžó, přemožen bolestí, vykřikl. Ma Cu řekl: „Říkáš, že odlétly pryč, ale vše je již od skutečného začátku naprosto stejné jako tomu bylo tehdy, když tu byly.“

V tu chvíli získal Hjakudžó osvícení.

Příštího dne v průběhu pravidelného shromáždění Ma Cu skoro již seděl, když v tom k němu přišel Hjakudžó a sroloval mu jeho podložku, načež musel mistr sestoupit z vyvýšené tribuny. Hjakudžó ho následoval do jeho pokoje.

Ma Cu řekl: „Co tě vedlo právě teď, kdy jsem se chystal začít svou promluvu, k tomu, že jsi mi sroloval podložku?“

Hjakudžó řekl: „Včera vaše důstojnost zakroutila mým nosem a já pocítil okamžitou bolest.“

„V čem jsi včera upotřebil svou mysl?“, zeptal se Ma Cu.

Vše, co řekl žák, bylo: „Dnes již necítím v nose vůbec žádnou bolest.“

Načež mistr podotkl: „Ty jsi důkladně pochopil včerejší příhodu.“

Při jiné příležitosti, když si jako obvykle Ma Cu sedal na meditační křeslo, plivl na něj.

Mnich se zeptal: „Proč jste si plivl?“

Ma Cu řekl: „Když jsem si sem sedl, byly tu přede mnou hory, řeky a celý vesmír. Plivl jsem si, neboť se mi to nelíbilo.“

Mnich řekl: „Ale vesmír je tak nádherný! Proč se vám tedy nelíbí?“

Ma Cu odpověděl: „Možná, že tobě připadá nádherný, ale pro mne je ohavný.“

Mnich pokračoval: „Co je toto za mentální stav?“

Ma Cu řekl: „To je stav bódhisattvy.“

Manešo, to jsou jedny z těch skvělých příhod z historie zenu. Ukazují tvoji realizaci ve tvé akci. Když mistr jedná určitým způsobem, žák mu musí spontánně odpovědět, ale ne prostřednictvím myšlení, ale skrze své skutečně prázdné srdce.

Zen je v konečném důsledku trik, je to tisíce triků vytvořených různými mistry, kterými ve vás podněcují probuzení. Přečte-li si člověk tyto příhody, může si

myslet, že to jsou jen vtipy, příběhy, hádanky. Nejsou tím, neboť to jsou sdělení a sdělení té největší hodnoty.

Jednoho dne, kdy Hjakudžó navštívil svého mistra Ma Cua, přelétlo nad jejich hlavami stádo divokých hus. Ma Cu se zeptal: „Co jsou?“

„Jsou to divoké husy, pane,“ řekl Hjakudžó.

„Kde jsou?“ zeptal se mistr.

„Odlétly a jsou pryč, pane“ odpověděl Hjakudžó.

Ma Cu náhle uchopil jeho nos a zakroutil jím. Hjakudžó, přemožen bolestí, vykřikl. Ma Cu řekl: „Říkáš, že odlétly pryč, ale vše je již od skutečného začátku naprosto stejné jako tomu bylo tehdy, když tu byly.“

V tu chvíli získal Hjakudžó osvícení.

Pro jakéhokoliv obyčejně racionálně myslícího člověka to bude vypadat jako absurdní prohlášení. Ale pro člověka naladěného v meditaci se toto může stát děsivě důležitým významem, vyzývajícím k probuzení. Nelze to chápat tak, že Ma Cu neví, že husy odlétly. Nelze to brát ani tak, že neví, že tyto husy tu předtím byly. Nežádá žádnou znaleckou odpověď. Ptá se na odpověď, kterou Hjakudžó minul již na počátku, když se ho Ma Cu zeptal: „Co to jsou?“ Samozřejmě že Ma Cu ví, co jsou.

Takže nezapomeňte, to není otázka nebo dotaz o poznání objektu. V tomto bodě chyboval. Jeho odpověď prošla skrze mysl; řekl: „To jsou divoké husy, pane.“

To by byla odpověď kohokoliv jiného na celém světě. To není výtvar prázdného srdce. Není to výtvar zrcadla nicoty. Je to jen něco... co by bylo schopné říci jakékoliv dítě. Odpověď je správná, ale Hjakudžóva odpověď neprošla skrze srdce, ale skrze mysl.

„To jsou divoké husy, pane“ řekl Hjakudžó.

Zde chyboval. Měl odpovědět na otázku bez přemýšlení na jakékoliv důsledky.

„Kde jsou?“ - mistr mu dal další možnost - zeptal se mistr.

„Odlétly pryč, pane,“ odpověděl Hjakudžó.

Žák jen funguje na mentální úrovni.

Ma Cu náhle uchopil jeho nos a zakroutil jím. Hjakudžó, přemožen bolestí, vykřikl. Ma Cu řekl: „Říkáš, že odlétly pryč, ale vše je již od skutečného začátku naprosto stejné, jako tomu bylo tehdy, když tu byly.“

Kam mohou letět? Byly zde pořád a budou zde pořád. To 'zde' je dostatečně obrovské - ať jsou kdekoli, jsou v tom 'ted'. Nemohou odejít od toho 'zde'. To je to, co očekával od Hjakudžóa. Ale musel ho vzít za nos a zakroutit s ním tak, aby si uvědomil, že jednal skrze mysl. A mysl může pouze přivodit bolest; mysl je bolest.

Ma Cu zakroutil nosem žáka a přivodil mu strašnou bolest, načež Hjakudžó zařval bolestí. Neber to povrchně, neber to tak, jaké se to zdá být na povrchu. Tento výkřik nebyl z mysli. Tento výkřik vzešel jako spontánní odpověď jeho

celého bytí. V tento moment k němu mohl mistr promluvit. Nyní se nacházel ve správném prostoru; nebyl již více v mysli, jeho celé bytí bylo uvědomeno kvůli bolesti.

Bolest má v probuzení obrovskou hodnotu. Bolest byla používána mnohými mistry k probuzení spících žáků. Všechna vaše stará náboženství, naopak, utěšují svého žáka a pomáhají mu v tom, aby spal sladce - Bůh je v nebi a vše je v pořádku na zemi, nemusíš se strachovat! Ale zen nemá vůbec žádný zájem utěšovat vás. Zajímá se o vaše probuzení.

Když Hjakudžó vykřikl, Ma Cu neřekl jediné slovo soucitu. Neřekl nic na vysvětlenou, proč zakroutil jeho nosem. Naopak řekl: „Říkáš, že odletěly pryč, ale vše je již od skutečného začátku naprosto stejné, jako tomu bylo tehdy, když tu byly.“

V tuto chvíli tu nebyla žádná myšlenka kromě bolesti. Mysl byla prázdná, nos bolel - a Ma Cu se nestaral o nos nebo bolest; jednoduše vyslovil ohromně významný výrok, že nikdo a nic nemůže jít pryč od tohoto 'zde'. Toto 'zde' je tak nezměnné a obrovské, takže je i nyní. Kdekoliv jsou, jsou zde.

Hjakudžó byl nyní ve správném stavu, vnímavý pochopit to, co mistr mínil - vše je vždy zde. Tyto divoké husy byly jen záminka k tomu, aby vysvětlil Hjakudžóvi, že se nic nehýbe, nic nejde nikam.

V ten okamžik Hjakudžó získal osvícení.

Vida tento hlavní smysl věčnosti a šíře toho 'nyní a zde', okamžitě upadl do prázdnoty svého srdce a realizoval pravdu. V tom okamžiku se v něm díky Ma Cuovým slovům dalo do pohybu něco, čemu zen říká osvícení. Začal si uvědomovat svoji vlastní přítomnost svého vlastního nynějška. Divoké husy byly pouze záminka.

Ale takové anekdoty se nikdy více nikde jinde nestaly. Nemají obdobu, a proto je tak složité je pochopit. Jsou to anekdoty na stezce meditace. Pouze lidé stezky, kteří zašli hlouběji do meditace, budou schopni pochopit něco, co vypadá zcela absurdně, co se rozumového vysvětlení týče.

Nos nemá nic co dělat s dosažením cíle, jinak by to bylo velice snadné. Žák jednoduše přijde, dostane se mu zakroucení nosu, stane se osvícen a jde domů. A Ma Cu by nezakroutil nos jakémukoliv žákovi, žádnému XYZ.

Hjakudžó je připraven. Je to jen otázka nárazu. Je jen na rozhraní čáry, kde ho může cokoliv postrčit k tomu jedinému kroku dovnitř. Je to tak velký výrok, že tu není žádný čas a že tu není žádný prostor - zde je pouze prostor a nyní je jediný čas.

A to není použitelné pouze v příměru k husám, je to použitelné tobě, všemu - velký výrok a tichá bdělost. Hjakudžó, jenž byl probuzen zakroucením nosu, získal osvícení.

Příštího dne v průběhu pravidelného shromáždění Ma Cu skoro již seděl, když v tom k němu přišel Hjakudžó a sroloval mu jeho podložku, načež musel mistr sestoupit z vyvýšené tribuny. Hjakudžó ho následoval do jeho pokoje.

Ma Cu řekl: „Co tě vedlo právě teď, kdy jsem se chystal začít svou promluvu, k tomu, že jsi mi sroloval podložku?“

Hjakudžó řekl: „Včera vaše důstojnost zakroutila svým nosem a já pocítil okamžitou bolest.“

„V čem jsi včera upotřebil svou mysl?“ zeptal se Ma Cu.

Vše, co řekl žák, bylo: „Dnes již necítím v nose vůbec žádnou bolest.“

Načež mistr podotkl: „Ty jsi důkladně pochopil včerejší příhodu.“

To je ještě jemnější než ta první příhoda. Obvykle dají zenoví mistři kázání a hlavní žák ve chvíli, kdy skončí kázání, sroluje rohož, na které mistr seděl, a vezme ji do mistrovy místnosti. Ale v tomto případě Hjakudžó přišel a ještě před přednáškou sroloval jeho rohož, načež mistr sestoupil z tribuny a odešel. Hjakudžó ho následoval do jeho místnosti.

Neutrousil jediné slovo. Hjakudžó se stal sám osvětleným mistrem. Včerejší zkušenost... Nyní reagoval způsobem, který odpovídá mistrovi; tím, že sroloval podložku, řekl: „Nyní nepotřebuji žádné kázání. Vše, co jsem potřeboval, jsem dostal včera.“

Ma Cu řekl: „Co tě vedlo právě teď, kdy jsem se chystal začít svou řeč, k tomu, že jsi mi sroloval podložku?“

Hjakudžó řekl: „Včera vaše důstojnost zakroutila svým nosem a já pocítil okamžitou bolest.“

„V čem jsi včera upotřebil svou mysl?“ zeptal se Ma Cu.

„Nemohl jsi něco udělat už včera?“ zeptal se Ma Cu.

Vše, co řekl žák, bylo: „Dnes již necítím v nose vůbec žádnou bolest.“

Hjakudžó jinými slovy říká: „Nepotřebuji žádné utěšování. Necítím již dnes žádnou bolest a nepotřebuji již žádné kázání nikdy více. Řekl jsi mi vše včera.“

Načež mistr podotkl: „Ty jsi důkladně pochopil včerejší příhodu.“

Při jiné příležitosti, když si jako obvykle Ma Cu sedal na meditační křeslo, plivl na něj.

Mnich se zeptal: „Proč jste si plivl?“

Ma Cu řekl: „Když jsem si sem sedl, byly tu přede mnou hory, řeky a celý vesmír. Plivl jsem si, neboť se mi to nelíbilo.“

Mnich řekl: „Ale vesmír je tak nádherný! Proč se vám tedy nelíbí?“

Ma Cu odvětil: „Možná, že tobě připadá nádherný, ale pro mne je ohavný.“

Mnich pokračoval: „Co je toto za mentální stav?“

Ma Cu řekl: „To je stav bódhisattvy.“

Tato třetí část anekdoty je ještě obtížnější na pochopení. Ma Cu, plivající na meditační křeslo, neříká ve skutečnosti, že nemá rád hory, řeky a hvězdy. To, co dělá, je sledování, zda zůstává žák tichý a bez mentálních názorů nebo zda vytváří názory.

Celkový postoj zenu je ne-rozvážný (ne-názorový). Neusuzuj... a žák by alespoň neměl soudit čin svého mistra, měl by jednoduše vidět, že Ma Cu si plivl. Ma Cu ho vyprovokoval; provokuje jeho mysl plnou názorů. A mnich zapomněl,

že celé učení značí nikdy nesoudit. Prostě jen pozorovat, a zvláště pozorovat činnosti mistra. Myslíte si, že Ma Cu nechápe, že plivání na meditační křeslo je jednoduše hnusné? Ale on chce, abyste zůstali nepohnutí, ne-usuzující, prostě pozorující, jako zrcadlo.

Jestliže bylo zrcadlo pozorující, myslíte si, že by zrcadlo řeklo: „Co děláte? To není dobře.“ Žák chyboval; mohla to být velká příležitost stát se osvícený. Nezapomeň, takové znamení se nepodaří pokaždé. Někdy selžou.

Mistr se z celého srdce snažil, ale žák nebyl ve správném prostoru, kde by to pochopil. Nyní je každému, kdo vykonal trochu té meditace, zcela jasné, že Ma Cu ví, že plivání na meditační křeslo je hnusné, takže tu není zapotřebí se ptát na jakoukoliv věc. Snad provokuje vás, provokuje vaši usuzující mysl plnou názorů. A v okamžiku, když vystoupí usuzující mysl, vaše pozorující mysl zmizí. Nezapomeň na tato dvě slova - usuzování a pozorování. Můžete pozorovat, pouze když neusuzujete.

Ale žák si nemohl odepřít se zeptat. Zeptal se: „Proč jste si plívl?“ Zcela zapomněl, že se zde u mistra musí učit pozorovat a nedělat žádné soudy, zvláště ne o jakékoliv činnosti mistra.

Ma Cu řekl: „Když jsem si tu sedl, byly tu zde přede mnou hory, řeky a celý vesmír. Plívl jsem si, protože se mi to nelíbilo.“

Stále ještě žák nemohl pochopit, že tu nebyly žádné hory, žádné řeky, žádný vesmír před meditačním křeslem; mistrovo vysvětlení je jen k otestování žáka.

Mistr řekl: „Plívl jsem si, protože se mi to nelíbilo.“

Meditativní žák by plácl Ma Cua, nezeptal by se na nic a to by bylo Ma Cuem velmi oceněno. To by bylo žákovo osvícení. To není otázka optání se, to je otázka reagování. Mistr zřejmě dělá něco špatně, jen aby tě vyprovokoval. Kdyby žák plácl mistra bez toho, aby cokoli řekl, mistr by se usmál a požehnal by žáka, říká: „Ty jsi to pochopil.“ Ale protože žák minul smysl, mistr opětovně řekl: „Plívl jsem si, protože se mi to nelíbilo.“

„Chce na žákovi, aby mu řekl: „Co se stalo tvé neusuzující mysli?“ Ale žák zapomněl zcela na ne-usuzující mysl, což je pravý základ zenu.

Mnich řekl: „Ale vesmír je tak nádherný!“

Začal se přít. S mistrem se nepřete, ale odpovídáte. Nezačínáte slovní konverzaci - to byste potom minuli mistra a jeho velký soucit.

Mnich řekl: „Ale vesmír je tak nádherný!“ Proč se vám nelíbí?“

Sešel do úrovně mysli a nachází se v místě, kde chce rozprávět o této záležitosti. Ale zen nedovolí rozprávění. To není debata. To je čiré probuzení z mysli, čirá svoboda od názorů a soudů.

Ma Cu odpověděl: „Pro tebe je možná nádherný, ale pro mne je ohavný.“

Mistr se stále a stále snaží připomenout žákovi, že by ho měl plácnout za to, že se drží soudů, že zcela zapomněl podstatu.

Mnich pokračoval: „Co je toto za mentální stav?“

On pokračuje na mentální rovině.

Ma Cu řekl: „To je stav bódhisattvy.“

To je stav buddhy. Nyní není zapotřebí říkat něco dalšího. Ma Cu to uzavřel, věda, že znamení selhalo.

Takže nezapomeňte, že někdy znamení nedopadne dobře, protože tu jsou dvě osoby, jež se zúčastňují situace - mistr, který je osvícený, a žák, který není osvícený. A tento žák se bude nejpravděpodobněji chovat neosvíceným způsobem, nevěda, že toto je čas, kdy je třeba se chovat spontánně, ne skrze mysl, ale prostřednictvím prázdného srdce.

Daió napsal na počest Kannona toto:

*Útesy jsou vysoké a hluboké,
vody narážejí a padají.
Říše dokonalého styku
je nová při každé příležitosti.
Z očí do očí, lidé, kteří
jí potkají, ji nerozeznají.
Kdy budou konečně volní od
útočiště iluze?*

Každý okamžik v existenci je momentem, jenž je příhodný pro spojení. Není tu žádný zvláštní moment, ve kterém se můžete stát osvícení. Každý okamžik je jedinečný. Každý okamžik přichází v úvahu jako okamžik pro vaše osvícení - krásný západ slunce, hluboké nebe plné hvězd nebo prostě tato tichost. Cokoli bude příhodné, pokud nezapomenete být pozorovatel - nezaújatý, neztotožněný, a tak zůstanete zrcadlem, prázdným zrcadlem.

Před prázdným zrcadlem nemůže zůstat žádná iluze na dlouho. Všechny iluze zmizí; zůstanou tu pouze proto, že se s nimi zapletete.

Daió se ptá s obrovským soucítěním: Kdy budou konečně volní od útočiště iluze?

V každou chvíli přichází doba pro osvícení. Každá doba je tím vhodným obdobím, správným podnebím; vy to však minete. Minutí se stává vaším zvykem a tento zvyk se musí zlomit. Musíte se stát stabilizovaní, soustředění v okamžiku, ve středu vašeho bytí; prostě pozorujte bez toho, abyste říkali jediné slovo hodnocení, že je něco dobré, špatné nebo krásné.

Nic nesmí být řečeno, pouhé pozorování je dostačující a všechny iluze zmizí, vše, co je falešné, zmizí.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistře,
příběh o tom, jak Ma Cu plíval, mi ukázal, jak vše, co děláš a říkáš, se zdá být pro nás, tvoje žáky.

Vykládáš to takové rozmanité skupině - od tancujících švestek až po horké brambory, od německých kamenných hlav po smějící se divochy - a přesto nejsi nikdy jiný než Sám Sebou, zrovna jako voda, která se utváří podle jakékoliv formy, do které vteče, a přesto neztratí svoji esenciální přirozenost.

Je to tak, že když jsi nikdo, můžeš tudíž být kýmkoliv?

Maneš, když jsi nikdo, jsi již každým. Nikdo a každý značí jednu a tu samou věc. A jestliže někoho oslovím jako tancující švestku či horkou bramboru, nebo německou kamennou hlavu či smějícího se divocha - pak to jsou všechno jen znaky. A vím, že spočíváš na správném místě a že se nestane, abys mě pochopila špatně. Je to z lásky a ze soucitu, že vás oslovuji nějakými jmény. Například jsem říkal Avirbhavě velká zralá švestka. Ona tomu rozuměla. Poslala mi hubičku. A dnes sedí tady, ukrývající vejce.

Avirbhavo, přines mi svoje vejce sem... přines ho.

(Avirbhava pokládá velké zelené vejce před mistra na pódium. Rozlomí je a z vejce vyskočí dvě kuřátka a začnou skákat a hopsat kolem, zatímco mistr kvoká.)

Jé, to je správné vejce!

Nyní nadešel čas pro Sardardžiho. Sedí v první řadě. Přešel z té skutečně poslední řady až do první.

Paddy má ponurou náladu, a tak se rozhodne navštívit jednu velmi známou věštkyni, madam Hippovou.

„Ó,“ říká žena, zírající do své křišťálové koule, „znamení nejsou dobrá.“

„Opravdu?“ říká Paddy, vykuluje oči. „Co se tím říká?“

„Dobře,“ odpovídá, „říká se zde, že se stanete příští týden vdovcem!“

„To vím!“ říká Paddy. „Rád bych však znal, jestli budu chycen?“

George Bush, americký více prezident, volá na Ministerstvo spravedlnosti ve tři hodiny ráno. Trvá na tom, že musí okamžitě mluvit s ministrem.

Nakonec se ministrův domovník rozhodne, že ho vzbudí.

„Dobře, co se děje?“ ptá se ministr do telefonu.

„Vážený,“ křičí Bush, „Ronald si spolu s Nancy Reaganovou právě vzali v Bílém domě jed v podzemním bunkru a jsou oba mrtví!“

„Skutečně?“ říká ministr a zívá přitom.

„Ano, skutečně!“ křičí Bush. „Přijeli už pohřebáci a nakládají je do rakve.“

„Skutečně?“ říká ospalý ministr.

„Ano, skutečně!“ řve Bush, „a protože jsem více prezident, chci zaujmout Reaganovo místo!“

„Dobře, mě je to jedno,“ odpovídá ministr, „jestliže to nebude vadit pohřebákům!“

Walter a Peggy Sue jsou na cestách Waltrovým novým autem Ford Thunderbird. Jede tak pomalu, že to přivádí Peggy Sue k zbláznění.

„Poslouchej,“ říká Peggy Sue, vyčerpaně, „pokaždé, když zvýšíš rychlost svého auta o deset mil za hodinu, shodím ze sebe kousek svých šatů!“

Walter okamžitě sešlápne pedál plynu a jako první přijdou na řadu její boty. Walter se směje a sešlápne znovu plyn a na řadu přijde její blůza. Waltrové oči se vypoulí, sešlápne pedál na podlahu, načež Peggy sundá podprsenku, sukni a podvazky.

Walter se natolik vzruší, že se mu jeho zařízení vztyčí až k volantů a on ztratí vládu nad autem. Auto dostane smyk a sjede z vozovky a převrátí se. Nikdo z nich se nezraní, ale Walter je zatlačený vespod auta.

„Rychle!“ funí Walter. „Jdi pro pomoc!“

Zoufalá a úplně nahá Peggy Sue začne běhat kolem auta na všechny strany. Sebere jednu z Waltrových bot, podrží si ji v úrovni své pindičky a běží k nejbližší opravně.

Zde vrazí do velkého Rufuse, černého hochy, který tu opravuje auto.

„Pojďte nám pomoci!“ vysvětluje bez dechu Peggy Sue Refusovi. „Můj chlapec je přimáčkнутý pod autem!“

Rufus se dívá na dívku jednu dlouhou minutu.

„Dámo,“ pomalu jí odvětlí, „jestli je tam až potud, tak ho nikdy nedostaneme ven!“

Nivedano...

Nivedano...

Buď tiše.

Zavři své oči.

Pociťuj, jak je tělo zcela nehnuté.

Jdi dovnitř se svou úplnou energií,

s velkou naléhavostí,

jako kdyby to byl poslední moment tvého života,

a musíš dospět do středu

a zdroje svého bytí.

Hlouběji a hlouběji,

tvůj životní střed je také

středem celého vesmíru.

Je to z tvého životního středu,

ze kterého jsi vyživován existencí.

*Jen pozoruj ticho,
mír,
nezměrnou záři
tvého bytí.
Ty jsi buddha
když jsi pozorující;
stejná mysl, která je prázdná,
se stává buddhou.
Buddha není nic než prázdné zrcadlo -
žádný úsudek,
jen bdělá pozornost,
pozorování,
a došel jsi.
Abych to ještě více ujasnil,
říkám Nivedano...*

*Uvolni se.
Nech odeznít tělo, mysl;
nech je jít a buď jen pozorovatel.
Tělo není tebou,
mysl není tebou,
ty jsi pouze čirý pozorovatel.
To je tvé buddhovství.
Raduj se v tom.
Buď napuštěn a promáčen v požehnání,
jenž spontánně tryská
ve středu tvého bytí.
Tento střed tvého bytí se musí stát
také tvou hranicí.
Pomaleji, pomaleji
musíš vnést buddhu ven
do svých činů, do svých slov,
do svého ticha.
Den sem, den tam, buddha se musí stát
prostě tvým srdečním tepem.*

*Tento nesmírně krásný večer
se stal dokonce ještě krásnější
s deseti tisíci buddhy jen pozorujícími.
Věčnost existence,
jako divoké husy,
je stále zde.
Ty jsi nikdy nebyl nikde jinde.
Ty jsi vždy byl zde a nyní.
Nezapomeň to.
Když přijdeš zpět,
přines si s sebou toto připomenutí.
Musí se stát tvým pravým životem,
tvým skutečným charakterem.*

Nivedano...

*Přijď zpět, ale přines si buddhu s sebou.
Přijď zpět jako prázdné zrcadlo
a sedni si na pár vteřin jako buddha -
připomínající, uvědomující si
velký zážitek, kterým jsi prošel.*

*V pořádku Manešo?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavovat desetitisíce buddhů?
Ano, milovaný mistře.*

5. Jako kráva

Náš milovaný mistře,

Ma Cu měl tři význačné žáky, kteří s ním sdíleli a těšili se ze zvláštního důvěrného spojení s ním. Byli to Nan-čuan, Č'-cang a Chuej-chaj (známý jinak jako Hjakudžó).

Jednou večer, když se tito tři žáci starali o svého mistra, se všichni společně těšili z měsíce. Mistr se jich zeptal, jak si myslí, že by se nejlépe dala strávit takováto noc.

Č'-cang byl první hotov s odpovědí. Řekl: „Správná doba na provádění obětí.“

Chuej-chaj řekl: „Je to vhodná doba k rozvíjení svého duchovního života.“

Nan-čuan neučinil žádnou odpověď, ale zatřepal svými rukávy a odešel pryč.

Ma Cu se obrátil k Č'-cangovi a řekl: „Sútry splynou s cangem.“

(Ma Cu řekl slovní hříčku, co se Č'-cangova jména týče, neboť cang znamená v čínštině 'košík', jako věc vhodná k nošení slova Buddha.)

Obrátil se k Chuej-chajovi a řekl: „Dhjána (meditace) se vrátí do moře.“

(Ma Cu učinil druhou slovní hříčku, protože v čínštině chaj značí 'moře'.)

Potom to Ma Cu uzavřel tím, že řekl: „Na-čuan sám překročí říši všech věcí, vše sám podle svého.“

Při jiné příležitosti se mnich zeptal Ma Cua: „Co je buddha?“

Ma Cu odpověděl: „Mysl je buddha.“

Mnich se potom zeptal: „Co je Cesta?“

„Ne-mysl je Cesta,“ odpověděl Ma Cu.

Mnich se nakonec zeptal: „Jsou buddha a Cesta nějak odlišné?“

Ma Cu odvětil: „Buddha je jako rozevření ruky, Cesta je jako sevření ruky v pěst.“

Maneš, než se vrátíme k těmto příhodám, je třeba se zmínit něco málo o Ma Cuovi samotném, protože to je velice podivné... Žádný jiný zenový mistr se nechoval takovým způsobem, jakým se choval Ma Cu - je to velice symbolické.

Ma Cu byl prý údajně velice divně vypadající muž. Říká se, že chodil jako kráva a rozhlížel se kolem sebe jako tygr. Mohl se dotknout svého nosu jazykem, a měl dva kruhy na spodku svých chodidel.

Ma Cuova cesta učení byla různá. Říká se, že dovedl k osvětlení sto třicet žáků, z nichž každý se stal mistrem jednotlivé lokality.

Samozřejmě že se tento divný člověk, Ma Cu, choval podle své spontaneity, nestaraje se o nikoho ve světě. To je první věc, kterou je třeba pochopit. Pouze

člověk děsivé odvahy může chodit na všech čtyřech jako kráva - člověk, který se nestará ani trochu o názory druhých. Zná pravdu a to je konec.

A chození jako kráva je skutečně symbolické. Nemůžeš usnout ve stoje, to je velice obtížné. Musíš si lehnout do horizontální polohy, takže gravitační síla působí stejně na všechny části těla. Stání, naklonění nebo sezení - zde působí gravitační síla odlišně na různé části těla. To působí rušivě na tvou harmoničnost. Ale když si lehneš, dostaneš se do hluboké harmonie s gravitačním polem.

V zenové tradici je jeden neobvyklý příběh z velmi dávné doby - že prý zvířata znají naši řeč docela dobře, ale nemohou mluvit, a ani nám nenaznačí, že nám rozumí.

Jednou zenový mistr řekl opici - pouze zenový mistr může udělat takovou věc - „Vím to zcela jasně; můj vhled mi říká, že chápeš můj jazyk, ale že se snažíš skrýt tento fakt.“

Opice řekla: „Ano pane. Ale prosím vás, neříkejte to nikomu, protože já nikdy nepromluví před nikým jiným. Takže si to nechte pro sebe. Každé zvíře chápe váš jazyk, ale žádné zvíře nechce být vámi zotročeno. Ve chvíli, kdy jakékoliv zvíře promluví, bude muset dělat pro pána nějakou práci.“

Tento starý příběh mi připomněl dítě, které nikdy nepromluvílo, dokud nebylo osm let staré. Byly na něm učiněny všechny pokusy, všechny testy; jeho uši byly v pořádku, nebyla u něho shledána žádná porucha, co se fyziologie týče. Zůstávalo záhadou, proč na nic neodpovíдалo. Nakonec ho vzali k psychiatrovi, což také nebylo nic platné.

Jednou tento chlapec zařval na matku: „Mami, kde je sůl?“ Právě obědval. Matka tomu nemohla uvěřit, a jelikož byla právě sama v domě, nemohl jí později nikdo uvěřit. Osm let toto dítě vzdorovalo.

Matka se ho zeptala: „Proč si byl potichu po osm let?“

Kluk řekl: „Vše bylo dokonalé až do teď. Právě dnes tu chybí sůl. Nebylo tu vůbec zapotřebí předtím mluvit. Proč se tím zatěžovat?“

Ale ona řekla: „Budeš mluvit i před ostatními?“

To odmítl. Řekl: „To je jen naše tajemství. Nikomu to neříkej, jinak si o tobě budou druzí myslet, že lžeš. Já budu dále potichu.“ Jaký je důvod k tomu, že zvířata nemluví, a proč nerozvíjejí své mysl, své intelligence; proč jsou tak spokojené jako krávy? Je to proto, že jsou horizontální. Není tu žádné rušení. V jejich fyziologii, v jejich psychologii je vše vyvážené. Gravitace není narušená. Člověk, tím že stojí na dvou nohách, narušil celkovou vyváženost. A jeho hlava začala růst právě proto, že se postavil a začal chodit po dvou.

Je vědecky dokázáno, že vztyčení člověka na dvě nohy je příčinou jeho zvyšující se intelligence. Mysl v malé hlavě je velice komplikovaný fenomén; jedna miliarda malých nervů utváří mysl a tyto malé nervy jsou téměř neviditelné. Potřebují velice malé množství kyslíku v krvi. Kdyby bylo jen o něco málo více krve, bylo by to téměř jako potopa - stejně jako v Bangladéši, přímo nyní je území Bangladéše ze tří čtvrtin zaplaveno vodou. Zvířatům nevyrostl jejich

mozek, jejich mysl, protože tok krve je v každé části stejný.

Jelikož se člověk postavil, nastaly obtíže pro jeho srdce, pro jeho plíce, protože, co se týče proudění kyslíku a krve do mozku, jde to proti gravitaci. Množství se stalo tak malé, že to byl důvod k tomu, že v člověku mohly vyrůst velmi jemné nervy, které mohou myslet, které mohou filozofovat, které mohou dokonce i překročit myšlení, což dokáže buddha (probuzený).

Ma Cu a jeho zvyk chodit po všech čtyřech právě jako kráva... První důsledek tohoto počínání byl ten, že je nyní ne-mysl, stejně jako jsou ne-mysl všechna zvířata; přidal se ke světu a opustil svoji mysl; že je nyní v souznění s vesmírem, nebojující proti němu, ale prostě jen plavící se s ním. Druhý důsledek je ten, že jelikož opustil mysl, stal se prázdnotou - a to automaticky přerostlo do soucítění, do lásky, do pokory, do ztráty ega. Nemůžete nalézt jiné zvíře jako krávu, jež by bylo stejně tak pokorné, jednoduché a souhlasné - a přesto Ma Cu pohlížel kolem sebe jako tygr.

To je protiklad zenu. Měli byste být jako kráva, zcela skromní, ale měli byste být také tak vzdorující, revoluční a radikální jako tygr. Takže ačkoliv chodil jako kráva, mohli jste vidět, že jeho oči byly oči tygra - skočil by na vás a zničil by vás! Zda je to symbolické nebo ne, lze nyní stěží rozhodnout. Ale všechny tehdejší zdroje mluví o tom, že to je pravdivé.

Chodil jako kráva a díval se okolo sebe jako tygr. Mohl se dotknout svého nosu svým jazykem. To dokáže jen velmi málo lidí, jen velmi málo lidí dokáže hýbat svými ušními lalůčky. Zkuste si hýbat svými ušními lalůčky. Jsou vaše, ale zcela mimo vaši kontrolu - nemáte nad nimi žádnou kontrolu.

Potkal jsem pouze jednoho muže, doktora v mé vesnici, což byl můj student ve škole a i na univerzitě. On je možná jediný člověk na celém světě, kdo může pohybovat svými ušními lalůčky podle své vůle. Je to zázrak vidět ho, jak to dělá, protože to je nemožné udělat, když jsou ušní lalůčky zcela přirozené. Nemají žádný nervový systém, takže je nemůžete řídit. Potřebujete určitý nervový systém, který může být kontrolován myslí. Ale zde není žádný nervový systém, jen maso.

Snad se tento nervový systém do ušních lalůček tohoto doktora, jehož jméno je Manohar, dostal díky omylu přírody. Není tu žádné jiné vysvětlení. V Číně je jedno staré přísloví, že se nemůžete dotknout svého nosu svým jazykem. Ale při blížící se smrti se ho dotknout můžete - to není nic zázračného - a tak se nos a jazyk k sobě přibližují.

V Indii byl podobný druh ideje rozšířený po celé zemi. Jednalo se o něco daleko významnějšího. Šest měsíců před svou smrtí přestanete být schopni vidět špičku svého nosu, protože se začnou vaše oči svinovat. Ve chvíli, kdy nemůžete vidět špičku nosu, si můžete být jisti tím, že během šesti měsíců zemřete, protože se oči začnou pohybovat směrem nahoru. Proto také okamžitě zavřete mrtvému oči, když jste přítomni jeho smrti. Protože vidět ho... po smrti se ukáže jen bělmo očí, tmavá část se zvrátí nahoru. A to vás vyvede z míry, když máte

před sebou někoho, kdo se na vás dívá jen čistě bílými očima! Takže v každé kultuře jsou oči zavřeny okamžitě po smrti.

Ale každý umírá s otevřenými očima. Nikdo nechce zemřít se zavřenými očima, protože spadnutí víček očí potřebuje určitou sílu vůle, určitou životní energii. Nemůžete zemřít se sevřenou pěstí, protože pěst potřebuje nějakou životní energii. Můžete zemřít pouze s otevřenou rukou, protože otevřená ruka je relaxovaná, nepotřebuje žádný život, žádnou energii. Stejně tak každý umírá s otevřenými očima. A starší lidé okamžitě zatlačí mrtvému oční víčka dolů, aby nevydělali ostatní. Starý chlápek, který umřel, nemůže znovu nyní otevřít své oči, protože k tomu je zapotřebí také nějaká energie. Může se chtít podívat okolo, co se děje kolem něho, ale nemůže otevřít oči.

Takže to není nic mimořádného, že se Ma Cu dotkl svého nosu svým jazykem. Zvláštní věc je to, že to lidé běžně nezkusí; jinak to může udělat každý. Potíž je jen v tom, že vám v tom brání zuby. Takže když vám čirou náhodou vypadnou zuby, a ony jednou vypadnou, zkuste to a zjistíte, že Ma Cu nedělal žádnou zázračnou věc, on byl pouze velice starý.

V Indii koluje myšlenka, že na chodidlech buddhy, na spodku chodidel, jsou dva kruhy. Jsou to znaky toho, že když se takové dítě narodí, stane se tento člověk buddhou (probuzeným). Není to nutně u každého buddhy, že má tyto dva kruhy, ale jakékoliv dítě, které se narodilo s těmito dvěma kruhy, se bezpodmínečně stane buddhou.

Není to nevyhnutelné pro každého. Můžete se stát nebo se nemusíte stát, to je váš výběr. Ale to není výběr pro člověka, jakým je Ma Cu. Získal dostatek ze své meditace ve svém minulém životě a byl tak blízko buddhovství, když umíral, že bylo zcela jasné, že se stane buddhou.

Snad Enó viděl tyto dva kruhy na jeho nohou, když řekl Nangakuovi: „Tento mladý muž se stane buddhou. Já jsem stár a on žádá o zasvěcení, ale ty se staneš mým nástupcem, takže bude lepší, když se o něho postaráš ty již od samého počátku. Dej mu zasvěcení a nezapomeň, že k němu máš chovat úctu. On je již buddha - stačí jen trochu postrčit a bude na druhém břehu.“

Maneša se tu zmínila o tomto příběhu:

Ma Cu měl tři význačné žáky, kteří s ním sdíleli a těšili se ze zvláštního důvěrného spojení s ním. Byli to Nan-čuan, Č'-cang a Chuej-chaj (známý jinak jako Hjakudžó).

Bylo téměř nezbytné ve způsobu, podle kterého dávní mistři učili, aby zde byl určitý blízký vztah mezi mistry a jeho několika málo žáky. Mohli mít tisíce žáků, ale jen pár z nich bylo těmi blízkými. Z těchto blízkých žáků byli vybráni jejich následovníci.

Co se týče mne, nelze to zde aplikovat, protože nikdo nebude mým nástupcem. Skutečná idea nástupnictví byla ideou, jež se vypůjčila ze zvyků královských rodin. Právě jako nejstarší synové převzali trůn po králich, bylo zvykem

v tradici mistrů také to, že se někdo stal jejich nástupcem.

Chci učinit celkový zlom. Co se mne týče, vy všichni jste mi blízcí. Mohu si dopřát blízký vztah s každým z vás, protože tu není žádná otázka jakéhokoliv následování. Nikdo nebude můj nástupce. Chci, aby každý byl mistrem pro sebe sama.

Být nástupcem je trochu pokořující. Je to proti důstojnosti osvícené bytosti. Probuzený nemá nikoho před sebou jako svého předchůdce a ani nemá nikoho za sebou jako svého nástupce. On je sám, stojící jako Everest; nikdo ho nepředchází a nikdo ho nenásleduje.

Jeho osamocení je zpráva pro všechny, kdo se do něho zamilují, že i oni musí být také osamoceni. Ve svém osamění jste krásní, čistí. To neznamena, že se musíte vzdát světa. To prostě znamená, že nesmíte náležet světu. Můžete zůstat na tržišti, ale jen jako zrcadla, pozorovatelé, pozorující vše, co se přihodí.

Ale oni nikdy nepochopili, že být nástupcem je proti svobodě individuality. Udělá se tím z duchovní zkušenosti téměř něco jako poklad či království. Nic takové to však není. Nikdo nemůže následovat. Každý tu musí být sám za sebe. A tato nezávislost a chuť této nezávislosti je tak drahocenná, že chci přinést nový druh mistra a nový druh žáka do světa. Jsou si blízcí ve své lásce, ve své důvěře, ale nejsou nijak svázáni v jakékoliv cestě - žádnou nití, viditelnou nebo neviditelnou. Mistr je sám sebou, žák je také sám sebou. A funkce mistra je dokázat žákovi, že být sám sebou je největší nádhra ve světě, ta nejskvělejší věc.

Ale Ma Cu je starý... součást starého světa. Měl tyto tři žáky jako blízké žáky. Byli to Nan-čuan, Č'-cang a Chuej-chaj (známý jinak jako Hjakudžó). Nan-čuan je více znám jako Nansen. Ten měl zvláštní místo v mistrově srdci, ale v linii předání dharmy se stal Ma Cuovým nástupcem Hjakudžó.

Jednou večer, když se tito tři žáci starali o svého mistra, se všichni společně těšili z měsíce. Mistr se jich zeptal, jak si myslí, že by se nejlépe dala strávit takováto noc.

Č'-cang byl první hotov s odpovědí. Řekl: „Správná doba na provádění obětí.“

Chuej-chaj řekl: „Je to vhodná doba k rozvíjení svého duchovního života.“

Nan-čuan neučinil žádnou odpověď, ale zatřepal svými rukávy a odešel pryč.

Ma Cu se obrátil k Č'-cangovi a řekl: „Sútry splynou s cangem.“

(Ma Cu řekl slovní hříčku, co se Č'-cangova jména týče, neboť cang znamená v čínštině 'košík', tedy věc vhodná k nošení slova Buddhy.)

Buddhovy sútry jsou rozděleny do tří košů. Ma Cu řekl Č'-cangovi, hraje si s jeho jménem: „Ty budeš ten osvícený, který bude nosit Buddhovy sútry. Budeš koš k nošení Buddhových súter. Budeš velký učenec.“ A to se také stalo.

Mistrův vhled, jeho jasnozřivost, je vždy po dvacet čtyři hodin stejná. Mohl vhlédnout skrze tohoto muže, třebaže si jen hrál se záměnou jeho jména. Ale využil i této příležitosti k tomu, aby mu naznačil, že bude velkým učencem.

Obrátil se k Chuej-chajovi a řekl: „Dhjána (meditace) se vrátí do moře.“

(Ma Cu učinil druhou slovní hříčku, protože v čínštině chaj značí 'moře')

Chuej-chaj řekl, že to byla vhodná doba pro rozvíjení duchovnosti. A způsob, jakým se pěstuje duchovnost, je dhjána, meditace. Jeho čínské jméno 'chaj' značí 'moře'. A každá meditace přináší tvoji malou řeku života do velkého oceánu existence, do moře.

Takže Ma Cu říkal Chuej-chajovi: „Dospěješ do moře.“ A Chuej-chaj se stal velkým osvíceným mistrem. Potom to uzavřel Ma Cu řka: „Nan-čuan sám překročí sféru všech věcí, vše sám podle svého.“ Nan-čuan neodvětil. Naopak jednoduše opustil místo. Jeho gesto znamenalo, že mluvení o písmech není správný způsob, mluvení o pěstování duchovnosti je zcela absurdní. Ty ji nemůžeš rozvíjet, ona je již tady. Proto také neodpověděl. A spíše než aby odpověděl, zatřepal rukávy a šel pryč. To byla jeho odpověď.

V zenu musíš pochopit, že i gesto je odpověď. Je to bezeslovní, ale je to odpověď. Říká tím: „Drž se svých písem a drž se rozvíjení své duchovnosti, já odcházím. To není moje místo. Já jsem již buddha, nemusím nic dělat. Pěstování duchovnosti nebo státi se velkým učencem není pro mne. To je pro obyčejné lidské bytosti.“

V historii zenu se říká, že Nan-čuan, známý jako Nansen, měl speciální místo v mistrově srdci. Byl to velice krásný muž s velkým pochopením. Šel hlouběji do meditace a nakonec se stal osvíceným mistrem. Každý si myslel, že Nansen bude vybrán jako následovník. Ale v linii předání dharmy se stal Ma Cuovým následovníkem Hjakudžó.

Svědčí to o něčem zcela výjimečném, že nezáleží na tom, kdo je bližší tvému srdci; na čem záleží, je to, kdo je blíže k pravdě. Ma Cu miloval Nansena a každý si myslel, že on bude vybrán. Ale nakonec těsně před smrtí si vybral Hjakudžóa, protože to byl člověk, který byl nejbliž k pravdě. Možná, že nebyl blízký jeho srdci; na tom nezáleží. To není osobní předání. To je univerzální fenomén, že lampa osvícení by měla být předána tomu, kdo je blíže nejzazší pravdě.

Při jiné příležitosti se mnich zeptal Ma Cua: „Co je buddha?“

Ma Cu odpověděl: „Mysl je buddha.“

To si poslechněte velmi pozorně, neboť to jsou skutečně velké výpovědi.

Ma Cu odpověděl: „Mysl je buddha.“

Mnich se potom zeptal: „Co je Cesta?“

„Ne-mysl je Cesta,“ odpověděl Ma Cu.

Nyní vychází najevo jeho podivné já. Nejprve říká: „Mysl je buddha.“ A když se zeptal „Co je Cesta?“, říká: „Ne-mysl je Cesta.“ Tím zruší mysl a dělá cestou ne-mysl. Mysl se stává ne-myslí tehdy, když je prázdná. Ne-mysl není nějaká jiná entita. Ne-mysl je stejná entita jako mysl; rozdíl je v tom, zdali je mysl plná myšlenek nebo prostá myšlenek. Pokud je prázdná, je to ne-mysl, jestliže je plná myšlenek, je to mysl.

Takže udělal dobře, že odpovídal pomalu, protože kdyby odpověděl náhle,

nemuselo by to být pochopeno. On řekl: „Mysl je buddha.“ Zní to uspokojivě - máte mysl, a tak buddha není mimo vás.

Mnich se potom zeptal: „Co je Cesta?“

A potom Ma Cu zahrál svůj trik. Říká: „Ne-mysl je Cesta“ - budete muset vyprázdnit mysl od všeho, co je v ní obsaženo.

Mnich se nakonec zeptal: „Jsou buddha a Cesta nějak odlišné?“

Ma Cu odvětil: „Buddha je jako rozevření ruky, Cesta je jako sevření ruky v pěst.“

Není tu žádný skutečný rozdíl. Otevřená dlaň nebo sevřená pěst - to je jedna a ta samá věc, prostě jen různé útvary stejné věci. To je velice krásné vyjádření toho, že buddha a cesta jsou téměř jedno a to samé. Jak tak kráčíte po stezce, stanete se kousek po kousku každým dnem buddhou. Je to jako tvorba sochy. Když děláte sochu Gautamy Buddha, nemůžete ji udělat zcela naráz jedním pohybem. Budete muset nejprve odstranit nepotřebné špalky, kousky, které překážejí, abyste byli schopni vysekat mramor do tvaru Gautamy Buddha.

To je přesně to, co děláte sami se sebou. V meditaci každým dnem něco opouštíte a něco naopak hluboko ve svém bytí získáváte. Odhazujete nějaké kousky mramoru a zjemňujete alespoň část buddhy.

Pomalounku se zjevuje celý buddha ve své úplné celistvosti a v tomto momentu zmizíte. V tomto okamžiku zůstává pouze buddha ve vás, ty jsi buddha. Stezka, putující po stezce a cíl stezky jsou pouze rozdílné stupně stejného jevu.

V básni Ikkjúa se říká:

*Jaký darebák to byl,
člověk, který se nazýval Šakjá!
Díky němu je mnoho lidí uvedeno v pochybnosti.*

Šakjá je rodné jméno Gautamy Buddha. Ikkjú říká, jaký to byl darebný člověk, kvůli kterému se dostalo mnoho lidí do pochyb.

To je pravda. Gautama Buddha neustále po dobu dvaceti pěti století znepokojoval lidi. Já vás zneklidňuji každou noc; co se týče otázky, zda stojí za to být buddha nebo nebýt buddha, zaujímám postoj, že se musíte stát buddhou (probuzený).

Ikkjú to říká z lásky, není to hanlivá nářezka. Prostě říká: „Jaký darebák!“ Dvacet pět století po Gautama Buddhovi si lidé stále dělají těžkou hlavu z toho, jak se stát buddhou (probuzeným). Dokud bude na zemi existovat člověk, zůstane tato záhada tajemnou záležitostí, neboť nikdo jiný v celém nebi vědomí, zdá se, nezamotal lidem hlavu tak, jak to udělal Gautama Buddha. Trval na originalitě, naléhal na vaše skutečné autentické bytí, chtěl vaši úplnou svobodu. Žádný člověk nemiloval lidstvo tak, jako on. Žádný člověk nedal více důstojnosti člověku než Gautama Buddha. Nechce na vás, abyste se stali následovníky, nýbrž chce,

abyste se stali probuzení (buddhové).

Všichni ostatní velcí náboženští učitelé, ve srovnání s Gautama Buddhou, vskutku selhali. Chtějí na vás, abyste se stali jejich následovníky, chtějí, abyste praktikovali určitou disciplínu, chtějí rozhodovat o vašich věcech, vaší morálce a vašem životním stylu. Odlíjí vás do formy a dají vám krásnou vězeňskou celu.

Buddha je osamoceným zastáncem naprosté svobody. Bez svobody nemůže znát člověk svoje nejzazší tajemství. Když je spoután, nemůže hýbat svými křídly v nebi a nemůže se dostat do 'zásvětí' (pozn. př. dostat se za vědomí sebe sama). Každé náboženství spoutává lidi, držice je pod svojí kontrolou, a nedovoluje jim, aby byli svými původními bytostmi, ale naopak jim dává osobní formy a masky - a tomu ti náboženští zvěstovci říkají náboženské vzdělání.

Buddha ti nedá žádné náboženské vzdělání. Chce na tobě, abys byl jednoduše sám sebou, ať to je cokoli. To je tvé náboženství - být sám sebou. Žádný člověk nemiloval svobodu tak mnoho. Žádný člověk nemiloval lidstvo tak mnoho. Nepřijal by následovníky z jednoduchého důvodu, že přijmout následovníka znamená zničení jeho důstojnosti. Přijal pouze sympatizátory (spolucestující). Jeho poslední prohlášení těsně před smrtí bylo: „Kdybych někdy přišel zpět, přijdu jako váš přítel.“ Majtréja znamená přítel.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistr, kdo z nás, co jsme tady, by se „netěšil z mimořádného blízkého spojení“ s naším mistrem a kdo by nechtěl mít zvláštní místo v jeho srdci?

Co to znamená být vskutku blízký s Tebou?

Manešo, moje srdce je prázdné. A čím prázdnější se staneš, tím více můžeš být se mnou spojena. Budeš se mnou v blízkém spojení tehdy, když budeš mít prázdné srdce. Potom upadneš do stejného souznění, do stejného tance, do stejné hudby. A tato intimita není starou intimitou, o které jsme hovořili. Je to úplně odlišná intimita, kvalitativně odlišná. Nemusím znát ani tvoje jméno, nemusíš mne nikdy osobně vidět, ale přece jen můžeš být se mnou intimně spojena, protože já dávám intimitě zcela nový rozsah. Pokud je tvé srdce prázdné, ocitneš se náhle v souznění se mnou. A tato intimita nevytvoří žádnou žárlivost.

Všechny tyto staré intimní styky vytvářely žárlivost dokonce i na shromážděních u mistrů. Myslíš si, že se to ostatních nedotklo, když si mistr vybral tři žáky, se kterými byl více sblížen než se všemi ostatními? Nemyslíš, že ostatní nežárlili? Každý chce být ve zvláštní intimitě s mistrem. To však nebylo možné ve starých časech, ale moje definice intimity je taková, že celý vesmír může být intimně spojen se mnou bez toho, abych vytvářel v komkoliv jakoukoliv žárlivost.

Můžeš být intimní, protože to není závislé na mně, to je závislé na tobě. Vyprázdníš své srdce a v tomto vyprázdnění srdce se staneš mým intimně blízkým.

Můžeš být na druhé planetě, na tom nezáleží. A v tomto rozměru důvěrné blízkosti neexistuje žádné omezení. Každý může být se mnou zvláště důvěrně a intimně sblížen.

Nyní je doba pro něco vážného. Sardar Gurudajal Singhu, ty stárneš, ale snad ses nevzdal svého dávného zvyku!

Ronald Reagan měl narozeniny a Nancy mu chtěla udělat jeho oblíbenou omáčku na špagety k večeři. Tak zašla k Giovannimu a požádala ho o nějaké rajská.

„Je mi líto,“ říká Giovanni, „nemáme žádná rajčata.“

„Ale ty musíš mít nějaká rajčata,“ naléhá Nancy. „Jsou to Ronnieho narozeniny a já chci udělat jeho oblíbenou omáčku.“

„Nezlobte se,“ opakuje Giovanni, „nemáme žádná rajčata.“

„Ale to je absurdní,“ kvílí Nancy. „Nemůžeš zavolat svoji ženu, Marii? Možná, že ona má nějaká rajčata?“

„Podívejte,“ trvá na svém Giovanni, „my vskutku nemáme žádná rajčata!“

Ale Nancy stále skučí.

„Dobře!“ zakřičí Giovanni. „Řekněte mi něco. Co dostanete, když ze slova ananas (pineapple) vyjmete předponu ‘pine’?“

„Apple (jablko),“ odpovídá Nancy.

„Správně!“ říká Giovanni. „A co dostanete, když ze slova grape (víno) vyjmete předponu ‘gr’?“

„Ape,“ říká Nancy.

„Správně!“ říká Giovanni. „A co dostanete, když vyjmete ‘do prdele’ ze slova rajčata.“

Nancy ustrne, a potom řekne: „Ale ve slově rajčata není žádné ‘do prdele’.“

Giovanni zavříská: „A to je právě to, co se vám tu snažím říci!“

Paddy právě vypil pár panáků whisky a potřeboval jít na záchod. Vstal od baru a vypotácel se ke dveřím, když náhle narazil na Gorgeousi Glorii, která seděla u jednoho ze stolů ve své nové velmi krátké mini sukni.

Opilý Paddy, jenž byl rozrušen jejími dlouhými hubenými odhalenými nohama, obešel její křeslo, zakopl a upadl na zem. Gloria vyskočila a postavila se nad něj a pomáhala mu vstát.

Paddy si nemohl pomoci a podíval se pod její sukni.

„Pane Murphy,“ vykřikla Gloria a zkrřížila své nohy. „Myslela jsem si, že jste gentleman!“

„To je v pořádku, Glorio,“ mumlal si Paddy, „myslel jsem si, že jste blondátá!“

Malá Ernie se vrátila z kina.

„Co dávali v kině?“ ptá se její matka.

„Hluboké hrdlo Lindy Lovelaceové,“ odpoví Ernie lhostejně. „Bylo to docela dobrý.“

„Můj Bože!“ křičí Ernieho matka. „Ty jsi viděla ‘Hluboké hrdlo’? Ale vždyť to je film pro dospělé!“

„Dobře, no a co?“ říká Ernie. „Vždyť jsou všechny stejné. Ve filmech pro mládež dobrý chlapec dostane dívku; ve filmech pro dospívající špatný kluk dostane dívku; a ve filmech pro dospělé každý dostane dívku!“

Moiše Finklestein jde do restaurace Ritz Glitz a objedná si obrovské jídlo s mnoha šampaňským a zakončí to doutníkem Havana.

Nakonec číšník přinese účet na stříbrném tácku. Dělá to devadesát devět dolarů a devadesát devět centů, takže Moiše zaplatí účet stodolarovou bankovkou.

Za pět minut na to zavolá číšníka nazpět a žádá ho, aby mu vrátil nazpět. Číšník, jenž na sobě nedá nic znát, odejde a vrátí se hned se stříbrným táckem. Na tácku je jedno penny a balíček kondomů.

Moiše je šokován a žádá vysvětlení. Číšník zvedne svůj nos ve vzduchu a řekne: „Pane, to je bezpečnostní opatření naší restaurace - podpořit zákazník, jako jste vy, aby se dále nerozmnožovali!“

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Zavři své oči.

Pociťuj tělo jak je zcela nehybné.

Nyní pohlédni dovnitř s naprostou naléhavostí, jako kdyby tu již nebyl další takový okamžik.

Pouze s takovou naléhavostí, jako kdyby to byl poslední okamžik tvého života,

může tvůj pohled prostoupit

do tvých životních zdrojů,

do tvé věčnosti,

do tvého buddhy.

Hlouběji a hlouběji,

neboť se z tebe nestane ztracenec,

ale naopak získáš své ztracené království.

Žil jsi mimo sebe ve snu;

uvnitř tebe v tom nejhlubším středu

*je právě jen pozorovatel,
nezakalený, nepřipoutaný a neztotožněný,
zrcadlo tvého pravého bytí,
které jednoduše odráží.
Toto zrcadlo se nazývalo buddha.
A vy všichni to máte.
Není to nic osobního,
je to univerzální.*

*Abych to více ujasnil,
říkám Nivedano...*

*Uvolni se.
Jen nech své tělo být tady
a svou mysl,
ale nezapomeň, že jsi pouze pozorovatel.
Nejsi tělo a nejsi mysl,
ale pouze odrážející zrcadlo,
jež je bez jakéhokoliv úsudku,
čirý odraz měsíce na jezeře.
To je tvoje nejzazší skutečnost.
To je tvoje pravé bytí.
To je za slovy, ale ne za zkušeností.
To je tvoje pravé nebe, bez jakýchkoliv omezení.
Tento šťastný večer,
kdy desetitisíce buddhů zmizely
do oceánického uvědomění,
jen čirého vědomí.
Sál Buddhy se stal skutečným jezerem
reflektujícího vědomí.
Raduj se v tom.
Nech to jít hlouběji
do každé žilky tvého bytí,
čímž je pomalu každá tvoje činnost naplněna
tvojí vlastní přirozeností;
takže jsi pak dvacet čtyři hodin buddha.*

*Den, kdy nepotřebuješ meditovat,
je největším dnem tvého života.
Buddha nemedituje,
on je meditace.
Shrň zkušenost, uchovej cestu -
ne-mysl je cesta -
a uvědomuj si požehnání, extázi,
která je nyní v pohybu
padající na tebe.
Všechny tyto květy, všechny tyto růže,
přináší svou vůni alespoň s tebou.*

Nivedano...

*Přijdi nazpátek,
ale vrať se zpět jako buddha,
uskutečňujíc půvabně buddhovství.
Sedni si právě jako buddha.
V tuto chvíli jsi udělal toto místo posvátným,
a tento večer nesmrtelným,
a tuto chvíli svou skutečnou věčností.
Satjam, Šivam, Sundram.
Pravda, dobro a krása.
To je tvoje původní tvář.*

*V pořádku Manešo?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavovat shromáždění desetitisíce buddhů?
Ano, milovaný mistře.*

6. Lovec

Náš milovaný mistře,

Ma Cu byl znám svou vynalézavostí v nacházení vhodných prostředků práce se svými žáky. To je znázorněno v jeho rozhovoru s Š'-kungem, což byl původně lovec a jeden z nejošklivějších buddhistických mnichů. Jednoho dne, když pronásledoval jelena, proběhl okolo kláštera vedeného Ma Cuem. Ma Cu mu šel naproti, a když se potkali, Š'-kung se ho zeptal, zda tudy neviděl proběhnout nějakého jelena.

Ma Cu se ho zeptal: „Kdo jsi?“

„Lovec,“ odpověděl.

„Víš vůbec, jak se střílí?“ dotázal se Ma Cu.

„Samozřejmě, že vím,“ odpověděl lovec.

„Kolik toho zasáhneš jedním šípem?“ zeptal se Ma Cu.

„Jeden šíp může zkosit pouze jednoho jelena,“ řekl Š'-kung.

„V tom případě opravdu nevíš, jak střílet,“ poznamenal Ma Cu.

Lovec se pak zeptal Ma Cua: „Víte tedy vaše důstojnost, jak se má střílet?“

Ma Cu odpověděl: „Samozřejmě, že vím.“

„Kolik toho zasáhnete a zabijete vy jedním šípem?“ zeptal se lovec.

„Mohu zasáhnout celé stádo jediným šípem,“ odpověděl mistr.

Na to Š'-kung řekl: „Zvířata mají život stejný jako vy, proč byste měl sestřelit celé stádo?“

Ma Cu řekl: „Když to víš tak dobře, proč nezastřelíš sama sebe?“

Š'-kung odpověděl: „I kdybych chtěl zastřelit sebe sama, nevěděl bych, jak to zařídit.“

V tento okamžik Ma Cu poznamenal: „Tento chlápek nashromáždil kléša (utrpení) z nevědomosti po mnoho a mnoho aeónů. Dnes celý tento proces došel k náhlému konci.“

Š'-kung ze sebe shodil luky a šípy na zem a stal se mnichem a žákem Ma Cua.

O nějakou dobu později, když Š'-kung pracoval v kuchyni, se ho Ma Cu zeptal, co to dělá.

„Dohlížím na hovězí dobytek,“ odpověděl žák.

„Jak jej opatruješ?“ zeptal se Ma Cu.

Š'-kung odpověděl: „Ve chvíli, jak se vrátí na louku, nemilosrdně ho zatahám zpět za jeho nozdry.“

Tato odpověď si získala velký souhlas ze strany mistra, který poznačil: „Ty jsi zajiště znáš pravý způsob pečování o dobytek!“

Maneš, jsou tu dva druhy mistrů, neliší se v žádném případě ve svých zkušenostech, ale odlišují se od sebe způsobem sdělení své zkušenosti druhým.

Jeden typ učitelů používá staré metody, dobře vyzkoušené, které dávají jisté výsledky. Ostatní jsou tvořiví lidé, kteří nenásledují žádnou tradiční metodu nebo trik k přeměně člověka, ale reagují na každou osobu podle jejich potřeb.

Ma Cu náleží k druhé kategorii, což jsou velmi tvořiví a vynalézaví mistři. Nikdy sebe sama neopakuje. V každé situaci ho napadne nový způsob; bude jednat jako zrcadlo. A vše, co přichází spontánně z jeho prázdného srdce, bude použito jako prostředek dhammy.

Tento typ mistrů je velice vzácný, protože nikdy nevíte, zdali se metoda osvědčí; nevíte, jaký bude výsledek. Prostě jen důvěřujete ve své vlastní srdce, že vás vaše vlastní srdce nemůže nechat 'na holičkách'. To je tak obrovská důvěra ve své vlastní osvícení a probuzení - že ať vzejde z jeho osvícení cokoliv, vždy to uspěje, o tom není pochyb. Z toho důvodu měl člověk, jakým byl Ma Cu, tak velíkánskou svobodu.

Jiní mistři měli tisíce metod, jež převzali z tradice, a vybrali si jednu z nich; ale to je mrtvý způsob, i když úspěch se zdá být daleko jistější.

Co se Ma Cua týče, úspěch není to hlavní; úspěch je poslední bod na cestě. Všichni ti mistři z první kategorie se zaměřují na úspěch - metoda musí uspět. A jelikož metoda byla používána znova a znova a byla úspěšná, proč se zatěžovat tím porozhlídnout se po nějaké nové metodě? Jejich důraz je na konci, na úspěchu.

Ma Cu a jeho metoda, jeho přístup jsou zcela odlišné. Závisí na prvním bodě cesty, a sice, odkud vystřeluje šíp. Jestliže přichází z tvého prázdného srdce, pak není potřeba se zatěžovat úspěchem. To není pro Ma Cu již nijak podstatné. Po dobu svého života vynalezl tisíce metod - podle osoby, která se s ním setkala. A měl obrovský úspěch.

Ale jeho úspěch je úspěch prázdného zrcadla. Zrcadlí člověka tak přesně, že není zapotřebí sahat po starých metodách. Může se vydat přímo naproti člověku, který se mu postaví čelem, a vytvoří takovou situaci, ve které nastane přenos; v této situaci, kdy dochází ke sdělení ze srdce do srdce, se něco pohne, něco je vzbuzeo, něco přenese světlo z jednoho srdce do druhého srdce.

Říká se o něm:

S Ma Cuem zen dostal opravdu čínskou příchut' - jeho rysem byla otevřenost srdce a ne velká kontrolovanost. Pod vedením Ma Cua se přestalo s mysteriózními meditacemi a asketickým odříkáním pro praxi zazenu v horách. Zvláštností zenu za Ma Cua nebylo nic než vůně hlubokého života.

Zjednodušil vše v hluboké dotazování, hluboce vedený život. Hloubka se stala ohniskem jeho celého učení.

Sto třicet osvícených lidí se stalo osvícenými pod vedením Ma Cua. Jen jako příklad z jeho učení...

Ma Cu byl znám svou vynalézavostí v nacházení vhodných prostředků práce

se svými žáky. To je znázorněno v jeho rozhovoru s Š'-kungem, což byl původně lovec a jeden z nejosklivějších buddhistických mnichů. Jednoho dne, když pronásledoval jelena, proběhl okolo kláštera vedeného Ma Cuem. Ma Cu mu šel naproti, a když se potkali, Š'-kung se ho zeptal, zda tudy neviděl proběhnout nějakého jelena.

Ma Cu se ho zeptal: „Kdo jsi?“ Nyní z čista jasna... Š'-kung se ptá na jelena a Ma Cu změnil celou situaci do zcela nového rozměru. Taková byla jeho vynalézavost.

Ma Cu se ho zeptal: „Kdo jsi?“

To samozřejmě nebyla odpověď na otázku, na kterou byl tázán.

„Lovec,“ odpověděl.

„Víš vůbec, jak se střílí?“ dotázal se Ma Cu.

Ma Cu změnil celý předmět rozhovoru.

„Samozřejmě, že vím,“ odpověděl lovec.

„Kolik toho zasáhneš jedním šípem?“ zeptal se Ma Cu.

„Jeden šíp může skolit pouze jednoho jelena,“ řekl Š'-kung.

„V tom případě opravdu nevíš, jak střílet,“ poznamenal Ma Cu.

Vidíte obratnost celé té situace? Pomalu ho dostává ke zcela odlišné věci. Š'-kung se jednoduše zeptal: „Neviděl jste tu proběhnout nějakého jelena?“ Nepřišel si pro nějaké zasvěcení, nepřišel se odevzdat, nepřišel tam uskutečňovat nějaké dotazování po pravdě. Ale na tom nezáleží - jakmile se dostanete před Ma Cua, nebudete schopni opustit toto místo nezměnění. Jen skutečný dotek Ma Cuova vzduchu je dostatečný k tomu, že se ve vás něco změní.

Odpověděl Š'-kungovi: „V tom případě opravdu nevíš, jak střílet.“

Lovec se pak zeptal Ma Cua: „Víte tedy vaše důstojnost, jak se má střílet?“

Ma Cu odpověděl: „Samozřejmě, že vím.“

„Kolik toho zasáhnete a zabijete vy jedním šípem?“ zeptal se lovec.

„Mohu zasáhnout celé stádo jediným šípem,“ odpověděl mistr.

Na to Š'-kung řekl:

Nyní vidíte, že se změnilo i klima - lovec zcela zapomněl na jelena a hon.

Na to Š'-kung řekl: „Zvířata mají život stejný jako vy.“ Zabíjení celého stáda je tak zavrženíhodné a negativní pro život, a tím spíš pro mistra, jako jste vy...“ „proč byste měl sestřelit celé stádo?“

Ma Cu řekl: „Když to víš tak dobře, proč nezastřelíš sama sebe?“

Honit se za jelenem v úmyslu ho zabít... jelen má život, vy máte život - proč se trmácet tak daleko, proč nesesestřelit sebe sama? Jsi natolik inteligentní, že chápeš, že celé stádo by nemělo být sestřeleno. Ale když víš tak mnoho - že celé stádo by nemělo být sestřeleno - proč by měl být zabit i ten jeden jelen? Princip je stejný: není život. A jestliže jsi zaujatý ničením života...

„Když to víš tak dobře,“ řekl Ma Cu, „proč nezastřelíš sama sebe?“

Co na tom záleží, čím život je ztracen - zdali život jelena nebo váš život?“

Š'-kung odpověděl: „I kdybych chtěl zastřelit sebe sama, nevěděl bych, jak to zařídit.“

Zastřelit sebe sama lukem a šípem je téměř nemožné. Když máte střelnou zbraň, to je něco jiného: můžete si položit hlavu na hlavu, střílet a jste pryč! Ale k dráze šípu je zapotřebí prostor; nemůžete si to udělat sám, je to prostě téměř nemožné.

V tento okamžik Ma Cu poznamenal: „Tento chlápek nashromáždil kléša (utrpení) z nevědomosti po mnoho a mnoho aeónů.“

Kléša je sanskrtské slovo; původně to znamená zlo, zoufalství, utrpení, mučení druhých a sebe sama.

Ma-Cu řekl: „Tento chlápek nashromáždil kléša (utrpení) z nevědomosti po mnoho a mnoho aeónů. Dnes celý tento proces došel k náhlému konci.“

Nemůže sestřelit sebe sama, a to střílel zvěř po celý svůj život - možná po mnoho životů.

Š'-kung ze sebe shodil luky a šípy na zem a stal se mnichem a žákem Ma Cua.

Je vám jasné, že Ma Cu v podstatě nepoužil žádný pomocný způsob? Toto není způsob či trik, který by si Ma Cu musel předem vymyslet; je to jen prostý rozhovor, ve kterém převrací celý předmět rozhovoru do bodu, kdy si lovec začne uvědomovat, že zabíjet život je ohavné.

Předtím se vychloubal tím, že je velký lovec. Ma Cu mu ve snaze zničit jeho ego lovec řekl: „Nejlepší způsob, jak dokázat, že jsi lovec je tento: sestřel sebe sama!“

Chudák lovec se dostal k náhlému zastavení, protože nemůžete sestřelit sebe sama šípem. V této tichosti, ve které začal myslet na to, jak by šlo sestřelit sebe sama, zapomněl zcela na jelena, zapomněl, že byl lovec. V této malé škvíře ticha vstoupil Ma Cu do jeho srdce. To však nelze spatřit v samotném příběhu, to nemůže být viditelné ve slovech.

V tomto náhlém zastavení nemohla jeho mysl již déle fungovat; a ne-fungování mysli je správná doba pro mistra, jenž při ní vstoupí do pravého srdce žáka. Není zapotřebí nějaké úsilí ze strany mistra - stane se to jednoduše a spontánně. Jakmile je tu tato mezera, stejné světlo, stejné probuzení, vstoupí do člověka stojícího proti mistrovi.

Lovec neodpověděl. Odhodil svůj luk a šípy na zem, padl k nohám Ma Cua a požádal ho o zasvěcení. Přišel kvůli něčemu zcela odlišnému a byl chycen do sítě Ma Cua.

To nebyl žádný předem připravený trik, ale ukázka toho, jak byl Ma Cu pohotově nápaditý. Mohl přeměnit jakoukoliv situaci v tak jemný způsob, že si oslovená osoba někdy ani neuvedomila, že byla přenesena do nového prostoru.

Š'-kung uviděl celou situaci: že ničil život a že ničení života je zcela špatné. Odhodil svůj luk a šípy a došel k náhlému probuzení, že nastala doba k jeho pátrání, ne však po jelenu, ale po sobě samém a po zdroji života samotného. Stal se žákem Ma Cua. Začal pracovat v Ma Cuově sídle.

Ma Cu se ho jednoho dne zeptal, co to dělá.

„Dohlížím na hovězí dobytek,“ odpověděl žák.

Musím vám vysvětlit, že fráze „dohlížím na hovězí dobytek“ neznamena přesně to, co říká ve slovech. Je to symbolický zenový výrok.

Existuje deset taoistických karet, podobně jako jsou tarotové karty. Tyto karty se nazývají „opatrování hovězího dobytka.“ Hovězí dobytek je symbol tvého vlastního já. Pátrání po svém já je smyslem těchto symbolických karet.

Když byly tyto karty přivezeny z Číny do Japonska, vyčlenila se ze souboru poslední karta z těchto specifických důvodů: k poznání poslední karty bylo zapotřebí nesmírně velké pochopení významu této desáté karty. Tyto karty byly vytvořeny podle Buddhova vlastního popisu.

Na první kartě je znázorněn dobytek, jenž unikl do lesa. Člověk, jeho majitel, stojí a rozhlíží se všude okolo, ale nikde nevidí jedinou stopu dobytka.

Na druhé kartě je znázorněno, jak hledající zahlédne jeho stopy na zemi. Vydá se tedy po těchto stopách.

Na třetí kartě je znázorněno, jak hledající zahlédne zadek dobytka, a vidí jeho oháňku. Dobytek se ukrývá za velkým stromem.

Na čtvrté kartě je znázorněno, jak hledající spatří celé tělo dobytka.

Na páté kartě je znázorněno, jak majitel spoutá a drží svůj dobytek.

Na šesté kartě je znázorněno, jak majitel zápasí se svým dobytkem a nutí ho vrátit se zpět domů.

Na sedmé kartě je znázorněno, jak majitel zvítězí.

Na osmé kartě je znázorněno, jak majitel v poklidu jede na dobytku a přijíždí nazpět k sobě domů.

Na deváté kartě je dobytek zavřen ve svém kotci a člověk hraje píseň na flétnu.

Těchto devět karet bylo vyňato z paklíku deseti karet. V Číně však, a taktéž i v Buddhově ličení, byla obsažena a popsána i desátá karta. K tomu, abyste pochopili desátou kartu, však opravdu potřebujete odvahy. Dokonce i japonští mistři si mysleli, že je lepší tuto kartu vyřadit a odhodit, protože je pro lidi velice složité to pochopit. I Buddha řekl: „Já jsem na deváté kartě“ - protože desátá je samozřejmě složitá věc.

Desátá karta ukazuje, že člověk, cítící spokojenost z toho, že našel svůj ztracený dobytek, si vezme whisky a jde do hospody.

Nyní to je velice problematické - buddha s lahví whisky jdoucí do hospody!

Ale já nechci zahazovat desátou kartu, protože je stejně tak symbolická jako ostatní karty. Přijali jste dobytek jako sebe sama; přijímáte pátrání a dotazování jako svou meditaci. Kousek po kousku si začínáte uvědomovat svou vnitřní skutečnost.

Desátá karta je konečný bod, kdy se stanete opilý vesmírem. Tato láhev whisky není lahví whisky - stejně jako dobytek není dobytek - to jsou všechno jen symboly.

Tito mistři, jež zahodili tuto kartu, byli malí slaboši. Vysvětlení k jejich zahazení bylo zcela prosté: jakmile jste našli sebe sama, našli jste nejžádanější

a konečný nektar; budete opilí dvacet čtyři hodin denně. Nepotřebujete obyčejný alkohol, nepotřebujete žádné drogy - vaše pravá zkušenost bude drogou.

Vy všichni to po své meditaci, když se začnete přesouvat do jídelny, víte - jak vás tak pozorují - všichni vypadáte opilí. Pár z vás vstane dříve, i když s velkou neochotou; pár bude sedět dál a budou zcela opilí a nakonec si vzpomenou, že se musí také přesunout do jídelny. Tato opilost...

Ostatně chci vám říci, že to je pro lidstvo jediná možnost, jak se zbavit veškerého alkoholu a všech drog, což jsou závislosti, které se běžně srovnávají s čistotou opilosti, která se uskutečňuje v pravém zdroji života. Nic však není s touto opilostí srovnatelné. Dostane vás výše než cokoli, obdaří vás nesmírnou euforií - což není halucinace, a to trvá. To není, jako když si berete drogy stále ve větších a větších dávkách, a stáváte se tak silně závislí. V případě této opilosti se stáváte samotným nektarem, stáváte se euforií, samotnou extází. Nepotřebujete nic; jen uvědomění si svého buddhovství je dostačující k uskutečňování života naplněného nesmírnou extází ve vašem každodenním prožívání.

Takže byste neměli zapomenout, že tato fráze „ošetřování dobytka“ je stará metafora pro pátrání po já. Jinak nebudete schopni pochopit pointu vtípu.

Žák odpověděl: „Dohlížím na dobytek.“

„Jak jej opatruješ?“ zeptal se Ma Cu.

Š'-kung odpověděl: „Ve chvíli, jak se vrátí na louku, nemilosrdně ho zatahám zpět za jeho nozdry.“

Tato odpověď si získala velký souhlas ze strany mistra, který poznačil: „Ty jistě znáš pravý způsob péče o dobytek!“

Co se této samotné anekdoty týče, pokud neznáte její pojmový obsah, zní zcela absurdně. Ale jestliže ji pochopíte se všemi jejími metaforami... neboť tyto anekdoty v sobě mají obsaženu obrovskou tradici.

Š'-kung odpověděl: „Ve chvíli, jak se vrátí na louku...“ Chápete to? Užíváme slovo 'tráva' také pro označení pozemskosti, pro označení hrubosti, pro označení primitivnosti, pro označení necivilizovanosti, nekulturnosti.

Š'-kung říká: „Ve chvíli, jak se vrátí na louku, nemilosrdně ho zatahám zpět za jeho nozdry.“ Tím jinak říká, že nedovolí sám sobě být přitahován trávou. Odtáhne se od světa (trávy) směrem k tomu velkému, skvělému a hlubokému vnitřnímu jasu.

Jestliže chápete tento pojmový smysl, budete schopni pochopit, proč to mistr odsouhlasil.

Tato odpověď si získala velký souhlas ze strany mistra, který poznačil: „Ty jistě znáš pravý způsob péče o dobytek!“

Soseki napsal:

*Když mistr beze slova
zvedne své obočí,
sloupy a trámy,
příčky a klenba
se začnou smát.
Je tu další místo pro
obrácení srdce do srdce:
úplněk a vánek
v napůl otevřeném okně.*

Soseki je velmi známý mystický básník a mistr. To, co říká, nemůže být napsáno v próze.

Když mistr beze slova zvedne své obočí, sloupy a trámy, příčky a klenba se začnou smát.

Je tu další místo pro obrácení srdce do srdce: úplněk a vánek v napůl otevřeném okně.

Právě je postávání u do půlky otevřeného okna, studený vánek a úplněk, úplné ticho mezi tím...

Mistr jsou dveře do vesmíru; mistr je sám o sobě prázdné srdce. Můžeš skrze to vidět celý vesmír. Přijdete-li blíže k mistrovi v hluboké lásce a důvěře, pak i zvednutí jeho obočí ve vás něco spustí.

... sloupy a trámy, příčky a klenba se začnou smát.

Dokonce i sloupy a trámy se v přítomnosti mistra začnou smát. Celá existence se směje v přítomnosti mistra; z jednoho prostého důvodu, a sice, že přinejmenším část z nás dospěla ke konečnému vyjádření naší potenciality. A on je symbol toho, že můžeme také dospět do stejné výše, do stejné hloubky.

Žákovo srdce se nesmírně těší v mistrově přítomnosti - jen z jeho přítomnosti. Nemusí říkat jediné slovo, může zůstat tiše, ale jen jeho přítomnost vás přivádí do dalšího světa ticha a míru, lásky a radosti, požehnání, o kterém jste ani nesnili.

Maneša se zeptala na toto:

Náš milovaný mistře,

nikdy zde nemohl být mistr, který by byl důvtipnější v nalézání vhodných prostředků v práci se svými žáky než Ty.

Kdo jiný by vytvořil směsici bláznivých anekdot, vážných sůter, divokého tance, mechanizovaných zvířat, vtipů, hatlanin a ticha, jako to servíruješ každý večer Ty?

V souvislosti s Tebou se všechno zdá být tak naprosto správné.

Manešo, ono to je naprosto správné, a právě v mém pojetí si to uvědomuješ. Je to, jako kdyby všechna světla vyšla ven: těchto deset tisíc buddhů bude stále sedět zde, ale ty je nebudeš schopna vidět. Potom se tato světla objeví a ty náhle spatříš deset tisíc lidí sedět kolem tebe. Ty jsi nebyla osamocena v temnotě.

Pojetí mistra je jednoduše světlem ve tvé temnotě. Vše se zdá být pravdivé, vše se zdá být krásné - ale to není mistrovo světlo, které by je dělalo krásnými. Oni jsou krásní sami v sobě, ale je zapotřebí světlo, abychom je viděli.

Pokud si vypěstuješ své vlastní světlo, nebudeš potřebovat mistrovo pojetí.

Mistrovo celé úsilí směřuje k tomu, že by neměl být potřebný; že bys měla být dostatečně soběstačná; že by mělo tvé vlastní světlo svítit a zářit; že by se měla smát celá existence prostřednictvím tvého směřujícího se srdce.

Je pravda, že jsem trochu blázen. (Známý hlasitý smích z úst Sardardžiho se ozývá ze zadní části haly.) Sardardži, ještě jsem nezačal vyprávět vtip, tak mi nevěř zas tak moc!

Používám vše, a proto jsem také řekl, že japonští mistři, kteří převzali z Číny těchto deset karet a vyhodili z paklíku tu desátou kartu z cesty k čili, nebyli moc odvážní. Byli inteligentní, ale ne geniální. Nemohli nalézt vysvětlení pro desátou kartu.

A pro mne je těchto devět karet bez této desáté karty něčím zbytečným. Jaký je hlavní význam pátrání po já? Hlavním smyslem všeho je stát se opilý! Desátá karta je tou nejpodstatnější kartou, ale i Gautama Buddha byl polekán. Ačkoli popsal desátou kartu, řekl: „Já sám jsem na deváté,“ jen proto, aby se vyhnul spletitosti desáté karty. Láhev alkoholu v rukách buddhy jednoduše nevypadá dobře. I on se vyhnul desáté kartě - ale já se jí nevyhnu.

V mnoha zemích si mě chtěli sannjásini vyfotit s lahví v ruce, aby si tak udělali desátou kartu. Řekl jsem jim: „Je to naprosto v pořádku, jen naplňte lahev Coca-Colou! Je to tak jednoduché, protože na fotce nebude patrné, že je v lahvi Coca-Cola, a váš účel bude splněn.“

Jsem trochu blázen, ne příliš mnoho.

Máš pravdu, že nikdo nevypracoval způsob, který tu provádím. A líbí se mi jednat všemi možnými způsoby - nezatrácovat žádný - naprosté uznání života a všech jeho zvrátů, všech jeho stezek. Přijal jsem existenci v její úplnosti, takže mohu používat jako ukazatel cokoli. A z jakéhokoliv úhlu vás mohu dovést na stopu při hledání a pátrání po ztraceném dobytčeti.

Nyní, Sardardžiho čas konečně nadešel!

Předtím, než začnete se svými meditacemi v pátrání po dobytku, je naprosto správné, abyste se dostali do dobré nálady; nebuďte vážní, ale směřující se. Pamatujte na to: existence (úplný projev) se směje, když se vy smějete, a když jste vážní, jste osamoceni. Existence se netrápí nad vaší vážností. Jestliže chcete mít s sebou celý svět, stačí se smát a rozhlížet se všude kolem a uvidíte, že se i stromy usmívají a že se i květy usmívají. A když vstupujete do meditace, tak jediné, co je dobré, je vstupovat se směřujícím se srdcem.

Začal jsem používat vtipy poprvé v celé historii lidstva, protože to jsou tak krásné vtipy... které nikdo nepoužíval k meditaci. A tyto vtipy vytvářejí tak dobrý pocit všude kolem, že se po jejich vyslechnutí člověk stává dostatečně odvážný. Smějící se srdce je statečnější než vážné srdce. Vážné srdce pochybuje, váhá, myslí dvakrát. Smějící se srdce je srdce hazardního hráče, jenž jednoduše skočí dovnitř. A meditace je otázka skoku do neznáma.

Friar Fruck, jezuitský misionář, hledá v Africe několik málo obracečů na křesťanskou víru. Kráčí po pusté pláni se svým krucifixem a svatou knihou (biblí), kterou drží v ruce, když v tom náhle narazí přímo do velkého, hrůzu nahánějícího lva.

Fruckovy oči se obrátí vzhůru a jeho tělo padne na kolena a sám Fruck nemá daleko k omdlení.

„Milovaný Bože Všemocný, Králi králů, všeznající, vševědoucí Otče světa,“ naléhavě žádá Friar Fruck, přičemž se horečně modlí: „prosím Tě, zachraň můj pozeňnaný zadek!“

Lev zblízka pozoroval křesťana, a potom sklonil svoji vlastní hlavu, zkřížil své tlapy a mumlal si bručivým hlasem: „Milovaný Bože Všemocný, Králi zvířat a Pane džungle, prosím tě pozeňnej tuto prostou potravu, kterou se chystám sežrat!“

Angela Angelovičová, největší baletní tanečnice v historii, se chystá mít své poslední představení.

„Angelo,“ říká Petrov, její manažer, „na tomto představení musíš ze sebe vydat všechno, všechno!“

Ten večer, když je zvednuta opona, stojí Angela na plošině, vysoko nad pódíem, majíc na sobě malý pár křídel. Orchestr začne hrát a Angela skočí do prostoru a přistane půvabně na pódium, načež se ozvou hlasité ovace.

Ihned na to Angela vyskočí, vkusně vyšplhá po žebříku a je ještě výše než předtím. Orchest hraje silněji a Angela skočí do prostoru. Otočí se ve vzduchu a přistane na špičkách. Na to se ozve kolosální aplaus.

Na pódium je spuštěné lano a Angela se ho zachytí a je vytažena až ke střeše divadla. Bubny ztichnou a je tu hrobové ticho.

Angela skočí. Letí převráceně se ve vzduchu a přistane přesně uprostřed pódia v sedu roznožném, v perfektním rozštěpu. Diváci začnou hystericky jásat.

Nakonec se opona spustí dolů a diváci začnou odcházet domů. Angela sedí nehnutě na pódium a čeká. Její nohy jsou stále roztažené.

„Bravo! Přídavek!“ vykřikne Petrov, její manažer, který vyjde nahoru na pódium a stále tleská.

„Petrove,“ říká Angela, „uděláš mi jednu laskavost?“

„Ano, můj drahoušku,“ odpovídá Petrov, „po představení, jakým bylo toto, pro tebe udělám cokoli!“

„V pořádku,“ říká Angela, „rozhoupej mě trochu a odsaj mě!“

Jen nespěchej! Každý to pochopil?

Kde je Haridas? - protože to je úplný protiklad Sardardžiho. Oni oba jsou velcí přátelé a jejich přátelství závisí na jedné věci: Sardardži pochopí jakýkoliv vtíp a Haridas nikdy žádný nepochopí! Takže se směje - co jiného dělat? Pochopení není jeho věcí.

Swami Deva Kokos stál ve svém bambusovém domě a pozoroval vodu, jak stoupá a je mu již až po kotníky. Pršelo bez přestání už čtyři dny a obloha byla stále šedá a vlhká.

Když voda dospěla až k jeho kolenům, Kokos vyskočil na svůj kufr, a když voda opět dorazila až k jeho kolenům, vyšel z domu a vyšplhal na střechu svého bambusového domu. Kolem něho pluje Ma Mango Mléčnokoktejllová na malém voru ze dřeva. „Nastup si Kokosi!“ volá na něho, „pojď se se mnou projet!“

„Ne díky,“ odpoví. „Budu tu čekat a vše sledovat.“

Pomalů se voda zvedá po zdech bambusového domu a začne opět stoupat ke kotníkům Kokosových nohou.

Swami Chytrá Hlava, vedoucí skupiny, vesluje v malé lodi. Do lodi prosakuje rychle voda, ale zdá se, že to Chytrá Hlava zatím zvládá.

„Nastup si, Kokosi!“ volá Chytrá Hlava. „Dovol nám se odsud dostat!“

„Ne, děkuji,“ odpoví Kokos. „Počkám tu a budu to sledovat.“

Za půl hodiny na to má Kokos vodu až po krk a sám stojí na střeše svého bambusového domu.

Právě okolo něho krouží kapitán Cliffski a kapitán Kurtski, známí polští piloti, kteří tudy letí ve vypůjčené helikoptěře.

Kapitán Cliffski vidí Kokosa a nahne se z okna.

„Pojďte už pryč, Kokosi!“ křičí, „nebo budete zaplaven!“

Kokos zakřičí nazpět: „Jen tu počkám a budu to sledovat!“

Později, někde ve vyšší sféře vesmíru, potká Swami Deva Kokos Osho Rajneesh a vypadá celkem našťavaný kvůli něčemu.

„Čekal jsem a čekal, pozoroval jsem a pozoroval,“ stěžuje si Kokos, „a ty jsi mě nikdy nepřišel zachránit!“

„Můj ty Bože!“ říká Osho, „poslal jsem ti dvě lodi a helikoptéru!“

Velký Klasa Skála, známá hollywoodská filmová hvězda, vstoupí do vestibulu exkluzivního hotelu „U vymačkaných zrněk písků“ a náhodně vrazí do Gorgeouse Glorie, kterou uhodí do prsou svým loktem.

„Je mi to hrozně líto,“ říká Skála sladce, „ale jestli je vaše srdce tak jemné, jako jsou vaše prsa, pak si jsem jist tím, že mi odpustíte.“

„To je vše v pořádku,“ odpoví Gloria, „a jestli je zbytek vašeho těla tak tvrdý jako váš loket, pak můj pokoj má číslo třicet tři!“

Nivedano...

Nivedano...

Buď tiše. Zavři oči.
 Pociťuj své tělo, jak je zcela nehybné.
 Pohlédni dovnitř s absolutní naléhavostí.
 Tento okamžik může být posledním okamžikem.
 Vždy si uvědom, že každý okamžik
 je možná posledním okamžikem.
 Potom tvoje naléhavost zůstane úplná.
 Jdi hlouběji, tak hluboko, jak jen můžeš,
 protože to je tvůj vlastní prostor,
 tvůj pravý životní zdroj - nic, čeho je třeba se bát.
 Ve skutečném středu tvého bytí jsi ty,
 spojený se srdcem vesmíru.
 Tvoje prázdné srdce se stane dveřmi
 k nejzazšímu srdci vesmíru.
 A ve chvíli, kdy cítíš, že jsi spojen
 a zakořeněn ve vesmíru,
 vše v existenci se stane krásné, blažené.
 Nejen život, ale také smrt
 se stane tancem, oslavou.
 Jen to sleduj, pozoruj.
 Nivedano...

Uvolni se. Dovol tělu, ať si lehne.
 Uvědom si, že nejsi tělo,
 nejsi mysl.
 Ty jsi svědek, který je dalece vzdálen -
 dokonce i nebesa jsou pod ním.
 Je to pozorovatel na kopcích.
 Tvé tělo je v temných údolích někde hluboce dole.
 Vzdálenost mezi tvým svědkem
 a tvou strukturou těla a mysli je hodnotová.

Nelze tuto délku překlenout.
 A lidé pokračují v nevědomosti,
 protože si myslí,
 že jsou tělo, že jsou mysl.
 A kvůli této totožnosti
 s tělem a myslí,
 zapomněli jazyk svého niterného bytí,
 svoji vnitřní přirozenost, svoji univerzalitu,
 svoji věčnost - buddhu.
 Tento krásný večer.
 Tento tanec deště
 okolo Buddhova sálu,
 a deset tisíc buddhů v úplné tichosti,
 uvolněných, středobodových...
 načež se stane zázrak.
 Je to tajemný okamžik.
 Mohu vidět, že tu opravdu nejsou žádné individuality,
 ale pouze oceán vědomí.
 To je místo,
 kde se člověk stane konečně opilý,
 opilý bez jakékoliv drogy.
 Dovol, ať tato opilost prosákne do každé žilky tvého bytí.
 Brzy budeš přicházet nazpět.
 Naplníš všechna svá vědra
 nektarem svěžího proudu života,
 a přineseš si to s sebou.
 Nivedano...

Nyní přijdi zpět jako buddha.
 Tiše, mírumilovně, s milostí.
 Uvědom si, jak si buddha bude sedat,
 a toto upamatování se musí stát
 pravým životním prostředím
 obklopujícím tě dvacet čtyři hodin.
 Ať děláš cokoli, uvědom si,
 že čin musí ukázat tvoji vlastní přirozenost,

*tvoji původní tvář, tvoje buddhovství.
Každé gesto, každé slovo, každé ticho
by mělo vyvstat z tvé spontaneity.
To je autentické náboženství.*

*V pořádku Manešo?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavovat deset tisíc buddhů?
Ano, milovaný mistře.*

7. Ke zdroji

Náš milovaný mistře,

Jakusan začal studovat buddhismus ve škole Vinaja a v době, kdy mu byl představen zen, byl sečtělý v duchovních textech a znalý v asketických cvicích. Začal cítit, že tyto disciplíny Vinajy nejsou ještě tím nejvyšším cílem duchovního života. Velmi si přál prožívat pravou svobodu a čistotu, která je za formulacemi dharmy. Takže začal hledat vedení, a proto také navštívil mistra Sekitóa.

Jakusan řekl mistrovi: „Mám pouze povšechné poznání třech povelů a dvanácti částí duchovního učení. Ale slyšel jsem, že se na jihu učí o 'přímém zacílení na mysl člověka a získání buddhovství skrze vnímání sebe-přirozenosti'. Toto přímé nazírání je však zatím mimo rámec mého pochopení. Pokorně vás proto mistře prosím, kdybyste byl tak laskav a osvětlil mi to.“

Sekitó odpověděl: „Toto nelze nalézt ani v ujištění a ani v popření, a stejně tak ani v ujištění a popření současně. Takže co můžeš dělat?“

Jakusan byl zcela zatemněn těmito slovy.

Sekitó mu proto řekl otevřeně: „Příčina a vhodná doba tvého osvětlení nejsou na tomto místě přítomné. Bylo by lepší, kdybys šel navštívit velkého mistra Ma Cua.“

Jakusan, jenž vzal na vědomí tento návrh, šel vzdát úctu Ma Cuovi, kterému také předložil stejnou prosbu, kterou adresoval předtím Sekitóvi.

Ma Cu odpověděl: „Někdy ho nechám zvednout obočí a mrknout jeho očima; jindy ho nenechám zvednout jeho obočí a mrknout jeho očima. Někdy to je skutečně on, kdo zvedá své obočí a mrká očima; v jiné době to není skutečně on, kdo zvedá obočí a mrká svými očima. Jak to chápeš?“

Nato se Jakusan podíval zcela přímo do očí Ma Cua a byl osvětlen. Poklonil se

uctivě mistrovi, který se ho zeptal: „Jakou pravdu vnímáš, že tě to vede k tomu, že cítíš, že bys měl provádět tyto ceremonie?“

Jakusan řekl: „Když jsem byl se Sekitóem, byl jsem jako komár sedící na bronzovém dobytku.“

Ma Cu rozeznal, že osvětlení bylo ryzí, a tak ho požádal, aby dobře pečoval o vhléd. Jakusan zůstal u Ma Cua další tři roky. Jednoho dne se ho Ma Cu zeptal znova: „Co jsi viděl nedávno?“

Jakusan odpověděl: „Kůže byla zcela odhozena; zůstává tu pouze jedna pravá skutečnost.“

Ma Cu řekl: „To, co říkáš, je dokonale sladěné s tím nejvnitřnějším jádrem tvé mysli a z toho důvodu se to rozplynulo do tvých čtyř končetin. Tudíž nastala doba, kdy je možné tě opásat třemi bambusovými pásky a poslat tě jinam, přičemž si můžeš najít své obydlí na jakékoliv hoře, která se ti bude líbit.“

Jakusan odpověděl: „Kdo jsem, že si mám založit příbytek na jakékoliv hoře?“

Ma Cu řekl: „Nemluv tak! Člověk nemůže stále putovat bez toho, aby někde nespočinul, a nemůže stále spočívat na jednom místě bez toho, aby neputoval. Abys postoupil z místa, ze kterého se již nikdy nemůžeš zlepšit, a dělal to, co již nikdy nemůže být učiněno, musíš ze sebe udělat vor nebo pramici pro ostatní. Přebývat zde provždy není určené pro tebe.“

Manešo, je velice nutné ti říci pár slov předtím, než začneme mluvit o textu, o kterém ses tu zmínila.

Pravý mistr se nestará o nabrání svých členů a co největšího počtu následovníků a jeho starostí není stát se velkým mistrem kvůli tomu, že má velký počet žáků. Opravdový mistr se zajímá o jednotlivého žáka a jeho potencialitu. A jestliže vidí, že u něho to není správné místo pro jeho růst, že zde nebude mít správné klima, pak ho pošle k jinému mistrovi. Tento jev byl v minulosti zcela běžný. Mezi mistry nebylo žádné soupeření, protože oni pracovali pro stejnou pravdu, pro stejný konečný zážitek.

Ale pseudo mistři jsou odlišní a jsou to oni, kdo převzali vládu nad světem. Pseudo mistři tlačí žáka k tomu, aby se mu vzdal. Udělá mu téměř vězení a ten žák, který ho opustí, bude cítit provinění a bude prohlášen za zrádce. A pseudo mistr nikdy neposílá své žáky k jinému mistrovi, protože vidí, že toto jiné prostředí, to klima není dokonale vhodné pro jeho růst.

Chci, abyste jasně viděli ten rozdíl. Pseudo mistr se zajímá o uspokojení svého vlastního ega, o to, kolik má žáků. Nemá v podstatě zájem o jeho blaho nebo o jeho růst. Jeho zájem má politický charakter.

Hinduisté mají starost s tím, že se v Indii dovoluje muslimům, aby se oženili se čtyřmi ženami. Nyní se hinduisté strachují, že dříve či později budou mohamedáni přelidnění. Hinduista může mít pouze jednu ženu. I když zplodí dítě každý rok, nemůže se srovnávat s mohamedánem. Problém vězí v populaci, kvůli politickým zájmům - je tu boj o moc. Záleží to tedy na populaci.

Jaké oprávnění k šíření pravdy má vatikánský papež? Jaký má prožitek, jaké osvícení? Ale přesto má šest set milionů katolíků všude ve světě. Samozřejmě že to je největší náboženský vůdce. Jeho velikost není v jeho zkušenosti, jeho velikost vězí v počtu následovníků. A po celá staletí všechna náboženství zabíjela druhé a obracela druhé ke svému náboženství. „Buď přejdete k mému náboženství, nebo nesmíte žít.“ To byl postoj muslimů, to byl postoj křesťanů. Nikdo se, zdá se, nezajímal o jednotlivce. Ti všichni jsou na chybné cestě síly.

Zen vám dává zcela odlišné klima. Někteří mistři poslali své následovníky k jiným mistrům, kteří s nimi nebyli ve shodě. Z dnešního pohledu to je to velice podivný fenomén, že mistr pošle někoho za svým protivníkem. Ale podívejme se na to v hlubších rovinách: pokud může člověk růst daleko rychleji v prostředí, jež vytvořil protější mistr, pak tu není nad čím váhat a poslat žáka k jinému mistrovi je jediné možné řešení.

V tradici bylo mnoho případů, kdy se žáci přemísťovali od jednoho mistra k druhému. A někdy se zdálo, že stávající mistr se zdál být žákovi nepřijatelný pro svou přílišnou tvrdost a protější mistr vypadal na rozdíl od něj daleko přívětivěji. Žák sám se proto rozhodl uniknout od svého mistra do kláštera jiného mistra.

Pamatuji si na jeden případ... Žák utekl z kláštera svého mistra, protože ho mistr neustále bil a fackoval. Když se doslechl o jiném mistrovi, který sídlil v horách jen o pár mil od něho a který byl prý velice jemný, laskavý a velice příjemný společník, rozhodl se, že uteče a půjde k tomuto příjemnému mistrovi. Když dorazil k tomuto jinému mistrovi, první, na co se ho tento mistr zeptal, bylo toto: „Proč si opustil svého vlastního mistra?“

Řekl mu svůj důvod: „On je příliš tvrdý. Bije a fackuje žáky. A slyšel jsem, že vy jste naopak tak milý a laskavý, že jsem se rozhodl jít sem.“

Mistr ho okamžitě uhodil a řekl mu: „Ty idiote, ty nechápeš soucit svého mistra. Jen jdi zpět! Chceš nalézt milé přátelství? Nebo se zajímáš pouze a nutně o nalezení pravdy? Tvůj mistr je velký člověk. Sice nesouhlasíme jeden s druhým v našich principech, ale to je něco jiného. Co se jeho soucitu a lásky týče, on je daleko větší než já. Já mohu být na tebe pouze milý.“

„Ty jsi slepý. Nemohl jsi vidět, když tě bil, s jakou láskou a s jakou péčí to dělal... a jak mnoho se o tebe staral! I když stárne a při tomto bití zraňuje sama sebe více, než zraňuje tebe, věz, že jeho snahou je probudit v tobě naléhavost. On nebude žít dlouho. Jako člověk je daleko větší, než jsem já. Jako soucítějící učitel nemá sobě rovného. Jen jdi nazpět. On je ten správný člověk pro tvůj rozvoj.“

Žák to nemohl pochopit. Slyšel, že tento člověk je proti jeho mistrovi a sám tento mistr mu říká: „Nesouhlasím s tvým mistrem v mnoha bodech - ale to neznamená, že soucítění tvého mistra je menší, že osvícení tvého mistra není opravdové. Já nejsem tak soucítějící. Já vás nebudu mlátit, neboť nemám nutkání. Snad se v jiném životě staneš osvícený. Moje péče o tebe je menší než jeho

péče. Chce na tobě, aby ses stal osvícený v tomto životě, v této chvíli. Já se o to zas tak moc nestarám a ty si myslíš, že to je milé. To není milé, to je jednoduše moje bezstarostlivost - zda se stanete osvíceni či nikoliv, není můj problém. Můžeš se těšit ze života a máš k tomu danou věčnost. Někdy, někde, se můžeš stát osvícen. Proč bych se tím měl zatěžovat?“

Přišel zpátky za svým učitelem, dotkl se jeho nohou a řekl mu, co se stalo. Mistr řekl: „I když jsme tradiční oponenti a naše školy jsou odlišné, naše principy, které jsou nepodstatné, jsou odlišné - vždy jsem to chápal, že je tento muž velký, větší, než si lidé myslí. To, že tě poslal zpátky, je znakem jeho velikosti. Ukázal ti lásku tím, že ti dal pohlakek. On běžně nikoho nepohlavkuje, ale ví docela dobře, že žák, který byl se mnou po dlouhá léta, nebude chápat nic jiného než dobrý pohlakek. Nyní jdi do své chatrče a začni meditovat na zvuk tlesknutí jedné ruky.“

Žák meditoval na tento kóan tři roky. Každý den dostal pohlakek, ránu, protože na to myslel po celou dobu, den a noc, sedě v meditaci. Jednou v noci, kdy bylo všude ticho, slyšel cvrčky - a dostal nápad, že snad toto je ten zvuk. Běžel za mistrem, zaklepal na dveře a ještě než cokoliv řekl, mistr mu dal pohlakek, načež žák řekl: „Řekněte mi alespoň...!“

Mistr řekl: „Ve chvíli, kdy otevřeš ústa, začneš říkat něco mylného. Takže nemarni zbytečně můj čas. Když to dostaneš, budu o tom vědět, aniž bys cokoliv řekl.“

Uběhlo pár dní a žák nepřišel k mistrovi, aby mu sdělil co nového. Měl ve zvyku chodit za mistrem každý den. Někdy slyšel vítr, jak ševlí ve větvích borovic, někdy zaslechl zvuk tekoucí vody nebo cokoliv jiného a vždy si pomyslel: „Snad je toto zvuk tlesknutí jedné ruky a možná, že právě tato odpověď uspokojí mistra.“

Ale vraťme se k situaci, kdy mistr uhodil žáka ještě dříve, než slyšel jeho odpověď... Jednou dokonce mistr zavřel své dveře, když viděl žáka, jak k němu přichází. Co to bylo za mistra...? Jen se podíval na žáka, zavřel své dveře a řekl mu skrze zavřené dveře: „Jdi zpět do své chatrče a medituj. Stárnu a nemohu tě mlátit každý den zbytečně. Podíval jsem se na tvou tvář a vím, že toto není ten zvuk, na který myslíš. Jen jdi.“

Ale náhle se stalo, že se žák několik dní neobjevoval. Mistr se vyptával: „Co se stalo?“ Lidé řekli: „Jen stále medituje a je tak tichý a tak klidný, že vypadá jako buddha.“ Mistr šel za žákem, dotkl se jeho nohou, zatřásl s ním a řekl mu: „Zaslechl jsi ten zvuk. Nyní to stačí. Jdi zpět do kláštera, je čas oběda.“

Žák nemohl uvěřit, že se mistr dotkl jeho nohou. A mistr řekl: „Získal jsi to. Seděl jsi tu hladový po několik dní a já měl starost, co se děje, neboť jsem tě předtím viděl každý den, když jsi za mnou přišel. Těšilo mě, že jsem tě musel pokaždé zpohlavkovat, ale když jsi tu nebyl...začal jsem být stále zvědavý, co se stalo tomuto velkému žákovi? Ale nyní jsem spokojen. Ty jsi to dostal. Nyní je čas oběda. Pojď a následuj mne.“

Bylo to zcela odlišné klima, když tu nepanovalo mezi mistry žádné soupeření, neboť jejich cíl byl stejný. Jejich metody se možná lišily, jejich nápady a způsoby byly odlišné, ale jedna věc byla absolutně jistá, a sice, že se všichni shodli na jednom bodě: že pátrání po pravdě má přednostní právo a že každý žák musí být poslán na správné místo, ke správnému mistru. To však neznamená, že mistr, který od sebe pošle žáka k jinému mistrovi, není sám ten pravý; prostě to jen znamená, že jeho prostředky výuky nebudou vyhovovat tomuto typu člověka, jakým byl tento žák. Nezáleží na tom, zda je žák poslán k jeho protivníkovi.

Tato slova říkám s hlubokým zaujetím, protože celkové klima naléhavosti po pravdě se ze světa vytratilo. Nyní je zde tisíce pseudo mistrů, jejichž veškerou snahou je to, jak posbírat co nejvíc následovníků. Všechna ta náboženství dělají to samé. Slyšeli jste někdy o hinduistickém šankaračárjovi, aby řekl svému žákovi: „Jdi k mohamedánskému súfistickému mystikovi“ nebo to samé naopak? Slyšel jste někdy, že by křesťanský papež poslal některého věřícího k zenovému mistrovi, aby se zde učil meditaci?

Tato organizovaná náboženství jsou motivovaná politicky. Zen je nepolitická cesta. Nemůžete tuto cestu ani nazývat náboženstvím. Je to subjektivní záležitost, která se tak důrazně stará pouze o potenci jednotlivce. Od individuality si nežadá ničeho, pouze a jednoduše chce, aby každá jednotlivá bytost byla sama sebou.

V době, kdy žil Ma Cu, žil v Číně další velký zenový mistr; jeho jméno bylo Sekitó. Dokonale jste se seznámili se Sekitóem; on je tu znovuzrozen. Sekitó značí 'kamenná hlava' a v této době je zrozen jako Swámi Niškrijy; říkám mu Sekitó, čili kamenná hlava. Musel jsem ho poslat nazpět do Německa, aby tu pobyl pár týdnů, neboť jen kamenné hlavy mohou tlouci proti jiným kamenným hlavám v Německu. A je jasné, že tam nelze poslat nikoho jiného. Takže tam jel a tlouče v Německu svou hlavou proti jiným hlavám několik dní. Když se unaví z osvěcování ostatních lidí, přijede si sem odpočinout. Zrovna teď je v Německu.

Sekitó dostal jméno od svého mistra právě proto, že to byla vskutku kamenná hlava. Nic do jeho hlavy nemohlo proniknout. Můžete dělat všechno, nic se nezmění, neboť kdo je slyšící? Jeho mistr ho často mlátil a on se smál a říkal: „Dělej to tak dlouho, jak můžeš. Právě jako ty jsi předurčen k tomu ze mně udělat osvíceného, tak jsem já předurčen k tomu se nestát osvíceným. To je otázka důstojnosti.“

Kvůli této nepoddajnosti - ale s tak velkou láskou, tu nebyla známka nenávisti, nebyla tu žádná zlost, ale jen žákova potřeba vzdorovat, jako by říkal: „Jestliže jsi mistře sám umíněn, pak si nemysli, že ty sám jsi ve světě umíněný; já jsem taky hodně umíněný. Mlať mě tak dlouho, jak chceš. Já se nestanu osvícený.“ To je také důvod, proč dostal jméno Sekitó. Ale chudák Sekitó se nakonec musel stát osvíceným. Nemůžeš uniknout mistrovi, jakmile jsi chycen v jeho síti.

Ma Cu a Sekitó byli tak velcí mistři, že se v té době říkalo, že si mezi sebou roz-

dělili celý svět. Jejich metody, jejich cesty a jejich činy byly zcela odlišné. Byli však zcela prosti jakékoliv vzájemné soupeřivosti. I v takové situaci, kdy tu byly ve světě pouze dvě bytosti osvícené a celý svět byl volný, zde nebyla žádná soupeřivost. Ve skutečnosti se dochovaly záznamy o tom, že tito mistři navzájem spolupracovali ve snaze dostat ostatní k osvícení. Příběh v úvodu této kapitoly se točil okolo Jakusana. Tato úplná atmosféra, tento zlatý věk pátrání po pravdě, je nyní jen vzpomínka, echo v horách. A tato doba v sobě měla takovou krásu, která se musí přivolat nazpět.

Veškerou snahou lidstva by mělo být přednostní starání se o pátrání po svých vlastních životních zdrojích. Ale situace moderní doby je zcela proti této základní lidské potřebě. Hinduisté rozdělili svět krásným způsobem do čtyř věků. První věk nazývají věkem pravdy; jedinou starostí lidstva je pravda, a proto se této době říká satjuga, neboli věk pravdy.

Druhé období nazývají tréta, trojnož. První období mělo čtyři nohy, to byl stůl. V druhém je jedna noha pryč, tudíž je to trojnož. Je tu stále přežívající pátrání po pravdě, ale naléhavost je menší, intenzita je menší, balance je menší. Na čtyřech nohách je vyváženost úplná; na třech nohách nemůže být tato vyváženost kompletní, ale přesto tu je stejné pátrání.

Třetí období nazývají dwapar, dvou-nohé. Nyní je i vyváženost druhého období, jež bylo troj-nohé, ztracena. Nemůžete udělat stůl na dvou nohách, takový stůl bude nevyvážený, ale přesto tu zůstává polovina tlaku a naléhavosti.

Poslední doba, ve které žijeme podle hinduistických propočtů, se nazývá kali-juga; doba temna, doba slepoty, doba nedotazování se po pravdě. Lidé se zabývají světskými věcmi. Obětují celý svůj život věcem, které se později ukáží být nesmyslné a marné.

Jejich celý život by mohl být velký experiment v osvícení, v pátrání po kořenech života, v uskutečnění naprostého rozvinutí a dosažení úplné spokojenosti. Mohli nasbírat všechnu radost, kterou má pro vás vesmír připravenou. Mohli tancovat, mohli zpívat, mohli se těšit ve všech krásách, kterými je vesmír naplněn. Ale kvůli své slepotě zůstali jen u svých hraček; nikdy se neobtěžovali tím, že by našli něco dalšího než jen své hračky.

Svým způsobem má toto metaforické rozdělení času v sobě jistou pravdu. Dnes je velice těžké nalézt lidi - našel jsem vás, jež neustále pracujete po dobu třiceti pěti let - je opravdu velice obtížné nalézt lidi, kteří jsou skutečně připraveni provést skok do vesmíru za jakoukoliv cenu. A pouze tito jsou několika málo šťastlivci.

Maneša znovu přečetla tradiční zenovou příhodu:

Jakusan začal studovat buddhismus ve škole Vinája. Vinája je buddhistické písmo. Jeho celý název je vinája pitaka. Buddha přednášel nauku po celých čtyřicet dva let, ráno a večer, tudíž je přirozené, že jeho žáci zaznamenali obrovské množství záznamů, ze kterých vznikl velký počet knih. Buddha nikdy nic nenapsal, toto všechno jsou záznamy jeho žáků. 'Vinája' značí pokoru, poslušnost, absolutní nesobeckost.

Žáci, kteří nasbírali materiály pro písmo vinája pitaku, si byli jisti tím, že Buddhovo učení je naprosto neosobní, plné pokory, soucítící s celým vesmírem, a proto bez jakéhokoliv napětí. Jedná se o ty nejkrásnější knihy v historii existence lidstva. Všechny sůtry vedou k tichosti, míru a soucítění.

Jakusan začal studovat buddhismus ve škole Vinája a byl v době, kdy mu byl představen zen, sečtělý v duchovních textech a znalý v asketických cvicích. Začal cítit, že tyto disciplíny Vinajy nejsou ještě tím nejvyšším cílem duchovního života.

Byl členem jedné buddhistické školy, která je založena na vinája pitaka. Potom ho musel sám mistr, který ho učil o vinája pitaka, tedy o soucítění a lásce, poslušnosti a nesobeckosti, prostotě a pokoře, uvést do principů zenu.

Začal cítit, že tyto disciplíny Vinajy nejsou ještě tím nejvyšším cílem duchovního života.

A když byl uveden do zenu, začal si uvědomovat, že jeho předešlá praxe byla v pořádku, ale nebyl to konečný cíl jeho duchovního života. Naopak zjistil, že se jednalo o určitý druh programování, pěstování určitých zvyklostí, charakteru, životního stylu - tedy dělej toto a nedělej toto. To vše bylo velice povrchní.

Právě dnes mi Amrito vyprávěl příhodu, jak se jednoho velkého vědce zeptali, jestli věří v Boha. S největší pravděpodobností mu tuto otázku položil novinář, jenž byl levicový ateista, který sám nevěřil v Boha, a proto nemohl pochopit, že muž takového věhlasu, tak velký vědec, mohl odpovědět, že věří v Boha. Vědec řekl, že v Boha věří, a novinář byl šokován. Řekl mu: „Vy jste velký vědec, a přesto věříte v Boha?“

Vědec mu odpověděl: „Byl jsem naprogramován, to není otázka mé víry nebo nevíry. Byl jsem programován již od svých dětských let o tom, že tu je Bůh - bylo mi to neustále předkládáno rodiči, faráři, učiteli, všude, takže se to stalo tak zřejmé, jako kdybych sám věděl, že Bůh opravdu je. Ale to je pouze podmiňování.“

Veškerá náboženství byla založena a závislá na programování, na neznalosti toho, co vlastně to programování je. Toto slovo (programování) se ve světě psychologů používá nově, ale aktivita všech náboženství, která byla ve světě usku-tečňována po staletí, může být souhrnně nazvána jedním slovem, a sice 'programování'. Toto slovo vzniklo v souvislosti se vznikem počítačů. Jestliže chcete pracovat na počítači, musíte mít program. Vše, co chcete, můžete vložit do myslí počítače. A on má obrovskou paměť!

Všechny knihy, které existují ve světě, ve všech knihovnách světa, mohou být vloženy do počítače. Není zapotřebí plýtvat tak velkým prostorem. Jen jeden malý počítač může obsahovat všechno poznání a vy se ho můžete zeptat ve kteroukoliv dobu, na jakoukoliv absurditu - pokud byl naprogramován. Programování musí být uloženo v paměti. Jestliže se zeptáte počítače třeba na to, ve který den se Sokrates oženil (zjistíte to byl nešťastný den), pak jestliže jste do počítače vložili datum a den, dočkáte se okamžité odpovědi. Protože počítače vstupují do života lidí, slovo 'programování' dostává nesmírný význam a hlubší smysl.

To, co děláme s počítači, je tím, co všechna ta náboženství dělala s lidskými bytostmi. Někdo je hinduista, někdo je křesťan; jaký je mezi nimi rozdíl? Jen mají odlišný program. Jestliže přivedete křesťanské dítě ještě v útlém dětství do hinduistické rodiny, myslíte si, že bude stále myslet na Ježíše nebo na Svatou bibli? Bude klást toto dítě stále otázky, které se očekávají od křesťanského děcka? Stane se hinduistou, protože jeho nový program bude hinduistický. Nebude se ani zatěžovat marnit čas přemýšlením o Ježíši. To samé platí o všech náboženstvích; každé náboženství programuje dítě a jedná s dítětem, jako kdyby dítě bylo počítač. To je největší poškození páchané na lidstvu a největší zločin proti každé lidské bytosti.

Každé dítě přijde s čistou nepopsanou tabulí. A potom na ni začnete psát vše možné, svatou bibli nebo svatý korán, svatou gítu nebo svatý das Kapital - zkrátka vše, co chcete. Chudák děcko je ve vašich rukách a ono ještě neví, a ani nemůže ještě vědět, že jeho rodiče, kteří ho tolik milují, mu dají špatné naprogramování. Ale po čase si začne uvědomovat význam slova 'programování' a uvědomí si, že se mu programování dostalo až do kostí a dřene již v dětství. Nemůže myslet jinak.

Nyní se důsledkem toho, že mnoho mladých lidí odešlo z ortodoxních chrámů, začal v Evropě a Americe rozvíjet nový druh podnikání, jemuž se říká odprogramování lidí.

Dítě již nemá vůbec žádný zájem o starou bibli, nechodí do kostela, stává se z něho hippie. Staví se proti každé normě, kterou se snaží předkládat křesťanští kněží. „Čistota života se nachází hned vedle Boha“ - ale mladý hippík říká, že tu není žádný Bůh a žádná čistota. Možná že to je hned vedle Boha, ale on říká, že nic z toho neexistuje. Právě proto, že stará společnost trvala na čistotě, hippík reagoval vzdorovitě proti této konvenci.

Nyní, kdy tu jsou všechny ty možné způsoby vzpoury mladých lidí ve světě, začínají se otcové a kněží strachovat, co dělat s těmito mladistvými, a tak požádali psychoanalytiku, aby vytvořili systém, ve kterém mohou být tito mladí lidé nejprve odprogramováni. Oni vymysleli neustálou metodu hypnózy, kde se jim pořád říká: „Sešel jsi z cesty. Bůh jest a Ježíš je jeho syn. On je jeho jediný zplozený syn. A tvoje náboženství je nejvyšší a největší náboženství ve světě.“ Dostanou člověka do hypnotického spánku a praktikují tento postup opakovaně. A toto je velice jednoduchá věc - dostat člověka do hypnotického spánku; jen mu řekněte, ať zírá na něco, co má zářné světlo. Svíčka je k tomuto účelu vhodná. Proto ho přesvědčíte, aby se soustředil na tuto svíčku a aby neupadl do spánku a nezačal mrkat očima.

Je přirozené, že oči začnou po čase mrkat. Abyste zamezili jejich přirozené potřebě mrkat, musíte se, jak jen to je možné, soustředit na plamen svíčky nebo na cokoli, co svítí dostatečně plně a co přitahuje vaše oči. Je jasné, že během tří až pěti minut bude člověk klimbat a upadat do spánku, protože není možné zadržet bez mrkání oči otevřené déle než tři minuty; tři minuty jsou maximum.

Když se vaše oči zavřou automaticky, nemůžete s tím nic udělat, protože jsou unavené a také znuděné. Jen pouhé pozorování plamene nemůže být velkou zábavou, nemůže to být skutečně zajímavý zážitek. Není v tom žádná vzrušující šťáva, takže jste znuděni, oči jsou unavené a vy je nutíte, aby byly stále otevřené. A hypnotizér, který sedí po boku, vám říká: „Pomalu usínáte, vy usínáte,“ velice ospalým hlasem. Brzy zjistíte, že jsou vaše oči zavřené, a hypnotizér bude pokračovat. „Vaše oči se stávají těžké, vaše víčka se zavírají. Odcházíte do hlubokého spánku.“

Je to velice jednoduchá metoda, která však má hluboký význam. Jakmile je osoba právě na pokraji upadnutí do spánku, hypnotizér jí řekne: „Neuslyšíte žádný jiný hlas než ten můj.“ A potom tato osoba, subjekt hypnózy, pomalu usne a neslyší nic než hlas hypnotizéra. V tu chvíli ho hypnotizér začne odprogramovávat. Jestliže to byl předtím člen hnutí „Haré Krišna“, začne mu našepťávat: „To vše je kravina. Sešel jsi z cesty ze svého původního velkého náboženství. Odvrátil ses od Ježíše.“ A tak ho opět navede zpět k Ježíšovi.

Takže tu probíhá dvojí proces. Na jedné straně ho hypnotizér odprogramovává od vyznání „Haré Krišna, Haré Ráma“ a na druhé straně mu opětovně programuje jeho staré dětské návyky a zvyklosti. Jeho křesťanská výchova je stále v jeho podvědomí, takže je velice snadné dostat toto podvědomí opět na povrch. Po několika sezeních daná osoba zcela zapomene na „Haré Krišna, Haré Ráma“. Potom pozná, že to je vše nesmysl. Začne znova chodit do kostela, vrátí se zpátky k tomu správnému náboženství. Nestalo se v jeho životě nic než to, že se v něm vyměnily programy. Nyní v něm může kdokoli jiný opět probudit zápal pro „Haré Krišna, Haré Ráma“.

Mojí veškerou snahou zde je ze všeho vás odprogramovat a neprogramovat vás opět do něčeho jiného; jen vás nechám jako čisté plochy, stejně jako jste jimi byli tehdy, když jste se narodili, kdy jste byli ve své originální přirozenosti, ve své původní podobě. Nikde jinde se toto neprovozuje. Tito lidé, kteří se živí tím, že někoho programují, odprogramují a znovu naprogramují, jsou profesionálně vzděláni a rodiče jim platí za to, že jim pomohou dostat jejich děti zpět k organizovanému náboženství, ve kterém byli narozeni.

Moje pochopení je takové, že narození nemá nic co dělat s náboženstvím. Vaše rodiče mohou být hinduisté či křesťané, to však neznamená, že i dítě musí být hinduista nebo křesťan. Dítě není vaším vlastnictvím. Dítě přichází do světa prostřednictvím vás. Jestliže v sobě máte soucit s lidmi a máte-li respekt k druhým, pak budete respektovat dítě a necháte ho být samo sebou a dovolíte mu růst v jeho jasnosti, inteligenci, v jeho dotazování se po pravdě, i kdyby vyšel z ohrady, ve které jste naprogramováni vy. Jestliže milujete své dítě, dovolte mu jít podle jeho přirozenosti, ať již jeho cesta vede kamkoliv.

Ale žádní rodiče, žádný kněz si nepřeje dát lidem osvobození, a tak se každý potřebuje osvobodit od kněží. Oni jsou všichni proti mně z jednoho prostého důvodu, že já nejsem kněz a nemám v úmyslu někoho programovat.

Moje veškeré úsilí je vás odprogramovat tak důkladně a hluboce, že se zbavíte všeho, co jste nashromáždili od svého dětství, a mohli jste opět spočinout ve své dětské prostotě. Z této prostoty začne vaše skutečná cesta růstu.

Když Jakusan začal chápat zen, okamžitě poznal rozdíl. Když ještě studoval vinaju, myslel si, že zen je další náboženství; ale jak se dostával blíže do světa zenu, pochopil, že všechny tyto jeho předešlé praxe byly nepodstatné. Poznal, že to není nejzazší cíl života. To bylo skutečně pouze programování, kde mu stále kladli na srdce: „Buď nesobecký, buď soucítějící, miluj lidské bytosti, živá stvoření.“ V zenu se všechny tyto věci dějí samy od sebe, ne však na základě programování, ale kvůli vašemu vlastnímu osvícení, vašemu vlastnímu uvědomění, vaší vlastní intenzitě a jasnosti. Soucítění přijde, ale to nebude umělé pěstování. Láska přijde, ale to nebude nějaká napodobenina.

Když se dostal do světa zenu, okamžitě realizoval, že to, co studoval předtím, byla jen zbytečná ztráta. Poznal, že to není konečný cíl.

Velmi si přál prožívat pravou svobodu a čistotu, která je za formulacemi dharma. To je přesně význam odprogramování.

Velmi si přál prožívat pravou svobodu a čistotu, která je za formulacemi dharma. Takže začal hledat vedení, a proto také navštívil mistra Sekitóa.

Jakusan řekl mistrovi: „Mám pouze povšechné poznání třech povozů“ - to jsou tři písma a tři buddhistické školy - „a dvanáctí částí duchovního učení. Ale slyšel jsem, že se na jihu učí o 'přímém zacílení na mysl člověka a získání buddhovství skrze vnímání sebe-přirozenosti'. Toto přímé nazírání je však zatím mimo rámec mého pochopení. Pokorně vás proto mistře prosím, kdybyste byl tak laskav a osvětlil mi to.“

Sekitó odpověděl: „Toto nelze nalézt ani v ujištění a ani v popření, a stejně tak ani v ujištění a popření současně. Takže co můžeš dělat?“

Jakusan byl zcela zatemněn těmito slovy.

Budu vám muset říci něco, abyste sami nebyli těmito slovy pomýleni. Na Západě vymyslel Aristoteles logiku, která má pouze dialektický proces. Buď je něco negativního, nebo je něco pozitivního. Jinými slovy buď věříte v Boha, nebo nevěříte v Boha. Ano a ne - tato dvě slova jsou základem Aristotelovy logiky.

Ale Buddha, který došel mnohem dál v podstatě věcí než Aristoteles, nazývá tuto dvojnásobnou logiku jako „ano a ne“. Jestliže se však zeptali Buddhy, jestli zde je Bůh, řekl: „Mojí první odpovědí je ano, druhou odpovědí je ne, a mojí třetí odpovědí je ano a ne zároveň.“ To je takzvaná trojnásobná logika.

To však jednoduše plete lidi - protože co tím máte na mysli? Buď věříte v Boha nebo nevěříte v Boha; dvojnásobná logika se zdá být dokonale správná. Jaký je tedy smysl trojnásobné logiky?

Ale Buddha nebyl sám v tomto tvrzení. Jeho současník Mahavíra měl sedminásobnou logiku, a to je poslední možnost, nelze se dostat za ni - zde jsou vzaty v potaz všechny možnosti, všechny úhly. Ano a ne jsou jen dva protiklady, ale vy

můžete být jen uprostřed obojího. Obojí, jak ano a ne, nebo ani ano ani ne - je spočívání tam, kde jste uprostřed a nejedete do extrémů. A to byla Buddhova cesta, známá jako střední cesta.

Buddha říká, že nachýlení se k jednomu extrému je chybné, protože si tak vybíráte pouze jednu část; přejít k druhému extrému je přesně tou samou chybou. Jen buďte uprostřed. Skutečné je uprostřed. Ale uprostřed nemůžete říci ano, nemůžete říci ne. Buď musíte říci obojí dohromady, nebo musíte popřít obojí společně. To je tím, co říká Sekitó. Nyní si to vyslechněte a nebudete z toho popletení.

„Je třeba to nalézt“ - tedy pravda musí být nalezena, „bud' ani v ujištění,“ ani v říkání ano, „a ani v popření,“ ani v říkání ne, „a stejně tak ani v ujištění a popření současně,“ a ani v říkání ano a ne ve stejnou dobu. Pravda nemůže být nalezena v těchto třech kategoriích. Pravda je za těmito třemi kategoriemi, ona je tou čtvrtou. Je za hranicemi logiky, a proto ji nelze vyjádřit skrze jakákoliv logická vyjádření.

Chudák Jakusan byl v koncích. I Sekitó se ho zeptal: „Takže co můžeš dělat?“ To jsou tři možnosti, přičemž žádná z nich nevyjadřuje pravdu. Co se chystáš udělat?“

Jakusan byl z těchto slov zcela ztracen. Zdá se, že došel na konec cesty. Sekitó mu proto řekl otevřeně - a to je krásná ukázka tohoto zlatého prostředí, které zmizelo ze světa - „Příčina a vhodná doba tvého osvětlení nejsou přítomné na tomto místě. Bylo by lepší, kdybys šel navštívit velkého mistra Ma Cua.“

Ma Cu a Sekitó byli dva protilehlí osvětlení mistři té doby. Sekitó pověděl Jakusanovi, aby šel k Ma Cuovi, třebaže je to jeho protivník. „Tvoje osobnost, tvoje cesta myšlení... toto místo a používané způsoby ti nepomohou v dospění ke tvé zralosti. Měl bys raději jít k Ma Cuovi. On je pro tebe tím správným prostředím.“

Můžeš zde zachytit ten význam rozhovoru. Poslat žáka k protivníkovi jednoduše znamená, že jeho zájem je v žákovi a jeho růstu, a ne v tom, aby nasbíral pro sebe co nejvíce následovníků. Pohlíží na danou osobu, pociťuje její pulsaci, vnímá její rytmus srdce a jasně si uvědomuje, že „Zde stěží nalezne tento žák pro sebe vhodné prostředí. Ma Cu je tím správným prostředím pro tohoto člověka.“

Jakusan, jenž vzal na vědomí tento návrh, šel vzdát úctu Ma Cuovi, kterému také předložil stejnou prosbu, kterou adresoval předtím Sekitóvi.

Ma Cu odpověděl: „Někdy ho nechám zvednout obočí a mrknout očima; jindy ho nenechám zvednout jeho obočí a mrknout očima. Někdy to je skutečně on, kdo zvedá své obočí a mrká očima; v jiné době to není skutečně on, kdo zvedá obočí a mrká svými očima. Jak to chápeš?“

Jakusan si možná v tu chvíli začal myslet, že je tento člověk, se kterým tu je, skoro na pokraji duševního zhroucení. Sekitó mluvil o logice a zmátl ho a nyní tu je tento chlápek, který mu povídá podivné věci. O kom že to mluví?

Na to se Jakusan podíval zcela přímo do očí Ma Cua - když vhlédl a poslechl si

v hloubi duše tato slova, zcela se mu rozsvítilo, že tu je něco, co leží za slovy. Sekitó na to poukazoval a nyní, když si vyslechl tento téměř bláznivý výrok tohoto muže, začala mu být jedna věc jasná, a sice že pravda nemůže být vyjádřena ve slovech. Oba mistři mu pomohli se zbavit jazyka. Takže raději místo jazyka se podíval zcela přímo do očí Ma Cua a byl osvětlen. Poklonil se uctivě mistrovi.

Nyní nepomůže si jen přečíst tato slova, protože se tu odehrálo něco, co není napsáno a nemůže být napsáno. Něco se přihodilo ve chvíli, kdy se žák a mistr podívali jeden druhému do očí. V tomto tichém okamžiku proběhlo nějaké předání, nějaká energie... On uviděl v očích mistra: „To jsou oči, se kterými se můžu cítit v pohodě. To jsou oči, skrze které mohu vidět celek.“ Přišlo to jako okamžitá, spontánní realizace, i když se nic neřeklo. To je to, čeho se lidé děsí při čtení zenu. Jakusan se podíval zcela přímo do očí Ma Cua a byl osvětlen. Nyní pouhé čtení této věty nevysvětlí nic do té doby, než sami nepohlédnete do očí mistra, dokud se nedostanete do intimního vztahu s mistrem, dokud nepocítíte přítomnost a energetické pole mistra. To je zcela odlišný vesmír, zcela odlišný rozměr komunikace, spojení.

Jakusan se ihned zamiloval. Tyto dvě oči ho zcela uspokojily: „To je člověk, kterého jsem hledal několik životů. Přišel jsem domů.“ Realizace byla tak obrovská a tak silná, že se stal osvětlen.

Tomu se v zenu říká „předání lampy“. Je to, jako když k sobě přiblížíte dvě svíčky - jedna svíčka je zapálená a svítí a druhá nesvítí. Ale když je přiblížíte, je tu bod, kdy náhle plamen z jedné svíčky přeskočí na druhou svíčku. Přesně něco podobného jako toto se stane mezi mistrem a žákem, když se střetnou při pohledu z očí do očí. Jakusan se stal osvětlený. Nic dalšího není třeba dělat.

To, o co se snažíme zde, je přinést vaše srdce blíže k mému srdci, protože to je jediný způsob, jak mohu dostat vaše srdce do vesmírného srdce. Jsem jen dveřmi, kterými je třeba projít, most, který je třeba překročit.

Opravdový mistr není v žádném případě poutem pro žáka. On je jednoduchou cestou, absolutně otevřenou a nepodmíněnou; vstoupíte do něho a skrze něho dospějete do vesmíru.

Poklonil se uctivě mistrovi, který se ho zeptal: „Jakou pravdu vnímáš, že tě to vede k tomu, že cítíš, že bys měl provádět tyto ceremonie?“

Jakusan řekl: „Když jsem byl se Sekitóem, byl jsem jako komár sedící na bron- zovém dobytku.“

Sekitó byl člověk - kamenná hlava, velmi tvrdá slupka. Jakusan říká: „Cítil jsem se jako komár sedící na kovovém dobytku. Nebyla zde pro mne připravená žádná cesta; nemohl jsem se dostat do Sekitóa, Sekitó byl příliš tvrdý.“

Ma Cu rozeznal, že osvětlení bylo ryzí, a tak ho požádal, aby dobře pečoval o vhléd. Jakusan zůstal u Ma Cua další tři roky. Jednoho dne se ho Ma Cu zeptal znova: „Co jsi viděl nedávno?“

Jakusan odpověděl: „Kůže byla zcela odhozena; zůstává tu pouze jedna pravá skutečnost.“

Ma Cu řekl: „To, co říkáš, je dokonale sladěné s tím nejvnitřnějším jádrem tvé mysli a z toho důvodu se to rozplynulo do tvých čtyř končetin. Tudíž nastala doba, kdy je možné tě opásat třemi bambusovými pásky a poslat tě jinam, přičemž si můžeš najít své obydlí na jakémkoliv hoře, která se ti bude líbit.“

Jakusan odpověděl: „Kdo jsem, že si mám založit příbytek na jakémkoliv hoře?“

Ma Cu řekl: „Nemluv tak! Člověk nemůže stále putovat bez toho, aby někde nespočinul, a nemůže stále spočívat na jednom místě bez toho, aby neputoval. Abys postoupil z místa, ze kterého se již nikdy nemůžeš zlepšit, a dělal to, co již nikdy nemůže být učiněno, musíš ze sebe udělat vor nebo pramici pro ostatní. Přebývat zde provždy není určené pro tebe.“

Ma Cu byl přesvědčen o tom, že se Jakusan opravdu stal osvícený. Tři roky ho sledoval a dovolil mu, aby žil s ním. Když to bylo jisté, na základě všech jeho gest, činností, odpovědí, že se stal buddhou, Ma Cu mu řekl: „Vyber si někde v okolí nějakou horu a vytvoř si zde obydlí.“

Jinými slovy mu říká: „Nyní jsi již sám mistr, nemáš zapotřebí tu žít dále. Musíš se stát převozní lodí nebo vorem pro ostatní, tedy pro ty, kdo se chtějí dostat na druhý břeh. Takže si postav sídlo, klášter na nějaké hoře, a ti, kdo jsou žízňiví, za tebou přijdou. Nejsi tu proto, aby ses sám radoval ze svého osvícení. To je velice lakomé. Musíš předat oheň těm, kdo tápou ve tmě. Musíš se stát mistrem mnoha lidí, kteří jsou ještě slepí. Musíš jim dát oči, aby viděli.“

Ma Cu se chová přesným způsobem, jak by se měl zachovat buddha v případě, když zjistí, že se někdo další stal buddhou. Je ztrátou času držet tohoto probuzeného u sebe. Měl by nyní žít podle sebe, absolutně svobodně být sám sebou a nesetrvávat pod stínem velkého mistra. Je to podobné jako u zahradníka. Zahradník přesadí malou rostlinu dál od velkého stromu. Pod velkým stromem nemůže růst malá rostlina. Potřebuje svůj vlastní prostor. Potřebuje své vlastní slunce, své vlastní nebe, a jakmile zahradník uvidí možnost rostliny - že se nejedná o plevel, ale o růži - vezme ji na otevřené prostranství, kde je dostupné slunce, čerstvý vzduch a voda.

Každý mistr zkouší, jak nejlépe by svému žákovi dal nezávislost, integritu, individualitu a poselství - co jsi získal, nedrž si sám pro sebe. Poděl se o to. Čím více rozdáš, tím více máš. Čím méně rozdáš, tím méně máš. Je to odlišná ekonomika vnitřního světa. Ve vnějším světě platí, že čím více rozdáš, tím méně ti zůstane.

Slyšel jsem o muži, který právě vyhrál milion dolarů v loterii. Jako vždy i tehdy uviděl žebráka, který stál na chodníku u cesty. Dnes byl tak šťastný, že obdržel jeden milion dolarů, že tomu žebrákovi dal stodolarovou bankovku. Žebrák se podíval na bankovku a podíval se na muže a řekl mu: „Brzy budete stát vedle mne.“

On odvětil: „Co tím myslíš?“

Žebrák řekl: „Přesně tak jsem se dostal do tohoto stavu. Stále jsem každému něco dával. Nyní jsem ve stavu - kdy nemám nic a musím žebrot. Podle toho, jak

jsi rozdačnický, to u tebe nebude trvat tak dlouho. Můžeš kdykoliv přijít za mnou. Jsem už nyní zkušený žebrák.“

Ve vnějším světě, v objektivním světě, existuje jedna ekonomie. Musíš si chránit vše, co máš, musíš se toho držet. Nejen že musíš lpět na svém vlastnictví, ale můžeš lpět na vlastnictví druhých, pokud si to dokážeš zařídit...

G. B. Shaw byl tázan: „Může kdokoliv žít jen tak, že má ruce v kapsách?“

G. B. Shaw řekl: „Samozřejmě že může. Ale kapsy musí být někoho jiného.“

Nemůžete žít navždy s rukama ve svých vlastních kapsách. V objektivním světě to funguje tak, že když rozdáváš, ztrácíš. Ale ve vnitřním světě platí zcela opačná zásada myšlení. Čím více dáš, tím více máš; čím méně dáš, tím méně máš. Jestliže nedáváš vůbec, pak věz, že tento malý plamínek může zmizet. Podílením se s ostatními se z toho stane velký oheň, který vás sežehne.

Sóko říká v básni:

*Vdechni, vydechni
dopředu, dozadu,
žití, umírání:
ať letí šípy proti sobě,
střetnou se uprostřed cesty a rozdělí
prázdnost v bezcílný let -
takto se vracím ke zdroji.*

Pokračuj v neustálém odhazování své zkušenosti, v životě, ve smrti. Sóko říká: „Takto se vracím ke zdroji.“ Čím více dám, tím hlouběji se dostanu do zdroje. Je to, jako když vykopete studnu. Jestliže nebudete odebírat vodu ze studny, voda se stane mrtvá. Naopak čím více vody ze studny dostanete, tím více nových pramenů se odkryje, a do studny se tak dostane nová čerstvá voda ze všech stran.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistře,
pokud má někdo opravdový vhled - ne jen intelektuální pochopení - tak se zdá, že se tento vhled zakoření a ovlivní vše samovolně: potom není zapotřebí vůbec nic dělat pro ochranu tohoto vhledu.

Je tomu opravdu tak? A je tato situace odlišná po osvícení?

Manešo, je to přesně tak, jak to popisuješ. Pokud se věci začnou dít podle svého vlastního souladu a jestliže jsi našla zdroj tvého bytí, pak právě toto je zdroj spontánního dění. Potom to nepotřebuješ chránit, nepotřebuješ to střežit, nepotřebuješ s tím vůbec nic dělat. Děje se to tak stále.

Rozdávání přichází stejně jako dění: protože jsi tak přehlčená, uvítáš možnost, že se můžeš z druhým podělit. Jsi jako deštný mrak; tento mrak potřebuje zapršet. Déšť je tak těžký a chce si sám sobě ulevit. Takže tu není nikdy problém

jeho ochraňování. Nalezneš-li svůj životní zdroj existencionálně, a ne intelektuálně, nepotřebuješ ho ochraňovat.

Ptáš se dále: „Je to jiné po osvětlení?“

Po osvětlení tu již není jedinec. On se stane jen flétnou na rtech existence. Potom je existence zodpovědná za vše, zpěv nebo ticho. Po osvětlení tu již nikdy více nejsi, ale je tu pouze existence. Protože již tu více nejsi, nejsou tu již více ani ostatní. Pro jiné, aby byli jinými, platí, že tu nejprve musíš být ty přítomen. Jestliže jsi nepřítomen, každý je nepřítomen. Proto také říkám, že když se jeden člověk stane osvětlen, pak se pro něho stane celá existence osvětlená. Nyní zde není zapotřebí dělat cokoli, není nutné se o to s někým podílet, protože to se také děje samovolně.

Podílí se to samo od sebe.

Prší samo od sebe.

Vše je nyní samo od sebe.

Nyní nastal čas pro Sardara Gurudajala Singha.

Pes Blackie si to kráčí do restaurace 'Horký párek' a objedná si tofu-burger.

„Jak byste si přál, abych ho uvařil?“ zeptá se číšník Sardar Gurudajal Singh.

„Chci, aby byl dopečen a s rozsypanými třešněmi na vrchu. Pak usmažte trochu cibule a dejte ji po straně. Potom vezměte arašídové máslo a potřete ho jím a celý pak namočte v Coca-Cole.“

Sardar Gurudajal Singh přinesl jídlo.

„Pochutnal jste si na svém jídle?“ zeptal se Sardar Gurudajal Singh, když hladový pes dojedl.

„Velice moc,“ odpoví pes, olizující si své tlapy. „Ale jen tak mimochodem, nemyslíte si, že toto jídlo je tak trochu neobvyklé?“

„Ne,“ říká Sardar Gurudajal Singh a s úšklebkem dodá, „mám rád své tofu na stejný způsob!“

Bob a Betty prožívají romantické chvíle a občas zajdou do kina, kde se cukrují v zadní řadě.

Jednou večer, když jsou zase v kině, se hraje „Dracula a zlodějové těl“. A Dracula se právě chystá zahryznout své zuby do dalšího zloděje těl, když vtom se začne Betty chichotat.

Přijde k ní uvaděč a zeptá se: „Co se děje, mladá slečno?“ a svítí na ní baterkou. „Nejste hysterická?“

„Ne,“ hihňá se Betty. „On cítí moje zuby!“

Jeden muž se jde ucházet o místo vrátného v jedné malé firmě a šéf se ho zeptá na jeho plné jméno.

„Co?“ zeptá se muž. „Potřebujete pro pozici vrátného znát mé plné jméno?“

„Ano,“ odpoví šéf. „Je to firemní opatření.“

Tohoto muže velice rozhodí, že musí dát své plné jméno, ale nakonec souhlasí. „Tedy dobře,“ řekne, „moje plné jméno je John Kčertu - Doprdle Smith.“

Šéf se snaží udržet si svou konvenčně uhlazenou tvář, a potom se ho zeptá, jak přišel k tomuto jménu.

„Dobře,“ vysvětlí muž, „Právě když se mě chystal biskup v kostele pokřtít, nějaký idiot upustil na jeho nohu Svatou bibli!“

Fudski pracuje na stavbě nového mrakodrapu a nyní je ve čtyřicátém devátém poschodí v prostorách budoucího nového bytu, když náhle ucítí potřebu se vymočit.

Zeptá se proto svého mistra Luigiho: „Je zde někde blízko záchod?“

„Poslouchej,“ řekne mu Luigi, „za peníze, které ti platíme, si nemůžeme dovolit, abys sjel dolů čtyřicet devět poschodí a tam se vymočil. Takže dělej to, co tu děláš každý: dej fošnu přes kraj, já budu stát na tomto konci fošny a ty se postavíš na druhý konec a ulevíš si tam. Než to doletí dolů na zem, vypaří se to.“

„Skvělý nápad!“ říká Fudski.

Položí fošnu, Luigi se postaví na jeden konec, Fudski popojde na druhý a vymočí se.

Jenže v ten okamžik právě zvoní telefon a Luigi se obrátí a jde ho zvednout. Chudák Fudski si to plachtí divoce vzduchem a řítí se přímo dolů na zem.

Luigi běží dolů, aby se podíval, co se stalo, jenže v desátém patře ho zastaví Zabriski, který tam pracuje.

„Hej!“ křičí Zabriski, „jakého sprostáka jste si to najali na tuto práci?“

„Co máš na mysli?“ ptá se překvapený Luigi.

„Dobře,“ odpoví Zabriski. „Nějaký chlápek tudy právě proletěl, držel se svého penisu a křičel: „Kam šel ten posranec?“

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Zavři své oči.

Pocituj, jak je tvé tělo zcela nehybné.

Pohlédni dovnitř s obrovskou naléhavostí,

přímo do svého středu bytí.

Je to jen jeden krok,

a tvůj střed není pouze tvým středem,

je to střed celé existence.

*J sme jednotní v tomto středu,
ale na okruhu jsme oddělení.
Hluběji a hlouběji,
jdi jako šíp,
a nalezni pravý zdroj života svého bytí,
což je také zdroj života všeho.
Zůstaň v tomto středu,
buď jen pozorovatel tvého těla, tvé mysli,
protože tento pozorovatel
je jediný jev v existenci,
který je věčný.
Vše umírá.
Pouze tento pozorovatel je za životem a smrtí.*

Nivedano...

*Uvolni se,
a buď svědkem těla a mysli.
Nemusíš dělat nic,
jen pozoruj, buď jen zrcadlo.
Být jen prázdné zrcadlo s ničím, co by se na něm odráželo,
je tím největším zážitkem v životě.
V tuto chvíli,
jsi ve stejném prostoru jako buddha.
Kousek po kousku postupuješ hlouběji a hlouběji.
Brzy se buddha stane
tvým dvacetičtyřhodinovým prožíváním.
Vyjádří se sám ve tvých činnostech,
ve tvých slovech, ve tvých gestech,
ve tvých tichostech, ve tvých zpěvech
a ve tvých tancích.
Bude ve skutečném středu
všeho, co děláš, bude jen pozorující.
Ale jeho pozorování bude dávat milost,
obrovskou krásu
každé činnosti, kterou děláš.*

*Objeví se velká spontaneita.
Stejný vesmír, se kterým jsi seznámen,
se stane nesmírně krásný.
Tvoje pozorování otevře všechny dveře
záhad a trpytu.
To je krásný večer
a shromáždění deseti tisíce buddhů
jej dělá ještě krásnějším,
ještě více blaženějším, ještě více tichým.
Neviditelné květy padají na tebe.
Sesbírej jich tolik, kolik pobereš.
Brzy přijdeš nazpátky,
ale nepřicházej nazpět stejný, jako jsi vešel do tohoto prožitku.
Vyjdi přeměněn,
s novým světlem ve tvých očích,
s novou radostí ve tvém srdci,
s novým pochopením směru tvého života.*

Nivedano...

*Přijdi nazpět,
ale velmi tiše a velice působně.
Ukaž svou buddhovskou přirozenost,
sedni si na pár chvil,
jen aby sis připomněl a vzpomenu,
že jsi buddha.
Buddha není někde jinde,
ale ve skutečném středu tvého bytí.*

*V pořádku Manešo?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavit shromáždění deseti tisíce buddhů?
Ano, milovaný mistře.*

8. Tento moment

Náš milovaný mistr, jednou narýsoval před Ma Cuem nějaký mnich čtyři čáry. Nejvyšší čára byla delší a zbývající tři byly krátké. Potom požádal mistra o toto: „Co byste k tomu mohl říci kromě toho, že jedna čára je dlouhá a tři krátké?“

Ma Cu načrtl jednu čáru na zem a řekl: „Toto by se mohlo nazvat jako dlouhé nebo krátké. To je moje odpověď.“

Při jiné příležitosti se zeptal mnich Ma Cua: „Jaký měl význam příchod Bódhidharmy ze Západu?“

Ma Cu odpověděl: „Co myslíš tím ‘významem’ v tuto chvíli?“

Opětovně mnich položil otázku a Ma Cu ho uhodil, říkáje přitom: „Kdybych tě neuhodil, lidé by se mně smáli.“

E z Rokutanu se zeptal Ma Cua na stejnou věc ohledně Bódhidharmova příchodu ze Západu.

Ma Cu řekl: „Ztlum svůj hlas a přijď trochu blíž!“

E šel blíže. Ma Cu ho jednou uhodil a řekl: „Šest uší nemá stejný úmysl. Přijď jindy.“

Později šel E do haly a řekl: „Úpěnlivě vás mistře prosím, abyste mi to řekl!“

Ma Cu mu řekl: „Výjdi ven z haly a vejdi znova do haly, jakmile budeš mít šanci, a já to veřejně potvrdím.“

E byl v tu chvíli osvícen. Řekl: „Děkuji každému za jejich potvrzení,“ obešel jednou celou halu, a potom vyšel ven.

Při jiné příležitosti řekl jiný mnich Ma Cuovi: „Prosím tě, překroč čtyři rčení a zdrž se sta negací a pověz mi význam Bódhidharmova příchodu ze Západu.“

Ma Cu řekl: „Dnes jsem unaven, a tak ti to nemohu říci. Jdi a zeptej se Chizóa.“

Mnich šel a zeptal se Chizóa, který řekl: „Proč se nezeptáš mistra?“

„Řekl mi, abych šel za tebou a zeptal se tě,“ řekl mnich.

„Dnes mě hrozně bolí hlava,“ řekl Chizó, „takže ti to nemohu říci; jdi a zeptej se Hjakudžóa.“

Mnich tedy šel k Hjakudžóvi, jenž řekl: „Dobře, co se toho týče, já sám to opravdu nevím.“

Mnich to všechno sdělil Ma Cuovi, který řekl: „Hjakudžóva čepice je černá; Chizóova čepice je bílá.“

Manešo, předtím, než budeme diskutovat o Ma Cuovi a jeho výročí, musím uvést do činnosti dalšího boha a zařadit ho do Avirbhavova muzea Bohů. To je velice důležitý bůh. Řeknu ti o něm, ještě než ti ho Avirbhava přinese přímo před tebe.

Jméno boha je kůň. Je uctíván všude ve světě po několik staletí. I dnes jsou místa, kde je kůň uctíván jako bůh.

„Kůň neboli klisna je jedna z forem starodávných duchů Evropy.“

„V antickém Řecku byli Artemis a Afrodita spojováni s koněm a o Kronusovi se praví, že na sebe vzal formu koně.“

„V Gaulu byl kobyla - bohyně, které se říkalo Epona, a kůň - bůh, jenž se nazýval Rudiobus.“

„Bohyně - kobylky, Medba z Táry a Mača z Ulsteru byly známé tím, že měly moc smrti.“

„Uctívání koně také existovalo v Persii, kde byl bílý kůň považován za svatého. V oblastech zvaných Teutoniky byli tito koně drženi na posvátných místech, v ohradách.“

„Zde v Indii byli koně v dřívějších dobách posvěceni a tento kult existuje ještě do dnešních dnů. Koda Pen je bůh - kůň z Gondů.“

Ve starodávné Indii nebyli koně pouze uctíváni, ale byli také obětováni pro potěchu Boha. Nebyli to jen koně, kteří byli obětováni; zabíjely se krávy, a dokonce i lidé se zabíjeli jako oběť. Když se obětovaly krávy, nazýval se tento rituál gomédh. Go je totiž v překladu kráva. Obětování koní se nazývalo ašva-médh, přičemž ašva značí v překladu kůň a médh je zabíjení. Obětování člověka se nazývalo naramédh. Nar značí člověka a médh značí zabíjení.

A to jsou lidé, kteří stále dělají velký povyk, jen aby zastavili zabíjení krav. Tito lidé zabili i člověka ve jménu Boha. Oni sami zabili krávy a koně ve jménu Boha. Obětování živého člověka ve jménu Boha je velice symbolickou záležitostí. Pro mě to má větší význam než jen obyčejná oběť. Celé lidstvo bylo obětováno všemi náboženstvími ve jménu Boha.

Kvůli všem náboženstvím žijete zmrzačený život. Nezabili vás, ale ani vás nenechali živé. Zmrzačili a ochromili vás. Rozsekali vás do částí. Některé vaše části musely být odstraněny. Určité části ve vás jsou uctívány, určité části jsou odsouzeny. Vaše celistvost není přijata jakýmkoliv náboženstvím ve světě. Tato náboženství jsou pokládána za něco velice inteligentního a členové těchto náboženství uctívají zvířata všech druhů!

První hinduistickou inkarnací Boha byla ryba. Samozřejmě že třeba v Bengálsku je ryba pojídána jako posvátný pokrm; rýže a ryba jsou jejich národním jídlem. Celé Bengálsko smrdí po rybách. Každý dům má krásné stromy, a to i ten nejchudší dům, a krásné jezírko, ve kterém lidé chovají a pěstují ryby. Pohled na to je krásný, působí to velice svěže. Nikde to není tak svěží jako v Bengálsku a každý dům má rybník, velký rybník, který je osázen velkými stromy. Lze poznat bohatství rodiny podle velikosti jejich jezera. Bohatší rodiny mají ohromné rybníky. Zde se pojídají drahé ryby ve jménu Boha.

Je to tak snadné zabít cokoliv ve jménu Boha. Jméno Boha je velmi ochránářský obal.

Budete možná překvapeni tím, když zjistíte, že když Britové přišli do Indie,

dobyli nejprve Bengálsko a jako své hlavní město měli Kalkatu. Jejich prvními indickými služebníky, od těch nejnižších po ty nejvyšší, byli jen samí Bengálci. A jelikož všichni zapáchali rybinou, začali jim říkat „Babu“. Babu je perské slovo, které v překladu znamená „člověk, jenž smrdí“. Ale protože se jednalo i o vládní služebníky, kteří byli na vysokých místech, přezdívka „Babu“ začala vzbuzovat úctu. Když dnes někoho oslovíte Babu, je to výraz velké úcty, vážnosti.

První indický prezident, doktor Radžendra Prasad, byl vždy nazýván jako Babu Radžendra Prasad. A ani tento prezident neměl sebemenší ponětí o tom, že Babu je urážlivé slovo. Ale lidé dnes zapomněli význam slova. Bu značí pach a ba značí skutečný zápach.

V hinduismu nebyly inkarnací Boha jen ryby. Byli jimi želvy, prasata, lvi a neobvyklí lvi - napůl lvi a napůl lidé, nazývající se narasinha; jejich horní část těla je lví a spodní část těla je lidská. A lidé je uctívali. Někdy se člověk podivuje, zda se lidstvo nezbláznilo. Něco je zajisté šílené.

A poslední inkarnace Boha, která se teprve uskuteční, má být bílý kůň. Jeho jméno bude Kalki. A tento kůň zachrání ctihodné a zničí hříšníky a změni celý běh lidské historie - kůň!

A všichni ti idioti, kteří věří těmto věcem, u toho budou sedět a budou to sledovat. Desátá inkarnace Boha se nazývá Kalki. On přijde, aby vynesl nad světem rozsudek na konci této jogy, čtvrtého a posledního běhu jednoho milionu osmi-set tisíc let, jak se praví v hinduistickém konceptu světa. Zničí zlo a odmění dobro a uschopní Višnu, hinduistického Boha, aby stvořil nový svět.

V buddhismu reprezentuje kůň nezničitelnou, skrytou sílu věcí. Okřídlený neboli vesmírný kůň, jenž se nazývá „Mrak“, je formou Avalokitešvary. To je inkarnace Gautamy Buddha.

Dovolují těmto zvířecím bohům v tomto táboře, abyste si díky nim uvědomovali svoji minulost. A to není zcela překročeno, ale stále je to ukryté ve vaší mysli.

Varanasi... je zvláštní místo a je to nejstarší město na světě. Protože je tak staré, jeho ulice jsou velmi krátké, neboť v dávných dobách nebyly zapotřebí autobusy, nákladáky a auta k přepravě. Dokonce i rikša stěží dokáže projet těmito ulicemi.

Za velice záslužné je považováno to, když někdo vezme svůj dobytek a nechá jej ve městě Varanasi. Město Varanasi je bráno za město boha Višnu a tento bůh miluje krávy. Takže ve městě Varanasi naleznete více krav než lidí. Také zde platí, že nelze odehnat krávu z ulice, když vám překáží v cestě. Můžete troubit na klakson, jak dlouho chcete, ale ony nebudou poslouchat takové obyčejné lidské bytosti. Jen si trubte... ony si budou klidně stát, aniž by se tím zatěžovaly.

Budete muset vylézt z auta a zatlačit je na stranu. Nemůžete je tlouci, protože byste byl jinak zabit. To by bylo proti zásadám hinduistických náboženských citů. Krávy vejdou do obchodů, do zeleniny a v klidu pojíždají vystavené zboží. Nemůžete je zastavit. Ony nejsou přece obyčejnými lidmi, ony jsou velmi velmi důležití lidé!

Varanasi, na celém světě...

(V tuto chvíli v sále zašumí smích, protože právě do sálu vstoupil dveřmi na levé straně pódia bílý kůň, který přeběhne tryskem a zmizí ve dveřích na pravé straně.)

Takže Avirbhavo, můžeš přijít nazpět, tvůj kůň je představen. Přijď zpět na své místo.

(Ozve se velký aplaus z hlediště.)

Nyní přichází na řadu výrok, který tu pronesla Maneša o Ma Cuovi a jeho práci:

Ma Cu byl jeden z prvních mistrů, který používal zvláštní zenové techniky ve výuce; takže jednal prostřednictvím živých a ne filozofických idejí. Tím, že vyjadřoval absolutní skutečnost v relativním projevu, který byl oproštěn od náboženských dogmat, romancí, symbolů nebo intelektualismu, ale s hlubokým vjemem existenciální hodnoty věci - Ma Cu přinesl zen do obyčejného, každodenního života.

Jeho přispění zenu je obrovské. On dostal zen dolů z výšin tam, kde právě jste. O Ma Cuovi se může mluvit ve stejné poctě, jako se mluví o Mohamedovi... Mohamed prý podle záznamů řekl, že když žíznlivý neprijde ke studni, přijde studně k žíznlivému.

Jít až do výšin buddhů je opravdu svízelná záležitost. Oni vyzařují jako úplněk na obloze a je jasné, že ve vás vyvstává obrovská touha dospět také k těm samým výškám. Ale je tu velký strach z nejistoty, nebezpečí, jež skýtají tyto horské oblasti, kde budete sami. Mnozí z těch, kdo chtějí dospět do těchto výšin, si to rozmýšlejí dvakrát, než udělají první krok.

Ma Cu si to uvědomil a předvedl něco, co tu dříve nebylo známé. Sešel z hor dolů na tržiště. Řekl si: „Tržiště mě nemůže změnit, tak proč se mu vyhýbat? Jdu změnit tržiště. Když budu sedět na svých výšinách, nebudu moci změnit tisíce lidí. A pokud to bude možné, půjdu k samotným lidem stejně tak obyčejný, jako jsou oni, a komunikace bude snadnější.“

Proto zanechal všeho filozofování. Začal používat nové způsoby, které byly více v souladu se zemí, a ne v souladu z nebem. Byly to prostředky, jež více zapadaly do obyčejného lidského života. Jakmile se tě ujal, vytáhl tě do výšin. Ale první, co bylo zapotřebí, bylo se tě ujmout.

On je první mistr v historii zenu, který dal najevo takové soucítění. Také to byl on jako první, kdo bil své žáky. To je také část jeho soucítění. Jeho bití musí být správně pochopeno, protože se bude dále znovu a znovu opakovat. On vás bije proto, že vás chce probudit. Není zapotřebí jít nikam, abyste našli buddhu. Buddha je stále dřímající uvnitř vás. On jen potřebuje trochu se probudit. Mlácení vycházelo z čiré lásky a soucitu.

Pro zastánce jiných náboženství je jistě velice obtížné tomu porozumět: „Jaký druh učení je to? Učení o Bohu, učení o nebi a pekle a ctnostech a deseti příkázání.“ Pro ně to vypadá... jako něco skoro děsivého.

Ale Ma Cu dopomohl mnoha lidem k osvícení, více lidem než jakýkoliv jiný mistr. Konečný výsledek dokazuje, že byly jeho prostředky a způsoby účinné.

Jednou narýsoval před Ma Cuem nějaký mnich čtyři čáry. Nejvyšší čára byla delší a zbývající tři byly krátké. Potom požádal mistra o toto: „Co byste k tomu mohl říci kromě toho, že jedna čára je dlouhá a tři krátké?“

Ma Cu načrtl jednu čáru na zem a řekl: „Toto by se mohlo nazvat jako dlouhé nebo krátké. To je moje odpověď.“

To mi připomnělo událost, která se stala u dvora velkého indického vládce Akbara. Jednoho dne se šel tento císař podívat na dvůr a vyryl zde na zeď čáru. Svolal všechny členy svého dvora spolu s těmi nejmoudřejšími lidmi ze všech částí země, které si k sobě také zavolal. Musel to být ten nejbohatší dvůr na světě, co se moudrosti týče. Byli zde velcí umělci, hudebníci, tanečníci - každý, kdo byl tím nejlepším ve svém oboru, byl pozván ke spoluúčasti na tomto dvoře.

Akbar se potom zeptal členů svého dvora: „Můžete udělat tuto čáru menší, aniž byste se jí dotkli?“ Vypadá to jako zenový koán. Jak ji můžete udělat menší bez toho, že se jí dotknete? Musíte se jí nejprve dotknout, pouze potom ji můžete udělat menší. To je, zdá se, jasné.

Ale jeden člověk se zasmál. Byl to dvorní šašek, Birbal. Každý dvůr mívá na svém dvoře dvorního šaška, jenž udržoval na dvoře hravou, nevážnou atmosféru. Byly zde vážné problémy, ale šašek od toho byl stále chladně odtážen. Když se něco vyostřilo, prohodil vtíp a veškeré napětí a dusno zmizelo a lidé se mohli opět vrátit ke zdravému pohledu. Birbal je možná jeden z nejznámějších lidí. Měl obrovský smysl pro humor a byl také moudrý muž. Postavil se, šel ke zdi a narýsoval větší čáru nad tu menší, kterou tu předtím udělal Akbar. Potom řekl: „Udělal jsem ji menší bez toho, abych se jí dotkl“ - neboť malá, nebo dlouhá, nebo krátká jsou vše jen relativní pojmy.

Můžete nakreslit čáru v čáře... to je to, co dělá Ma Cu, když nakreslí jednu čáru. A řekne: „Můžeš to nazvat dlouhé nebo krátké.“ To je otázka relativity. Jestliže ji srovnáte s delší čarou, je krátká; jestliže ji srovnáte s kratší čarou, je dlouhá. Ona je sama v sobě taková, jaká je. Relativita je srovnávání s něčím jiným.

Musíte pochopit, proč to Ma Cu právě tak udělal. A zvláště nyní, když Albert Einstein uvedl teorii relativity ve vědecké oblasti, je daleko nutnější pochopit význam čáry Ma Cua. Ma Cu tím říká: „Každý je jen sám sebou, není ani velký ani malý - protože tato velikost nebo malost přichází z relativity - jež není ani krásná a ani odporná. Každý je jednoduše a prostě sám sebou.“

Můžeš vedle člověka postavit někoho dalšího, jenž je vyšší, a ten první se stane menší, ale on zůstává stejný. Pouze relativně, konceptuálně, intelektuálně, můžeš vidět, že je menší, ale on se nezměnil ani o kousek. Můžeš vedle něho postavit zakrslíka a on se stane náhle vyšší, a přitom se vůbec nezměnil. Ma Cu

chce jen říci, že relativita je nebezpečný koncept v případě, když se uplatňuje u lidských bytostí.

Je to právě relativita, která dělá některé lidi velké, slavné, známé, uznávané. Některí lidé zůstávají neznámí, někteří jsou prostě nikým. To je relativita; jinak však je každý jen sám sebou, a v tom není rozdílu. Není to otázka nerovnosti, každý je unikátní. Člověk, který je nikým, je šťastný ve své neznámosti. Ale tento koncept relativity přivádí lidi k šílenství. Každý se snaží vyšplhat výše na žebříku a chce se stát někým zvláštním. A i ti výjimeční lidé dychtí po tolika věcech, které jim chybí.

Například Napoleon byl jedním ze známých světových dobyvatelů. Ale jak je známo, trpěl velkým komplexem méněcennosti kvůli své výšce - byl pouze pět stop a pět palců vysoký. I jeho ochránci měli přes šest stop a on se tím cítil být, stejně jako i ochránci, velmi v rozpacích - na druhé straně však se ochránci vybírají naschvál tak silní a vysocí. Ve srovnání s jeho vlastními ochránci vypadal jako malé děcko, a to bylo velice nesnadné.

Jednoho dne zkoušel upevnit obraz na zeď, ale jeho výška mu nedovolovala podržet tento obraz. Jeho ochránce řekl: „Vaše ctihodnosti, netrapte se tím. Jsem vyšší než vy, já to mohu udělat bez obtíží.“

Napoleon řekl: „Zastřelím vás. Změňte své slovo ‘vyšší’. Vy jste jednoduše nižší než já, ne vyšší.“

Chudák ochránce nemohl pochopit, proč se Napoleon tak rozčílil. Dotkl se totiž velice citlivých míst v jeho podvědomí. Vyšší? - nikdo není vyšší. Co lze maximálně říci, je, že jste vzrostlejší tělesně, ale Napoleon tím trpěl neuvěřitelně. Pokaždé, když uviděl vyššího muže, dostával se do obrovského zoufalství.

Nemůžete mít všechny věci ve světě. Budou zde básníci, hudebníci, jejichž skutečný dotek je zlatavý. Budou zde zápasníci, jejichž těla jsou téměř umělecké kusy. Nemůžete mít všechny tyto věci. Relativně každý je horší ve srovnání s někým jiným. Můžete nalézt lidi, kteří jsou vůči vám slabší, a můžete nalézt lidi, vůči kterým jste zase slabší vy. Někdo je velký flétnista a vy nevíte, která strana flétny se strká do úst. Někdo je velký matematik... a zrodili se na světě zázrační matematici.

V tomto století se v Indii narodili dva lidé; jeden byl Šankaran, chlápek, jenž jezdil s rikšou v Madrásu. Jednou zcela náhodně si jeden profesor Madráské univerzity najal jeho rikšu a po cestě se ho Šankaran zeptal: „Co učíte na univerzitě?“

Byl to angličan. Řekl: „Jsem profesor matematiky.“

Chlápek od rikšy řekl: „Matematiky? To je můj speciálně oblíbený předmět. Jen mi řekněte jakékoliv číslo, násobené jakýmkoliv jiným číslem, a ještě než dokončíte svou otázku, budete mít mou odpověď.“ A on toho byl opravdu schoopen.

Profesor nemohl uvěřit vlastním očím a uším. Číslo, které zadal a které mělo být znásobeno dalším číslem, bylo velice složité a výsledek násobení by těm

největším matematikům trval nejméně tři minuty. Šankaran řekl výsledek zcela snadno a nemusel přitom použít složité matematické výpočty. Profesor je však použít musel, aby se dobral výsledku a zjistil, zda byla odpověď správná nebo chybná - a ona byla správná.

Profesor vzal tohoto člověka na univerzitu. Šankaran přesvědčil všechny profesory, že má intuitivní chápání. Když se ho zeptali, jak nabyt těchto schopností, řekl, že neví. Řekl: „Právě když se mě zeptáte, objeví se číslo na ploše mé mysli a já jednoduše odpovím toto číslo. Neznám žádný proces, nejsem vzdělaný.“

Profesor ho vzal na cestu po světě, kde ukazoval schopnosti intuitivního matematika. Přivezl ho do Oxfordu, Cambridge a jinde - všude Šankarana oslavovali. Nevzdělaný chlápek od rikšy - velký matematik jako Whitehead, Bertrand Russell, oni jednoduše nemohli uvěřit.

Bertrand Russell napsal tu nejlepší knihu o matematice. Jen aby vysvětlil, že dvě a dvě jsou čtyři, zabralo mu to dvěstěčtyřicet stran. A tento člověk, kterému můžete zadat k násobení jakékoli číslo a nebo jinou otázku z matematiky, okamžitě dokáže napsat odpověď na tabuli. Nepoužívá žádné výpočty.

A potom tu je další žena, jejíž jméno je Šakuntala, a mám dojem, že ještě žije, a co je zvláštní, ve stejném městě, v Madrasu. Byla také na světovém ukázkovém turné, kde ukazovala své intuitivní matematické nadání.

I velcí matematici se cítili dětinsky, když byli vedle těchto lidí; oni nebyli vzdělaní, nevěděli nic o matematice, ale jsou schopni dovést největší matematiky k pocitům ponížení.

Jestliže se chystáte s někým poměřovat, jestliže se chystáte porozhlížet se kolem dokola, naleznete tisíce lidí, kteří z vás udělají ty podřadnější. A s tím se nedá nic dělat. Nemůžete být největší tanečník, nemůžete být největší matematik, nemůžete být největší básník, nemůžete být největší malíř; nemůžete mít všechna ta nej... ve světě ve stejný čas.

Skutečná idea o myšlení v relativní poloze o lidských bytostech je absurdní. Ty jsi prostě sám sebou. Jen buďte opravdově sami sebou, bez toho, abyste se s někým srovnávali. Potom se neobjeví žádná podřazenost; a neobjeví se žádná nadřazenost. Jste jednoduše uvolnění a takoví, jakými zkrátka jste. A ať děláte cokoli, děláte to nejlépe, s radostí a tvořivostí.

Odpověď Ma Cua... nakreslil jednu čáru na zem a řekl: „To by se mohlo nazvat jako dlouhé nebo krátké. To je má odpověď.“

Záleží na tom, s čím to srovnáváte. Ale proč to je nutné na prvním místě srovnávat?

Relativita je dokonale správná na vědeckém poli. Je však zcela chybná ve světě lidském. Lidské bytosti nejsou matematické číslice; lidské bytosti jsou unikátní. Každý - ať je jakýkoliv, ať je kdokoliv - musí dostat svou potencialitu do její úplnosti, do její hloubky, aby ji vyčistil a přivedl ji k rozkvětu. Nezáleží na tom, zda je to divoká květina nebo růže. To, na čem však záleží, je její rozkvět, dovedení svých možností do nejvyšší výše.

A to vám přinese radost a mír, odpočinek a uvolnění s chodem vesmíru. Dostanete se do souznění a nebude tu žádný rozruch a zmatek ve vaší mysli - jak se stát tímto, jak se stát tamtím. Jak se stát nejbohatší osobou, jak se stát tou nejznámější osobou - to vše jsou shnilé odpadky; a to přivádí tisíce lidí k šílenství, ke zbytečně chorému šílenství.

Mohli by to být ti nejkrásnější lidé, kdyby přestali myslet v pojmech relativity. Kdyby byli spokojeni sami se sebou a se svou potencialitou a kdyby pracovali na tom, jak dovést svou potencialitu do té nejvyšší výše, bez jakéhokoliv srovnání s kýmkoliv - to by byla jediná cesta člověka, jak se může stát duševně zdravý.

Při jiné příležitosti se zeptal mnich Ma Cua: „Jaký měl význam příchod Bódhidharmy ze Západu?“

To je tradiční otázka v zenu, která byla vznesena tisíckrát a která byla položena stovkám různých mistrů tisíce žáky; a pokaždé přišla rozdílná odpověď.

Ma Cu se nechystá dát žádnou filozofickou odpověď.

Filozoficky orientovaní mistři mohou poukázat na mnoho smyslů, proč přišel Bódhidharma z Indie do Číny. Uvědomte si, že je v Číně Indie brána za Západ.

Bódhidharma s sebou přinesl poselství Gautama Buddha a přeměnil celou Čínu na místo, kde se začala chovat obrovská láska k Buddhovi. Nevytvořil organizované náboženství, on jen prostě rozsel příchut' buddhismu. Nebyla to žádná organizovaná církev, ale každý měl možnost se napít ze studně Buddha a uhasit tak svou žízeň. V buddhismu neexistují žádní kněží - nejsou tu žádní potřebá. Kněz by byl v tomto případě překážkou, ne mostem. Můžete být buddha sami v sobě, jen když půjdete dovnitř do sebe. Žádný kněz k tomu není zapotřebí.

Čína byla tak šťastná, když slyšela poselství: „Ty jsi buddha; ty jen nechápeš svou niternost, svou subjektivitu.“

Může se o tom „jaký je význam příchodu Bódhidharmy ze Západu?“ mluvit dlouze a dlouze, ale Ma Cu odpověděl: „Co myslíš tím 'významem' v tuto chvíli?“

Ma Cu byl neobvyklý učitel s podivnými metodami. Spíše než aby odpověděl na otázku, obrátil otázku do jiné otázky. Změnil celou věc.

Ptá se: „Co myslíš tím 'významem' v tuto chvíli?“

Opětovně mnich položil otázku a Ma Cu ho uhodil, říkáje přitom: „Kdybych tě neuhodil, lidé by se mi smáli.“

Divná anekdota, ale Ma Cu dělá dobře. Říká: „Celý význam Gautama Buddha a jeho poselství jsi ty. Bódhidharma sem přišel, aby tě probudil. Spíše než o tom filozofovat, udělám přesně to, co udělal Bódhidharma.“

„Co myslíš tím 'významem' v tuto chvíli?“

To přichází jako šok, protože mnich si nemyslel, že by někdo položil tuto otázku.

Opětovně mnich položil otázku a Ma Cu ho uhodil, říkáje přitom: „Kdybych tě neuhodil, lidé by se mi smáli.“ Neboli to znamená -,Protože ty jsi ten význam,

a ty se na to ptáš. Ty jsi buddha a ty se ptáš, kde je buddha. Kdybych tě neuho-
dil, lidé by se mně po staletí smáli.“

E z Rokutanu se zeptal Ma Cua na stejnou věc ohledně Bódhidharmova pří-
chodu ze Západu.

Ma Cu řekl: „Ztlum svůj hlas a přijď trochu blíž!“

E šel blíže. Ma Cu ho jednou uhodil a řekl: „Šest uší nemá stejný úmysl. Přijď
jindy.“

Tento člověk to nemohl pochopit. Ptá se na tradiční jednoduchou otázku.
„Jaký smysl měl Bódhidharmův příchod do Číny?“ A Ma Cu na to odpovídá
dvěma způsoby: nejprve řekne „Ztlum svůj hlas!“

Onen člověk se musel asi zeptat v takové intonaci, jako kdyby se domníval, že
odpověď na to není možná. Musel se ptát s velkým egem a očekával, že Ma Cu
bude muset přijmout porážku.

Ma Cu mu odpověděl: „Ztlum svůj hlas!“ jednoduše znamená: „Buď tiše, buď
klidný, buď pokorný, neboť ve své pokornosti nalezněš odpověď; smysl nalez-
neš ve své tichosti.“

A věta: „Přijď trochu blíž!“ Tento člověk nemohl pochopit význam toho, proč
ho Ma Cu žádal, aby k němu přistoupil blíž. Ma Cu tím říká: „Buď se mnou v tro-
chu intimnějším spojení, přijď trochu blíže do mého srdce, buď trochu více
otevřen. Nestůj zde uzavřen a s velkým egem. Buď pokorný a přístup blíž.“

Ale on stejně nepochopil význam obou příkazů, tedy aby se ztišil a aby při-
stoupil blíž. Šel sice k Ma Cuovi blíž, ale tělesně.

Ma Cu ho jednou uhodil a řekl: „Šest uší nemá stejný úmysl. Přijď jindy.“

Tím je řečeno: „Nepochopil jsi to dneska, ale kdo ví, co bude dál? Přijď jindy
neboli pro dnešek stačí, že jsem ti dal dobrý políček. Přemýšlej o tom.“

A „Šest uší nemá stejný úmysl.“

Zde stojíš a máš tisíce uší, ale za tvými ušima má každý rozdílný plán. Takže
přijď jindy a opusť plán. Nepochopíš mne, když sem přijdeš s již zaujatým názo-
rem uvnitř sebe, s předsudkem ve své mysli.

Zde se nepracuje na filozofické bázi. Toto není místo pro intelektuály. Jestli
hledáš takové místo, můžeš jít kamkoliv, do jakéhokoliv kláštera, kde se učí
písmo, které se považuje za prostředek, jenž má dovést žáka do jeho vnitřní při-
rozenosti. Ale jestliže chceš slyšet odpověď ode mne, přijď jindy. Pro dnešek to
stačí.

Později šel E do haly a řekl: „Úpěnlivě vás mistře prosím, abyste mi to řekli!“

Ma Cu mu řekl: „Vyjdi ven z haly a vejdi znova do haly, jakmile budeš mít
šanci, a já to veřejně potvrdím.“

E byl v tu chvíli osvěcen. Řekl: „Děkuji každému za jejich potvrzení,“ obešel
jednou celou halu, a potom vyšel ven.

Vše, co se dělo okolo Ma Cua, bylo velice mysteriózní. Tento muž E neodešel,
ale následoval Ma Cua do hlavního sálu. A zde, v tomto sále, znova zopakoval

svou prosbu, ale nyní, jen několik málo okamžiků po předešlé výměně, se
z něho stal zcela rozdílný člověk. Najednou řekl: „Úpěnlivě vás mistře prosím,
abyste mi to řekli!“

Tento starý egoista, který tu byl před několika okamžiky, tu již není. Tento hlas
patřil někomu, kdo se stal pokorný a prosebný.

Ma Cu mu řekl: „Vyjdi ven z haly a vejdi znova do haly, jakmile budeš mít
šanci, a já to veřejně potvrdím.“

Nedal mu odpověď, ale dal mu něco jiného. Požádal ho, aby šel ven a „přišel
dovnitř pouze, když ucítí šanci, že dostane odpověď. To znamená, že když to
pořádně promeditujete, opustíte všechny předem nahromaděné představy,
když nemáte žádnou ideu o tom, co by mohlo být odpovědí, to bude vaše šance.
Potom můžete přijít a já to veřejně potvrdím.“

Protože se zeptal s pokorou, musel mít velkou inteligenci. Čas tu nehraje žád-
nou roli; proč to neudělat nyní? Takže on opustil (což se nepíše v anekdotě a co
ani napsat nelze, protože to je něco, co se stalo uvnitř něho) všechny své před-
stavy. A jakmile opustil všechny své představy, neměl potřebu získat nějakou
odpověď.

To je podivná situace. Když otázka zmizí, není tu rázem ani nutná odpověď.
To vše je mentální cvičení. Jestliže si žák všimne toho, že se mistr nechce zapo-
jovat do intelektuální konverzace... Snad tu není žádný způsob, jak lze intelek-
tuálně vysvětlit smysl Bódhidharmova příchodu ze Západu. Je to něco, co lze
předat, pouze když jste zcela tiší a bez jakékoliv otázky. Potom plamen, oheň
může přeskočit z mistrova srdce. A to se skutečně stalo.

E byl v tu chvíli osvěcen. Řekl: „Děkuji každému za jejich potvrzení,“ obešel
jednou celou halu (což je znak hluboké poklony), a potom vyšel ven.

Při jiné příležitosti řekl jiný mnich Ma Cuovi: „Prosím tě, překroč čtyři rčení
a zdrž se sta negací a pověz mi význam Bódhidharmova příchodu ze Západu.“

Ma Cu řekl: „Dnes jsem unaven, a tak ti to nemohu říci. Jdi a zeptej se Chizóa.“
Chizó byl jeden z jeho nejbližších žáků.

Mnich šel a zeptal se Chizóa, který řekl: „Proč se nezeptáš mistra?“

„Řekl mi, abych šel za tebou a zeptal se tě,“ řekl mnich.

„Dnes mě hrozně bolí hlava,“ řekl Chizó, „takže ti to nemohu říci; jdi a zeptej
se Hjakudžóa.“ Hjakudžó byl druhý nejbližší žák Ma Cua.

Mnich tedy šel k Hjakudžóvi, jenž řekl: „Dobře, co se toho týče, já sám to
opravdu nevím.“

Mnich to všechno sdělil Ma Cuovi, který řekl: „Hjakudžóva čepice je černá;
Chizóova čepice je bílá.“

Nyní je otázka zcela zapomenuta. Nikdo ji nezodpověděl. Naopak Hjakudžó
připustil, že on sám neví, jaká má být odpověď.

Bílá čepice a černá čepice - to se vztahuje k jednomu starému příběhu dvou
zlodějů. Jeden ze zlodějů nosil bílou čepici, zatímco ten druhý nosil černou

čepici. Jak se ten příběh odvíjel, tak ten s tou černou čepicí byl více bezohlednější a radikálnější než ten s tou bílou čepicí. Takže proto bylo řečeno, že Hjakudžó byl více radikálnější než Chizó ve svých metodách jednání s mladými mnichy.

Ma Cu řekl, že byl velice unaven. „Dnes jsem unaven, a tak ti to nemohu říci.“ Faktem však je, že ať jsi unaven či nikoliv, stejně na toto nemůžeš odpovědět. Význam Bódhidharma vězí ve zkušenosti a ne ve slovním vysvětlení. Ale jelikož byl Ma Cu pokorný, neřekl mu: „O tom nelze říci vůbec nic.“ Naopak vzal celou zodpovědnost na sebe. „Dnes jsem unaven, a tak ti to nemohu říci. Jdi a zeptej se Chizóa.“

Chopil se této příležitosti také proto, aby prověřil Chizóa a Hjakudžóa. Věděl, že Chizó nebude schopen odpovědět, a stejně tak ani Hjakudžó. Tato otázka v zenu je jednou z těch nezodpověditelných věcí, které lze pouze zakusit. Není tu žádný způsob, jak na to odpovědět slovy. Tento mnich proto šel k Chizóovi, který řekl: „Proč se nezeptáš mistra? Proč obtěžuješ mě? Já jsem jen žák.“

Ale mnich řekl: „Řekl mi, abych šel za tebou a zeptal se tě,“ řekl mnich.

„Dnes mě hrozně bolí hlava,“ řekl Chizó, „takže ti to nemohu říci; jdi a zeptej se Hjakudžóa.“

Mnich tedy šel k Hjakudžóvi, jenž řekl: „Dobře, co se toho týče, já sám to opravdu nevím.“

Mnich to všechno sdělil Ma Cuovi, který řekl: „Hjakudžóva čepice je černá; Chizóova čepice je bílá.“

To se vztahuje k příběhu těch dvou zlodějů. Zloděj, který měl ve zvyku nosit černou čepici, byl radikální revolucionář. A Ma Cu řekl, že Hjakudžóva čepice je černá. Je to obrovský výrok říci, že nevíš. K tomu, že připustíš svou nevědomost, je zapotřebí kuráž. Chizóova čepice je bílá. Snaží se to zakrýt, jako že ví, ale jelikož má velké bolení hlavy, nemůže na to odpovědět.

Ma Cu pracoval podivnými způsoby. Nyní si vyzkoušel na této jedné prosté otázce tři lidi: mnicha, který vznesl otázku, Chizóa, který se pokusil skrýt svou nevědomost, a Hjakudžóa, který přichází se svou radikální odpovědí: „Nevím.“

„Nevím“ je největší odpověď v celé zkušenosti lidstva.

Sokrates řekl: „Nevím,“ v tom posledním okamžiku svého života. Učil celý život pravdu a na poslední chvíli řekl: „Nevím.“ Na poslední chvíli se stal skutečně pokorný a vidí velikost pravdy a její zázračnost, její nevyjádřitelnost - a vše, co dělal celý život, bylo to, že si hrál se slovy. Nyní to již více neudělá, protože ví, že umře během pár minut. Jed je již připraven. Svět by se proto alespoň měl dozvědět, že Sokrates, ještě než zemřel, utrousil svou pokornou odpověď: „Já nevím. Já nevím nic o ničem. Jsem jen nevinný a nevědomý jako dítě.“

Ale toto je nejvyšší vrchol moudrosti. Když nevíte, mysl je prázdná, dorazil jste do prázdného srdce. Když víte, mysl je plná. Poznání je největší bariéra v dospění do univerzální, nesmrtelné a věčné pravdy. Poznání je ta největší bariéra, která vám brání v rozpoznání vaší buddhovské přirozenosti.

Chizó byl blíže k Ma Cuovi, ale neuspěl. Hjakudžó byl vybrán jako jeho následovník. Když Ma Cu zemřel... ještě než zemřel, jmenoval za svého následovníka Hjakudžóa. Nikdo to neočekával; každý věděl, že se jím má stát Chizó. Ale Hjakudžó byl vybrán z prostého důvodu, a sice, že měl odvahu vyjádřit svoji nevědomost, svoji nevinnost.

Výrok „Já nevím“ je to největší vyjádření, které může učinit každý. Díky tomu se stane vaše srdce zcela prázdné. Naše meditace, které tu provádíme, jsou přesně takové. Mojí veškerou snahou je odejmout z vás všechno vaše poznání, neboť je vypůjčené a je zbytečné, abyste je s sebou nosili. Nedovolí vám nechat vaše srdce prázdné, a pouze prázdné srdce je schopné se sladit s univerzálním srdcem. Z tohoto bodu se stává život oslavou.

Sóseki napsal:

*Tento kus divoké pudy
nemá žádné hranice -
sever, jih, východ nebo západ.
Je těžké vidět i strom
v jeho středu.
Obrátíš svou hlavu
a můžeš se podívat za každý směr.
Poprvé poznáš, že tvoje oči
tě podváděly.*

Když jdete dovnitř, není tu žádný východ, žádný západ, žádný jih, žádný sever; jen čirý prostor, který je ve všech směrech stejný. Odešli jste ke svým pravým kořenům a nyní poprvé v životě víte, že po všechny ty životy vás vaše oči oklamávaly, protože vás držely připoutány k vnějším objektům. Nedovolily vám vstoupit do sebe sama. Byli jste zaměstnání v něčem vnějším - peníze, poznání, poctivost. Je tu tisíce cest, jak vás držet v zaměstnávání se těmi vnějšími věcmi, což vám nedovolí obrátit se dovnitř. Život je řízen společností takovým způsobem, že již od samého začátku jste nuceni být stále zaměstnání. Stane se to zvykem. Jestliže nemáte nic na práci, naleznete si něco, co máte dělat. Známe lidi... kteří jsou v neděli v té nejnepříjemnější pozici, protože nemají co dělat! Mohou se třeba pustit do opravy starých dědečkových hodin, ale to už dělali předtím. Nebo mohou jít k autu, otevřít kapotu a zkontrolovat motor. Jenže motor chodí dobře - ale je přece nutné něco dělat. Mohou si třeba znova přečíst noviny.

Měl jsem dříve ve zvyku žít pár dní se svým příbuzným. Byl v důchodu a četl si jedny a ty samé noviny od rána do večera. A já mu říkal: „Kolikrát si přečteš ty noviny?“

On odvětil: „Nezáleží na čtení. Problém je v tom, že nemám co dělat. Moje žena je mrtvá. Ona mě pořád nějak zaměstnávala - 'Přines mi toto, přines tamto'“

- a pořád mě sekýrovala. Nyní mi schází tak moc. V době, kdy žila, jsem si často myslel, že by bylo dobře, kdyby zemřela, protože byla bolestí v krku. Ale alespoň zde bylo něco, čím jsem se musel zabývat. Nyní jsem zcela neužitečný.“

Zajisté všichni znáte Majtréju, který tu leží ve svém samádhi. Měl ve zvyku uchovávat všechny staré noviny. Jednou jsem nakoukl do jeho pokoje a nemohl jsem vejít dovnitř, protože měl ve zvyku jíst česnek v takové míře, že celá ta místnost smrděla česnekem. Byl se mnou ve spojení téměř čtyřicet let. Dříve byl členem parlamentu. Vždy mě žádal, abych s ním zůstal v jeho domě v Dillí, a já mu vždy říkal: „Ne. Dokud nepřestaneš pojídat česnek, není tu možnost. Do tvého domu nemohu ani vstoupit.“

Řekl mi: „Bylo by pro mě velice obtížné vzdát se česneku. Mohu opustit vše“ - a on vskutku vše opustil: opustil svou ženu, opustil svůj dům, opustil své členství v parlamentu, stal se sannjásinem - ale česneku se vzdát nedokázal. Takže jsem nikdy nešel k němu do pokoje - on žil se mnou v mém vlastním domě. Když jsem zvenku z chodby nahlédl do jeho pokoje, spatřil jsem tolik starých novin, že sahaly téměř až ke stropu. Zeptal jsem se ho: „Co se chystáš dělat s těmito starými novinami? Jsi cvok nebo co?“

On se zasmál a říkal: „Někdy, když člověk nemá co dělat, je docela fajn si přečíst nějaké staré noviny. Je to jen starý politický zvyk.“

Jeho volební obvod byl Patna. Když jsem byl v Patně, velmi si přál, abych zůstal v jeho domě. Řekl jsem: „Mohu zůstat v hotelu. Ale i kdyby se můj život ocitl v nebezpečí, nešel bych do tvého domu. Nemohu strpět česnek. Je to tak nebezpečné, on vskutku páchne.“ Když zemřel, řekl jsem: „Můj ty bože, to je dobře. Teď už alespoň nikdy nebude nosit česnek do tohoto domu!“

A řekl jsem, že by nikdo, kdo je příznivcem česneku, neměl dostat svolení zůstat v mém domě - a jsou tady takoví příznivci! Tento chlápek, Sardžano, který vaří všechny možné špagety, je milovník česneku. Je dobře, že mi italská vláda nedovolila přicestovat do Itálie. Jsem tak rád. A mí sannjásinové, Sardžano, Madžid a jiní stále naléhají na parlament, aby mi udělil vízum. Já mám starost, že jednoho dne...

Parlament diskutoval o této záležitosti průběžně celé dva roky. Nakonec odsouhlasili, že mi dají třítydenní vízum, ale s podmínkami. To bylo velmi dobré. Já to odmítl; zcela jsem to odmítl. „S podmínkami nemohu vstupovat do vaší země. Odstraňte všechny podmínky, a pak to zvážím.“ Takže to vláda stále zvažuje a já doufám, že mi to nepovolí, protože jsem jistým způsobem znepokojen z toho, jak celá Itálie musí páchnout česnekem. Znáám tolik italských sannjasínů - držím si je trochu dál od sebe.

Maneša se zeptala: Náš milovaný mistře,

neznám smysl Bódhidharmaova příchodu ze Západu, ale zdá se mi, že je jeho přínosem to, že přenesl existenciální náboženství zenu na Východ, a Ty, o mnoho staletí později, přinášíš zen zpět dnešním lidem. Prostřednictvím vás dvou zen utvořil celý kruh. Spolupracuješ s Bódhidharmou?

Manešo, to je otevřené tajemství.

Nastal čas pro Sardara Gurudajala Singha.

Sardar Gurudajal Singh dostal novou práci jako číšník v honosné restauraci Ken. Dva vážení hosté právě dojedli své jídlo a Sardar Gurudajal Singh k nim přistoupil.

„Dáte si čaj nebo kávu, pánové?“ zeptal se Sardar Gurudajal Singh.

„Já si dám čaj,“ řekl první muž.

„Ano, já si dám také čaj,“ říká druhý, „ale prosím ujistěte se, že je hrníček čistý.“

O pár minut později se vrátí číšník Sardar a říká: „Zde to máme, dva čaje pro vás. Nyní si už nevzpomenu, který z vás si žádal čistý hrníček?“

Doktor Dobrocit přijel do New Yorku na kongres psychiatrů. Během jedné z přestávek jde do kavárny. Všimne si krásné ženy, která sedí osaměle v rohu a pije kávu. Je tak krásná a přitažlivá, že Dobrocit neodolá pokušení a zajde k ní na kus řeči.

Přijde k ní a tiše se jí zeptá: „Mohu si k vám přisednout?“

Mladá dáma se na něho zaraženě na pár vteřin podívá, a potom odpoví: „Proč, vypadám snad na to, že se co nevidět sesypu?“ Přišel jsi na to teď?

Walter a Larry, dva australské nevychované jezdci, pijí pivo a diskutují o tom, jak jsou jejich psi mazaní.

„Můj pes Rex je tak mazanej,“ říká Walter, „že mu mohu dát naráz pět příkazů a on je všechny postupně provede.“

„To nic není!“ odpoví Larry, „můj pes Butch ode mne potřebuje jen jeden příkaz a zbytek si nařídí sám.“

Po pár dalších pivech zahvízdá Walter na svého psa Rexe. Řekne mu, aby běžel po ulici, otočil se na světelné křižovatce doleva, uběhl půl míle a ukořistil tam černou ovci, která je na poli, a tu mu pak přinesl sem.

Za deset minut nato se objeví Rex s ovci.

„To není zlé,“ říká Larry, „ale sleduj tohle!“ Potom zavolá psa Butche. „Butchi,“ říká Larry, „mám hlad!“

Butch běží po cestě, a když spatří kurník, udělá díru do plotu, odežene slepici z hnízda a sebere z něj vejce.

Potom běží zpět k Larrymu, položí vejce na zem, sebere malý hrnec, nalije do něho trochu vody, dá hrnec na plotnu a hodí do něho vejce.

Přesně po třech minutách od varu Butch sleje vodu, sebere vejce a dá ho Larrymu, a potom se postaví na hlavu a mává ocasem ve vzduchu.

„To je neuvěřitelné!“ říká Walter, „ale řekni mi - proč se postavil na hlavu a má zadek vyšpulenej ve vzduchu?“

„Víš, on to je chytrý pes,“ odpovídá Larry. Ví, že nemá misku, ze které bych to vejce jedl.“

Nivedano...

Nivedano...

Buď tiše.

Zavři své oči.

Pociťuj, jak je tvé tělo zcela nehybné.

Pohlédni dovnitř s velkou naléhavostí.

Musíš se dostat právě v tomto okamžiku
do svého středu.

Tvůj střed je tvoje věčnost.

Ve chvíli, kdy jsi ve středu,

jsi jen pozorovatel -

zrcadlo, které odráží tělo, mysl,

ale ví zcela dobře, že je úplně prázdné.

Prázdné zrcadlo...

a dveře všech mystérií existence

se ti otevrou.

Hlouběji a hlouběji...

Udělej z tohoto večera milník svého života.

Rozpoznej svého buddhu,

a potom podle toho jednej po čtyřiaadvacet hodin,

po celou dobu -

v každém gestu, v každé činnosti,

míruplně a půvabně,

s pozorujícím srdcem, tiše.

To je skutečná esence náboženství;

všechny ostatní věci jsou pouze

nepodstatné záznamy,

Slovo svědek obsahuje všechna písmena.

Nivedano...

Ujisti se, že nejsi tělo, nejsi mysl,

ale jen pozorující vědomí,

svědek.

Večer je velký,

a tvoje tichost ho udělala ještě větším.

Je to tak krásné,

a tvoje pozorování k tomu přidalo

nesmírnou krásu.

Toto místo na zemi v tomto okamžiku,

kdy deset tisíc lidí je prostě jen pozorujícími,

má mimořádný význam.

V minulosti zde bylo mnoho takových míst.

Bohužel tyto zlaté dny jsou pryč,

ale mojí snahou je přinést nazpět tyto zlaté okamžiky,

aby je lidstvo opět v budoucnu prožívalo.

Ty se staneš tím prostředkem.

Přijď zpět...

ale přijď zpět jako buddha,

bez jakýchkoliv rozpaků,

bez jakýchkoliv pochyb.

To je pouze důvěra, kterou vás tu učím.

Ty jsi buddha.

Sedni si na chvíli,

jen abys dal dohromady celou tuto zkušenost.

Přišel déšť, aby tě přivítal.

Jak nádherný je tento okamžik.

Jak tichý je tento okamžik.

V pořádku Manešo?

Ano, milovaný mistře.

Můžeme oslavovat deset tisíc buddhů?

Ano, milovaný mistře.

9. Bez zádrhelů

Náš milovaný mistře,
jednou mnich navštívil mistra Ma Cua a zeptal se ho: „Co je to za člověka, který nebere všechny dharmy za své společníky?“

Ma Cu odpověděl: „Na to ti odpovím, až zhltneš všechnu vodu ze Západní řeky.“

Mnich poté, co toto uslyšel, zakusil okamžité probuzení a zůstal v Ma Cuově klášteře po další dva roky.

Při jiné příležitosti řekl Ma Cu: „Každá dharma je dharma myslí a každé jméno je jméno myslí. Všechny bytosti jsou zrození myslí, a tak mysl je základ všech bytostí.“

„Uvedu toto jako příklad: stín měsíce, odražený na hladině vody, má mnoho tvarů, ale skutečný měsíc není těmito tvary. Podobně tu jsou mnohé různé řeky, ale přirozenost vody je stejná. Ačkoli je zde nespočetné množství činností, neexistuje v prázdnotě rozlišování. Různé věci procházejí různými způsoby, ale osvobozená moudrost je jediná. Vše je založeno na jedné myslí.“

„Každá dharma je založená na dharmě Buddhy. Každá dharma je okamžité dharmou realizace a dharma realizace je ta, že věci jsou takové, jaké jsou.“

„Vše, co přichází, odchází a je v klidu, nebo sedí a leží, jsou záhadné práce a ty nepotřebují časový podklad a proces. Písma mimo jiné říkají: „Okamžitě tu jsou buddhové všude dokola.“

Ma Cu pokračoval: „K tomu, abyste získali tao, je rozvíjení k ničemu. Jediná věc, kterou člověk může udělat, je být prost znečištění. Když je něčí mysl poskvrněna myšlenkami o životě a smrti nebo se zabývá uvážlivou činností, pak právě toto je znečištění. Uchopení pravdy je možností každodenní ochoty.“

„Každodenní ochota je prostá záměrné činnosti. Je svobodná od konceptů dobra a zla, braní a dávání, konečna nebo nekonečna... Všechny naše denní činnosti - chození, stání, sezení, ležení - vše je odezvou situací, našeho jednání s okolnostmi a náhodami, jež vznikají: to vše je tao.“

Manešo, postarej se o Anandu... Ona je zde - kde jinde může být? Ale ona je ukryta za migrénou. Budeš si muset vzpomenout na včerejší anekdotu. Mistr Ma Cu se schoval za unavenost, když řekl: „Dnes jsem příliš unaven, a tak nemohu zodpovědět tuto otázku. Jdi za Chizóem.“ Skutečností bylo to, že otázka nemohla být zodpovězena. Chizó řekl: „Trpím bolestí hlavy. Bylo by lepší, kdybys šel za Hjakudžóem.“ Hjakudžó mu jednoduše odkryl tajemství; prostě řekl: „Nevím.“

Důvodem toho, proč se takto Maneša zeptala, byla její migréna. Když se dostaneme k otázce, pochopíte, proč měla Maneša migrénu.

Příběh, o kterém se zde zmínila, začíná:

Jednou mnich navštívil mistra Ma Cua a zeptal se ho: „Co je to za člověka, který nebere všechny dharmy za své společníky?“

Ma Cu sám jednou řekl: „Já jsem pouze svědek. Všechny dharmy jsou jen objekty, já je pozoruji. Například: soucítění vyvstává ve mně - já nejsem soucítění. Vidím jeho vyvstání podobně jako kouř, který vychází z ohně, nebo plameny, jež šlehají z ohně. Ale já tím nejsem.“

Jakákoliv dharma, jakákoliv ctnost, je stejně tak objektivní, jako cokoli jiného ve světě. Pouze jedna věc ve světě není objektivní, a to je tvoje skutečné bytí - tvoje pozorující já. To nelze nikdy přeměnit v objekt; je nemožné to předělat do objektu. Ono zůstane vždy svědkem a nemůže se nikdy stát pozorovaným objektem.

Nic dalšího kromě toho, co jsem řekl, o tom nelze říci. A protože to není připoutané k žádné dharmě, k žádnému rysu a znaku, má to věčný život, má to nesmrtelnost a má to dosah do skutečných hlubin vesmíru.

Ma Cu byl sám o sobě mužem. Mnich se zeptal Ma Cua: „Co je to za člověka, který nebere všechny dharmy za své společníky?“

Tento mnich, který se takto zeptal, byl asi rozzloben, protože tu jsou další buddhistické školy, které tvrdí, že všechny dharmy náleží k já. Soucítění, láska, pravda - všechny dharmy jsou znaky tvého bytí, jsou to odnože tvého vlastního bytí, květy tvého vlastního bytí. A toto je daleko větší a zralejší vyjádření.

Ma Cu je unikátní ve svém pochopení, že pouze jedna věc - pozorování - je přirozeností tvého bytí. Vše ostatní, co může být pozorováno, je odloučeno od vás jako něco odděleného. Stává se to něčím jiným. Ve chvíli, kdy to je objektivizováno, se to stává jiným.

Mnich musel být zanícený zlostí, jestliže se takto zeptal.

Ma Cu odpověděl: „Na to ti odpovím, až zhltneš všechnu vodu ze Západní řeky.“

Ma Cu, jenž poznal jeho zlost, mu místo odpovědi řekl: „Jen jdi k řece a vypij všechnu vodu z této řeky. Dokonce ani toto obrovské množství vody nedokáže uhasit tvoji zlost. Potom přijď nazpět a já ti to zodpovím.“

Když si to tento člověk vyslechl, musel si náhle uvědomit svoji zlost. To je celé učení zenu. Jedná-li se o kteroukoliv školu, pozorování je nevyhnutelnou částí disciplíny.

Náhle si tento mnich musel uvědomit, že jeho otázka nevzešla ze srdečného pátrání, nýbrž že vyšlehla ze zlosti. Následně poté se uklidnil a náhle ho zaplavil nesmírný chlad, jako kdyby vypil celou řeku.

Mnich poté, co toto uslyšel, zakusil okamžité probuzení a zůstal v Ma Cuově klášteře po další dva roky.

Osvícení je otázka náhlé realizace - tedy že nejste ani zlostní, ani lační, nejste ani láskou, ani soucítěním. Vše, co můžete pojmenovat, nejste vy. Jste nepojmenovatelný svědek, jenž je ukrytý hluboko uvnitř vás a který odráží vše, co kolem něho projde, stejně jako zrcadlo. Nazval jsem sérii těchto přednášek jako Ma Cu: Prázdné zrcadlo z jednoho prostého důvodu. Jeho celé učení je takové:

nereaguj - jen buď a odrážej. Mraky přijdou a odejdou a obloha zůstane tak prázdná jako vždy. Mraky nezanechají na prázdné obloze žádnou stopu. A stejně jako je venku tato rozlehlá prázdná obloha - která je nezměřitelná, existuje na druhé straně uvnitř stejná nekonečnost. Vy stojíte právě uprostřed mezi vnější nekonečností a vnitřní nekonečností. Můžete se vydat jakýmkoliv směrem. Půjdete-li ven, nenaleznete žádné omezení, když se rozhodnete jít dovnitř, ani tam nenajdete žádné omezení.

Věda již tři sta let stále bojuje s názorem, že tu zákonitě musí být ve vesmíru nějaká hraniční čára. Mysl tím, že tu není žádné ohraničení, není vůbec nadšena. Naopak se jí zdá nerozumné, že tu něco může být bez ohraničení. Jak to může být bez ohraničení? Hranice mohou být vzdáleny miliony mil, miliony světelných let odtud; ale na tom nesejde, rozhodující je, že je vesmír podle nich přece jen omezen.

Ale nakonec díky Albertu Einsteinovi připustila věda svůj neúspěch. Nyní máme ku pomoci nesmírně silné a výkonné přístroje, kterými můžeme nalézt tu nejvzdálenější hvězdu, ale i ta nejvzdálenější hvězda není ohraničením. Albert Einstein to pokorně přijal, když přiznal, že ať se na to díváme racionálně či iracionálně, co můžeme dělat? - existence je stejně neomezená. Jediné, co lze udělat, je to, že můžeme změnit naše logické chápání a racionalitu, ale vesmír změnit nemůžeme.

Vnitřní nekonečnost je daleko větší záhadou, neboť je živější. Čím hlouběji jdete, tím hlouběji vstupujete do života, do oplývajícího života. A čím hlouběji jdete, tím jasněji nalézáte pouze jednu kvalitu, kterou je zrcadlo. Odrážíte vše a nic vás neovlivní.

Pouze v takovém hlubokém poznání si může člověk, jakým byl Ma Cu, dovolit jít žít na tržiště, protože ví, že jeho zrcadlo není žádný konceptuální výtvar, ale že to je nyní jeho zkušenost. Ví, že vše je odráženo. Lidé přicházejí a odcházejí, bohatí přicházejí a odcházejí, chudí přicházejí a odcházejí, bohatí se stávají chudými, chudí se stávají bohatými; věci se stále dějí, ale vaše zrcadlo jednoduše odráží a zrcadlí.

Ma Cu došel ke skutečnému jádru problému. Jestliže ho jste schopni pochopit, pak v ten jediný okamžik, okamžitě, se probuzení také uskuteční ve vás.

Při jiné příležitosti řekl Ma Cu: „Každá dharma je dharma myslí a každé jméno je jméno myslí. Všechny bytosti jsou zrození myslí, a tak mysl je základ všech bytostí.

„Uvedu toto jako příklad: stín měsíce, odražený na hladině vody, má mnoho tvarů, ale skutečný měsíc není těmito tvary. Podobně tu jsou mnohé různé řeky, ale přirozenost vody je stejná. Ačkoli je zde nespočetné množství činností, neexistuje v prázdnotě rozlišování.

Ma Cu používá slovo 'mysl', ale vy musíte pochopit, že tato 'mysl' značí ve skutečnosti 'prázdnou mysl', mysl, která je prázdnotou. Jestliže je zrcadlo již zapl-

něné všemi možnými odrazy, nemůže odrážet vás. Zrcadlo pak přestane být zrcadlem a stane se filmem promítací kamery. Můžete nafotit jednu věc na film a filmová plocha je zaplněna, neboť tato věc zůstane na filmu. Film je velice moc ztotožněn s věcí; film nefunguje podobně jako zrcadlo.

Prázdné zrcadlo je původ všeho - všechny dharmy, každé jméno, všechny bytosti. Prázdná mysl je základ všech věcí. Uvědomění si tohoto prázdného zrcadla je stejné jako poznání základu všech věcí; vše, co musíte udělat, je zahodit všechny ty věci a krámy, které jste si nashromáždili ve své mysli. Jsou to jen samé odpadky, které ničí vaši vzácnou prostornost.

Přemýšleli jste někdy o slově 'místnost'? Víte vůbec, že slovo 'místnost' značí prostornost, prostranství? Když je místnost plná nábytku a všech možných věcí, fotografií a květín, je její prostornost překryta. Tato místnost je pak méně prostorná, méně volná, než je tomu s její skutečnou podstatou. Jestliže z místnosti vše odstraníte, lze to popsat jako prázdná místnost; ale to je skutečný význam toho slova. Slovo 'místnost' prostě označuje prázdnotu, prostornost.

To je také důvod toho, proč Ma Cu nepoužívá tato dvě slova společně jako 'prázdná' 'mysl'.

Pro něho 'mysl' sama o sobě značí 'prázdnotu'; je to další jméno pro 'prázdnotu'. A z této prázdnoty vše vyvstává.

Toto pojetí se považovalo za velice tajemnou ideu, za něco neuvěřitelného, ale dnešní věda musí připustit, že filozofové a objektivní vědci chybovali a že mystici měli pravdu. Nyní to vědci mohou vidět... a vy to také můžete vidět v každodenním životě. Vzali jste si někdy nějaké semínko a rozpůlili ho na dvě části? Objevili jste uvnitř něho nějaké růže? Nebo v něm bylo nějaké listí? Naleznete tu prostě nic. Ale to samé semeno, kterému je dána péče a klima, správná půda a milující pěstitel, začne vzkvétat v době, kdy se ukáže jarní slunce. Tyto zelené listy, které tu jsou jako první, jsou zázrakem... jenomže jelikož jste si na to již zcela běžně navykli, nevidíte v tom tu mystérii. Odkud tyto první dva lístky přicházejí? Podívali jste se do semene, ale tam jste žádné lístky nenašli a ani tam nebyly skryté růže. A nyní tu je před vámi velký olistněný keř s tisíci lístky a stovkami květů. Odkud se to vzalo? Odnikud; to vše vyvstává z prázdnoty existence.

A jednoho dne květy uvadnou a opadají, a společně s nimi i listy. Nakonec zanikne i keř (strom). Kam to zmizí? Kam to všechno odešlo? Opět se to vrátilo do věčného odpočinku, do prázdnoty.

Nyní věda souhlasí s tím, že i velké hvězdy... a jejich velikost skutečně udiví každého, kdo o tom přemýšlí. Myslíme si, že to jsou nějaké malé hvězdy, ale ony nejsou malé. Jsou od nás velmi vzdálené, a proto vypadají jako malé hvězdičky. Naše vlastní Slunce je hvězda. Je šestsetkrát větší než naše zeměkoule a je svou velikostí považované ve vesmíru hvězd za průměrně velikou, protože tu jsou hvězdy, které jsou tisíckrát větší, než je Slunce.

A každý den uhasíná a umírá stovka hvězd - ale kam všechny ty hvězdy mizí? A stovka nových hvězd se rodí, takže tu je zachována rovnováha. Odkud?

Právě v posledních dvaceti letech byly objeveny věci, které dělají z celé vědy takové tajemství. Nejdříve vědci našli černé díry; zjistili, že tu jsou ve hvězdném nebi černé díry, ale jaké jsou, nikdo neví. Ale jestliže se nějaká hvězda dostane blíže k černé díře, je vstřebána - černá díra má totiž tisíckrát větší přitažlivost než Země. Hvězda se jednoduše dostane do černé díry a zmizí. Je to jen krátký okamžik, kdy tu byla hvězda ve svém nesmírném lesku, jenž náhle zmizí, a zůstane po ní tma. Hvězda odešla zpět do klidu, do prázdnoty.

Poté, co byly nalezeny černé díry, bylo přirozené a nevyhnutelné nalézt bílé díry - protože jestliže černá díra vtáhne hvězdu do prázdnoty, musí tu být bílé díry, odkud se rodí nové hvězdy. A nyní vědci souhlasí s tím, že tu jsou bílé díry, které vyhadzují ze sebe nové hvězdy.

Mám pocit, že se snad jedná o stejnou díru - na jedné straně je černá a na druhé straně bílá. Takže proskočíš dveřmi; z jedné strany jsi mrtvý a z druhé strany jsi vyšel s úsměvem na tváři. To je můj vlastní pocit. Neříkám, že je to vědecký názor. Nestarám se o vědu nebo o cokoli jiného, ale toto se mi zdá možnější než názor, že tu jsou na jedné straně černé díry a na druhé straně, daleko vzdálené od té první, jsou bílé díry. To nevypadá správně. Měly by si být dostatečně nablízku, takže jakmile se stará hvězda stane prázdnotou, dostane se jí z bílých dveří nové vtělení a přijde sem nazpět.

Ale co se týče prázdnoty, nic na ní nemůže zanechat jakoukoliv stopu. Ona zůstává zcela prázdna.

„Různé věci procházejí různými způsoby, ale osvobozená moudrost je jediná. Vše je založeno na jedné myslí. Každá dharma je založená na dharmě Buddhy. Každá dharma je okamžitě dharmou realizace a dharma realizace je ta, že věci jsou takové, jaké jsou.“ Abyste viděli věci takové, jaké ony ve skutečnosti jsou, pak musíte být absolutně prázdni - prostě jen zrcadlo. Vaše zrcadlo by mělo být čisté, bez jediného smítka prachu, bez jakékoliv myšlenky, bez jakéhokoliv předsudku, bez jakéhokoliv náboženství. Musí tu být jen prosté čiré odrážející zrcadlo, a pak můžete vidět věci, jaké ony opravdu jsou. A vidíte-li věci, jaké ony opravdu jsou, stává se váš život slavností, oslavou, tancem. Celá existence je tancující, veselící; je zcela opilá blažeností, až na člověka, který je zbytečně uzavřen ve vězení své mysli plné odpadků a krámů, a který tak brání svému zrcadlu odrážet skutečnost existence.

„Vše, co přichází, odchází a je v klidu, nebo sedí a leží, jsou záhadné práce a ty nepotřebují časový podklad a proces. Písma mimo jiné říkají: „Okamžitě tu jsou buddhové všude dokola.“

Nestarám se o to, co říkají písma, ale mohu vidět vcelku všude dokola, že tu jsou buddhové. To není citace z žádného písma, dokážu to vidět svými vlastníma očima. Nemusíte být uvědomělí, to není podstatné. Člověk jasného vhledu bude schopen vidět vaši skutečnost. A funkcí mistra je ukazovat stále a znova na vaši skutečnost. Je to určitý druh trýznivého dopalování, že vás mistr musí stále bít do hlavy, podobně jako když se zatlouká hřebík do zdi, takže nakonec vykřik-

nete a řeknete: „Ano, jsem buddha!“

Dokud nevykřiknete a neřeknete: „Já jsem buddha!“ bude vám mistr vtoukat hřebík do vaší hlavy. Ale většina lidí si při pohledu na kladivo okamžitě uvědomí: „Jaký smysl má zbytečné utrpení? Proč nebýt buddha?“

Takto jsem se já stal buddhou. Proč bych měl marnit čas, když vím, že někteří lidé se stali a stávají buddhy okamžitě? A od toho dne, kdy jsem rozpoznal, že tu není zapotřebí jakékoliv úsilí, že jsem zrozený buddha - od této doby ve mně nevznikla na jediný okamžik jakákoliv pochybnost. Zkoušel jsem sám zpochybnit tu skutečnost a řekl jsem si: „Jen si to rozmysli, ty nemusíš být buddha,“ - ale neuspěl jsem. Tato okamžitá zkušenost buddhovství došla tak hluboko, že nyní se neobjeví žádná pochybnost. Naopak, každý den se dostávám více a více za zpochybnění, za jakoukoliv otázku. A kupodivu ode dne, kdy jsem si uvědomil své buddhovství, zmizelo všechno trápení a všechno utrpení. Nemám žádné napětí. Nemyslím na zítřek.

Poté, co vás trochu potrápím, půjdu spát a nebudu myslet na to, že tu bude další východ slunce. Ráno, když mě probudí Nirvano, řeknu: „Můj ty bože, opět tady? Celý den tu pak bude... a večer taky soužení chudých buddhů.“

Je to zbytečné úsilí, pokud to správně chápete; jen to v sobě rozpoznajte - nenechte mne vás trápit!

Ma Cu pokračoval: „K tomu, abyste získali tao, je rozvíjení k ničemu.“

Nazvi to tao nebo buddha nebo dharma - ono je to jedno a to samé. Rozvíjení je k ničemu... Nepokoušejte se to rozvíjet, jen buďte! Pokuste se to nerozvíjet alespoň na jeden den; dejte mi šanci alespoň čtyřicet hodin! Buďte buddha, ať se stane cokoli. A nemyslím si, že sem přijdete znova jako ne-buddha. Dvacet čtyři hodin, jestliže dokážete udržet své buddhovství nehledě na to, co se stane... Vaše žena uteče, nemějte strach! Buddha není strachy bez sebe. Jediné, co je v takovém případě správné udělat, je to, že půjdete na poštu a sdělíte tam, že vaše žena utekla. Nechoďte na policii, protože policejní stanice je nebezpečné místo - oni vám mohou vaši ženu nalézt a přivést vám ji nazpět! A ten, s kým vaše žena odešla, je váš nejlepší přítel.

Jen se uvolněte a těšte se: „Jak vděčný jsem za to vesmíru. To se stává jen těm pár vzácným jedincům!“ Žena a uniknutí? Většina žen přilne tak silně, že z vás vysaje všechnu šťávu. Pohybujete se bez jakékoliv šťávy. Být buddha je dokonale dobré; je absolutně nutné, aby někdo utekl s vaší ženou.

Jeden můj přítel, který mě obdaroval mým prvním autem, se mě po roce zeptal: „Rozčlíš se někdy? Ptám se proto, že jsem nikdy neviděl řidiče, který by se nerozčlil nad stavem indických silnic.“

Řekl jsem: „Nech to zapsat, protože tu předtím nebyl žádný buddha, který by řídil auto. Já prostě vidím věci takové, jaké jsou: cesta je rozmlácená a zítra bude ještě víc rozmlácená.“

V době čtyřiceti let indické nezávislosti se stav vozovek zhoršoval a zhoršoval. Nikdo, zdá se, se nezajímá o to, že by se tyto cesty měly opravovat. Nikdo nedo-

držuje dopravní předpisy, protože to je svobodná země! Jsi požehnán, když se ti podaří dostat se domů živý. Jen jeď do Púny a pozoruj dopravu a pochopíš, proč ležím tady ve svém pokoji. Proč se zbytečně dostávat do problémů?

Ale také jsem mu řekl, že se nerozčiluji - jaký to má smysl? Rozčilovat se kvůli cestě? Neznepokojuji se šílenou dopravní zácpou, která tu je běžně všude k vidění. Toto je svobodná země, každý je svobodný na to, aby žil podle svých vlastních idejí. Takže někdo jede vlevo, někdo vpravo, jsou tu lidé, kteří jezdí uprostřed.

Ale to není takový problém. Je zajímavé, že v zemích, kde jsou dopravní předpisy velice přísné, je počet dopravních nehod větší než v Indii. Zjistilo se, že v Americe, kde jsou velice přísné předpisy a kde nemůžete jet autem více než padesát pět mil za hodinu, umírá více lidí při dopravních nehodách než v Indii, kde je možné jezdit kdekoli a kde jsou na cestě nejen dopravní prostředky dvacátého století, ale všech století dohromady. Je možné tu vidět býkem tažený dvoukolák, někdy tu vidíte vozík tažený velbloudem, jsou tu i sloni, psi mají v Indii vůbec svobodu, jakou nemají nikde na světě, a děti si klidně hrají fotbal na silnici.

Přesto když někdo jede k sobě do práce, dojede nazpět domů živ a zdrav. Já necestuji nikam a každé ráno jsem překvapen: „Můj ty bože, znoval!“

Ale tady není žádná zlost, není tu žádná stíznost, není tu žádná nevole. Prostě se jen těším ze dne navíc. Musí tu být jedno ráno, kdy se neprobudím; z toho se budu také těšit. Prostě mě bude těšit pomyslen, že se pokoušíte mne zbudit a já se prostě neprobudím! Je to stejná hra, kterou jsem se tak dlouho pokoušel hrát: zkoušel jsem vás probudit a nikdo se neprobudil. Jednoho dne budete v té samé pozici.

Ma Cu říká: „Jediná věc, kterou člověk může udělat, je být prost znečištění. Když je něčí mysl poskvrněna myšlenkami života a smrti nebo se zabývá uvážlivou činností, pak právě toto je znečištění.“

Vidíte, jeho používání slova 'mysl' má stejný význam jako 'ne-mysl'. Když je mysl znečištěna myšlenkami života a smrti nebo uvážlivou činností, pak právě toto je znečištění. Potom je mysl plná představ, myšlenek, emocí, sentimentů, minulých vzpomínek, budoucích utopií. A zrcadlo je zcela zakryto vrstvami prachu. Nepotřebuješ rozvíjet cokoli, jen musíš shodit všechn ten prach, který se usadil na tvém zrcadle.

Uchopení pravdy není něco zvláštního, je to funkce každodenní ochoty.

Jen uchovávejte svou mysl neznečištěnou a celý svět bude vypadat tak čistě, tak jasně, tak nesmírně krásně, že nemůžete nic, než být vděčný.

„Každodenní ochota je prostá záměrná činnost. Je svobodná od konceptů dobra a zla, braní a dávání, konečna nebo nekonečna... Všechny naše denní činnosti - chození, stání, sezení, ležení - vše je odezvou situací, našeho jednání s okolnostmi a náhodami, jež vznikají: to vše je tao.“

Ma Cu je proti, stejně jako já jsem proti; ti, kdo uniknou ze světa, zaprou svět.

Tito lidé nejsou svatí, ale prostě jen zbaběle couvli! Nemohli čelit existenci s pravým a čistým zrcadlem. Utekli, neboť se báli, že by mohli být znečištěni druhými. Nikdo vás nemůže znečistit, je to jen na vás; jestliže dovolíte prachu, aby se usadil na vašem zrcadle, pak tu bude znečištění. Jestliže nedovolíte prachu...

Jeden zenový příběh vypráví:

Zenový mistr poslal svého hlavního žáka do zájezdního hostince, aby zde vykonal svou poslední zkoušku. Žák řekl: „O jakou zkoušku se jedná? Co mám dělat v tomto hostinci?“

Mistr řekl: „Jen tam jdi a sleduj, co se tam děje, a pak mi to přijdi říct. To rozhodne, zdali budeš mým nástupcem či nikoliv.“

Žák šel do hostince a vše sledoval. Bylo to pro něho velice důležité a věděl, že to, co řekne svému učiteli, rozhodne o jeho nástupnictví.

Sdělil mu toto: „Viděl jsem, že majitel hostince umývá zrcadlo večer - každý večer, a potom znova ráno, každé ráno. Tak jsem se ho zeptal: „Vždyť jste to zrcadlo vyčistil právě před pár hodinami, proč to znova čistíte?“ Majitel řekl: „Prach na něj padá každou chvíli, takže čistí zrcadlo pokaždé, když máš čas. Vždy na něm nalezněš nějaký prach, který tam napadal.“

„A já jsem došel k závěru, že od tebe bylo správné mě poslat do tohoto hostince. To je skutečně případ mysli - čistí ji každou chvíli, protože každý okamžik na ni díky její přirozenosti padá prach.“

Jestliže se můžeš vyhnout znečištění, není tu potřeba žádného rozvíjení; budeš realizovat nejzazší pravdu, tao.

Zenové haiku:

*Vejde-li do lesa,
nepohne stéblem trávy.
Vstoupí-li do vody,
nezčereí nijak hladinu.*

Autor mluví o úplňku. Úplněk zasvitne do lesa a nepohne ani trávou. Tak tichý... jeho pohyb je tak půvabný, že ani tráva jej nevyruší. Zasvitne-li na hladinu jezera, je zde jeho odraz, jenž tuto hladinu nezčereí.

A to je stav probuzené bytosti, buddhy. Není tu žádný zádrhel, ani když probuzený vstoupí na tržišť. Ať je kdekoli, je jen neznečištěné zrcadlo. Nic jej nevyruší, nic se k tomu nepřipoutá - podobně jako mrak. Vše přichází a odchází a zrcadlo zůstává po celý čas prázdné. Jestliže můžete být prázdní, jste osvíceni. Je to takový prostý a jasný jev a nepotřebuje žádné rozvíjení.

Nyní se vraťme k otázce, která způsobila Maneše migrénu, takže ji zde Ánanda musela zastoupit. Ona řekla:

Náš milovaný mistrě,
situace, která se přihodila včera večer, byla pro mne jasně zřetelným příkladem toho, jaký Ty jsi, podobně jako jsem tu slyšela o Ma Cuovi, vyučujícím mistrem zenu a skutečný člověk tao.

Když se v sále objevil kůň, každý přítomný posluchač, který nebyl osvícený, byl nesvůj, protože zjistil, že se pozornost přesunula od něho jinam. Možná se tito lidé cítili šíleně, byli najednou vytrženi ze středu; báli se, že vypadají hloupě, protože nemohli přijít na to, čemu se všichni smějí.

Jednoduše jsi zastavil hovor a připustil, aby tato událost vzala nový spád. Vypadal jsi v těchto okamžicích tak zranitelně, tak nevinně a nevědomě. Tvoje nesmírná síla a neobyčejná křehkost. Tvoje absolutní přítomnost a Tvoje naprostá nepřítomnost byly tak zjevné.

Ona to není ve skutečnosti otázka; Jen jsem tě chtěla ujisti, že se tato příhoda bohužel nenatočila.

Tato otázka, která není otázkou, způsobila ubohé Maneše migrénu. Musela cítit - jak mi to má přečíst?. Ale má docela pravdu a nepotřebuje se strachovat, že jen kvůli tomuto nahrání musela položit otázku, která vlastně není otázkou.

V Maneše jsem našel lepšího zapisovatele, než jakého měl Ramakrišna ve Vivekanandovi nebo i Sokrates v Platónovi. Ona nahrává všechno dokonale přesně, a proto se dnes cítí bídě - to není migréna. Zítra tu bude s námi sedět znova.

Není zapotřebí se bát, můžete se mě zeptat na cokoli. Můžete zaznamenat jakoukoliv událost. Pobavil jsem se z epizody, která se tu přihodila minulou noc. Netrápilo mně to, naopak jsem se pobavil zcela dostatečně, protože toto byl tak neočekávaný jev. Pomyslel jsem si, že možná přímo Kalki, bílý kůň, přišel k nám; neboť jeho čas je nablízku - ještě chybí jen dvanáct let. Na konci století má přijít Kalki. Takže jsem si pomyslel, že když přišel nyní sem, je to skuteku velký okamžik a zde nebude potřeba dělat nějaké soudy, protože všichni jsou hříšníci!

A Kalki přišel o trochu dříve, protože uvnitř něho byl velký Avirbhava a jeho společnice Ánanda, a je přirozené, že uvnitř takového koně nemůžete zůstat dlouho. Když jste pod takovou plachtou, cítíte se být udušeni. Takže přišli o trochu dříve. Byla to Ánanda, která táhla Avirbhava nazpátek: „To není ta správná doba!“ - ale Avirbhava vyskočil a šel.

Byla by to velká nehoda, kdyby se tento kůň rozpadl ve dvě. To by bylo absolutně proti tradici a někdo by to použil proti mně, že zraňuji jeho náboženské citění. No, představte si, že se Kalki rozlomí v půli.

Ale oni to zařídili docela dobře.

Nyní přijde brzy chvíle, kdy pošlu Avirbhava, aby šel nalézt... Jsou tu pláště dostupné pro lvy, pro tygry, pro slony. Jen musíte být trochu trpěliví a neutečte

ze stopy, nevstupujte do davu. Ve většině cirkusů, kde vidíte řvát lvy, je pozorujete dost zblízka; tolik lvů najednou není možné vidět...

Slyšel jsem tento příběh:

Jeden muž se šel zeptat do cirkusu, zda tu není pro něho volné místo. Ředitel cirkusu řekl: „Toto je však velice nebezpečná práce. Jeden lev zemřel, a tak se budeš muset navléct do jeho kůže a chovat se jako lev; a budeš obklopen skutečnými lvy. Je to nebezpečná práce, říkám ti to a uvědomuji tě o tom již hned na začátku.“

Muž byl tak zoufalý, že práci přijal; mzda za ni byla dobrá. Ale ve chvíli, jak si navlékl lví kůži a byl naveden do klece, začal silně hučet. V kleci byl další řvoucí lev, a tak na něho tento převlečený muž zařval: „Pomoz mi!“

Přítomné publikum užaslo, když uvidělo scénu, kterou nikdy předtím neviděli. Viděli lva, jak žádá v perfektní angličtině o pomoc! A jiný lev mu řekl: „Ty idiote! Nehuč tady, jinak oba ztratíme práci.“

Ten první býval dříve ředitel školy a ten druhý, nově příchozí, byl předtím zaměstnán jako učitel ve škole; a oni oba přišli o práci.

Avirbhavo, můžeš nalézt dobré lvy, tygry, slony, krokodýly a všelijaké další druhy vystředníků ve zjevu. Tvoje Muzeum bohů se musí stát jedním z nejbohatších muzeí na světě. Ve skutečnosti tu není nikde nic jiného, co by se s tím dalo srovnat. Nikdo se neobtěžoval sebrat informace o dávných bozích a o moderních bozích.

Dnes jste zaslechli na ulici hluk - to je pro sloního boha. Lidé jsou tak poníženi, že jsou donuceni uctívat všechny druhy zvířat. Spíše než aby ostatní pomohli člověku stát se buddhou, nutí ho k tomu, aby se stal ještě podřadnějším než zvířata. Naším úsilím je odhalit všechna ta náboženství, která vykořisťovala člověka, urážela člověka a ponižovala lidstvo.

Manešo, tvoje zaznamenávání je naprosto v pořádku. Příště, když tě bude bolet hlava z migrény, přesto přijď. Když lidé dvě minuty nesrozumitelně drmolí, zahod' svou migrénu a někdo ji zachytí! Jen ji ze sebe shod'. Každý to zkouší dělat dvojím způsobem: nejprve ze sebe shodí své věci a pak hýbe rukama ve znamení ochránění sama sebe, protože druzí také shazují všechny druhy sraček. Člověk musí ochránit sebe sama - pouhé vyměnění tvých sraček za jiné ti nepomůže.

Nastal čas pro Sardara Gurudajala Singha.

„Ó, to je tak smutný příběh,“ vzlyká Jablonski do svého piva v hospodě U přítele rybáře.

„O co jde?“ zeptá se ho jeho kumpán Klopski.

„Týká se to mého děcka, Alberta,“ říká Jablonski. „Malý Albert a jeho pes měli ve zvyku po léta chodit spolu do školy, až se náhle stalo, že šli oba zvlášť.“

„Co je na tom?“ vysvětluje Klopski.
„No jo,“ říká Jablonski, „jenže ten pes školu dokončil!“

Bylo to té osudové noci, kdy přibili Ježíše na kříž. Visel zde asi pět hodin, když se podíval s úžasem dolů.

„Ne! Ne!“ křičel. „Jdi pryč, jdi pryč!“

Ale to nepomohlo.

Potom začal skutečně hučet. Vykřikl znova: „Jdi pryč!“

Ale ani to nezabralo.

Kříž se začal trást a naklánět a nakonec se zlomil. Ježíš při pádu řval: „Zkurvení bobři!“

Pacienti doktora Zkůžebágla si zvykli volat svému doktorovi i uprostřed noci. Doktor proto poučil svoji ženu Sally.

„Poslechni,“ říká doktor, „jsem zcela vyčerpán. Potřebuji nějaký klid a ticho. Když mi bude volat některý z mých pacientů, řekni mu, že jsem odjel z města na nějaký sraz doktorů.“

V tu noc opět začne zvonit telefon ve dvě ráno. Sally jej zvedne a řekne, že doktor odjel z města.

„Ale paní Sally, můj děda kašle a prská a já nevím, co mám dělat!“ říká paní Klutzová.

„Počkejte na okamžik,“ říká Sally, zakryje sluchátko a zeptá se doktora, co má říci paní Klutzové.

„Řekni jí, ať napojí toho starýho dědu na jeho umělou plíci,“ říká doktor.

„Paní Klutzová,“ říká Sally do telefonu, „napojte svého dědu na umělou plíci.“

„Ó děkuji, paní Sally,“ odpoví jí paní Klutzová, „ale na jak dlouho?“

„Okamžik prosím,“ říká Sally a znova se otočí na svého muže.

„Řekni jí, že stačí půl hodiny,“ říká doktor.

„Napojte ho na půl hodiny,“ odpoví Sally do telefonu.

„Ó děkuji,“ odpoví paní Klutzová. „Ale mám na vás ještě jednu otázku. Je ten chlápek, co je s vámi v posteli, také doktor?“

Stará paní Muffetová (Čumáková) je nejvíce pyšná na svého krásného bílého perského kocoura Konráda. Ale babička Muffetová zjistí, že se u ní již dva dny její miláček Konrád neobjevil. Když jde večer do kuchyně a otevře lednici, aby si vyndala večeři, umře téměř z toho šokujícího pohledu. Je tu Konrád sedící na talíři a je na kost zmrzlý.

Babička zběsile zavolá svému veterináři, doktorovi Krysaři, a zeptá se ho, co by měla dělat.

„Ještě tu je jedna možnost, jak zachránit to ubohé zvíře,“ říká doktor. „Dejte mu dvě kávové lžičky benzínu.“

Babička s třesoucíma rukama rozlomí zmrzlý Konrádův čumák a opatrně mu

nalije dvě lžičky přesně dle doktorova návodu.

Uběhne několik vteřin, ale nic se nestane.

Babička se již téměř vzdává všech nadějí, když v tom se puknutím otevřou Konrádovy oči. Kocour ze sebe vydá uši drásající křik a vyletí z místnosti rychlostí tři sta mil za hodinu.

Skáče po veškerém nábytku, běhá po zdech sem a tam a úprkem přebíhá po stropě. Kocour se řítí po celém bytě jako zuřivý hurikán, a potom se náhle zastaví a spadne dolů. Je mrtvý a jediný sval se na něm více nepohne.

Babička jde rychle zavolat doktorovi.

„Co myslíte, že se stalo?“ křičí.

„Jednoduše,“ odpoví Krysař, „došel mu benzín.“

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Zavři své oči.

Pociťuj, jak je tvé tělo nehybné.

*Pohlédni dovnitř s absolutní naléhavostí,
jako kdyby byl toto okamžik života a smrti.*

*Bez naprosté naléhavosti nemůžeš dospět
do toho nejvnitřnějšího středu svého bytí.
Uvědom si, že tu nemusí být již jiná příležitost;
to může být tvůj poslední okamžik.*

*Hlouběji a hlouběji, bez jakéhokoliv strachu,
leť ke středu jako šíp.*

*To je tvůj vlastní životní zdroj,
a to je také životní zdroj celého vesmíru.*

*To je nejzazší domov -
buddha, prázdné zrcadlo Ma Cua.*

*Jen bud' svědek, jasné zrcadlo odrážející vše
bez jakéhokoliv soudu.*

Abych to ještě více ujasnil, Nivedano...

Uvolni se,

*a pohlédni, že tvoje tělo není tebou,
tvoje mysl není tebou,*

a ty jsi jen svědek.

Tohoto svědka jsem nazval zrcadlem.

*To je tvoje věčnost,
to je tvoje nejzazší přirozenost buddhovství.
Jakmile jsi ji zakusil,
jakmile jsi prošel stezkou k životnímu proudu,
nebudeš již nikdy více takový jako předtím.
Nakonec se musíš probudit jako dokonalý buddha.
V očích buddhy
se celá existence stává osvícenou.
Svěžest stromů se stane ještě svěžejší,
vůně růží má nový jemný odstín,
úplněk v noci se odráží ve tvém zrcadle
bez vytváření jakýchkoliv záchvěvů.
Celý život se stává oslavou,
slavností, veselením.
Tento večer a toto ticho
ti dává krásný zážitek.
Vy všichni se rozplynete
v jedno oceánické vědomí;
oddělenost je zapomenuta, jednota je připomenuta.
Odnes si tuto extázi, tuto opilost,
a měj ji pokaždé celých dvacet čtyři hodin denně.
Kromě tohoto prožívání tu není žádné jiné náboženství.
Nivedano...*

*Nyní přijď nazpět,
ale přijď nazpět jako buddha,
bez jakýchkoliv rozpaků,
tiše a míruplně,
s milostí a krásou buddhy.
Jen si uvědom zkušenost.
Musíš tím žít okamžik za okamžikem,
den a noc,
ať mluvíš nebo jsi tiše,
ať pracuješ nebo odpočíváš;
ale buddha zůstává
neustálým základním proudem v tobě.*

*Potom nepotřebuješ žádnou morálku,
nepotřebuješ žádné náboženství,
nepotřebuješ nic.
Dostalo se ti skutečného klíče -
mistrovského klíče -
jenž otevírá dveře
všech tajemství existence.*

*V pořádku Manešo, postaráš se o Ánandu?
Ano, milovaný mistře.
Můžeme oslavovat deset tisíc buddhů?
Ano, milovaný mistře.*

10. Tvář měsíce

Náš milovaný mistře,
Ma Cu jednoho dne učil mnicha. Nakreslil kruh na zem a řekl: „Jestliže vstoupíš do kruhu, uhodím tě; jestliže do něho nevstoupíš, uhodím tě také!“
Mnich do něho nepatrně vstoupil a Ma Cu ho uhodil.
Mnich řekl: „Mistr mě neměl bít!“
Ma Cu odcházel a držel si svou hůl.
Při jiné příležitosti Cho Pang šel za Ma Cuem: „Voda nemá žádné kosti, ale snadno unese loď o váze tisíce tun; jak je to možné?“
Ma Cu řekl: „Není tu žádná voda a není tu žádná loď - co tu mám pak vysvětlovat?“
Jednoho dne Impó tlačil káru a Ma Cu natáhl své nohy přes cestu. Impó řekl: „Mistře, prosím tě, zastrč své nohy!“
„Co bylo vystrčeno,“ řekl Ma Cu, „nemůže být staženo!“
„Co jde dopředu, nemůže jít dozadu!“ řekl Impó a dál tlačil káru.
Ma Cuovy nohy byly přejety a pohmožděny. Když se oba vrátili nazpět, Ma Cu vstoupil do haly, držel vztyčenou sekeru a řekl: „Pojď sem, který jsi mi před chvílí poranil mé nohy!“ Impó vyšel a postavil se před Ma Cua a sklonil se v domnění, že obdrží úder.
Ma Cu odložil sekeru.
Ma Cu nikdy nepromarnil příležitost, aby vystihl podstatu věci. Obvykle se to přihodilo zcela nevyzpytatelně. I během svého posledního onemocnění prone-

sl svůj velmi dobře známý výrok někomu, kdo se vyptával na jeho zdraví. Řekl mu: „Buddhové se sluneční tváří, buddhové s měsíční tváří.“

Jednou Ma Cu lezl na horu Sekimon, horu, která byla vedle jeho svatyně v Ťiang-si. V lese uskutečnil na krátkou dobu kinhin neboli meditaci v chůzi. Potom, když viděl rovinu v údolí pod sebou, řekl žákovi, který šel s ním: „Příští měsíc musí být moje tělo vráceno zde na tamtom místě zemi.“ Poté se sebral a šel zpět do svého chrámu. Čtvrtého dne příštího měsíce, poté, co se vykoupal, si v klidu sedl se zkříženýma nohama a vydechl naposled.

Ma Cu žil v Ťiang-si čtyřicet let a zemřel ve věku osmdesáti let.

Manešo, chtěl jsem na tobě, abys zahodila svou migrénu, a ty jsi tak učinila. Ale odhodila jsi ji blízko sebe, na chudáka Ánandu. Ona je moje jediné spojení se světem. Ona je mými zprávami, mou televizí, mým rádiem, mými novinami. Nečtu nic, neslyším nic, nevidím nic v televizi. A protože mluvíme o prázdném srdci, tvoje zahození migrény bylo naprosto v pořádku - ale došlo to na špatné místo, na chudáka Ánandu. Muselo dorazit do její hlavy, ale ve skutečnosti to zasáhlo její srdce.

Její prázdné srdce obdrželo tvoji migrénu. Nyní zde není žádná taková nemoc na celém světě a doktor Indivar bude mít spoustu obtíží dostat pryč migrénu z jejího srdce. Je naprosto v pořádku, když máte zrcadlo v prázdném srdci, ale není správné, když tam máte migrénu. Neexistuje na to žádný lék; doktor Indivar bude muset nějaký lék vymyslet - a já ji potřebuju mít tady u sebe dost rychle, protože každé ráno a každý večer je mým jediným spojením se světem.

Co se Ánandy týče, doktor Indivar se o ni postará co nejlépe. A protože obdržela migrénu s otevřeným srdcem, přijala tím velkou ctnost. Další série přednášek, které začnou zítra, budou věnovány jí. Dařilo se jí velmi dobře udržovat své srdce otevřené a to i v době, kdy jsi odhazovala svou migrénu z hlavy. Většina lidí zavře v takových situacích svá okna a dveře. Ale ona je velký žák a moc dobře rozumí tomu, co se myslí tím mít otevřené srdce, žít v nejistotě, žít bez jakéhokoli bezpečí, být v bezdomoví.

Ale Ánando, musíš to slyšet ve svém pokoji, nezapomeň, že žádný buddha neřekl: „Měj své srdce otevřené, když někdo zahazuje migrénu.“ Ty jsi udělala zázrak. Je tu automatický systém - jestliže někdo hází prach na tebe, tvoje oči se bez jakéhokoli úsilí zavrou. Prach do nich nepronikne. Ale tys byla troufalá a měla jsi otevřené srdce. Projevila jsi tím velkou odvahu. Mohu se na tebe spolehnout, že ať se stane cokoli, budeš mít své srdce otevřené. Může to být bolestivé, může to vytvářet úzkostnou starost, ale to je jen počáteční část.

Gautama Buddha prý jednou řekl: „Co je hořké na počátku, je sladké na konci, a co je sladké na počátku, je hořké na konci.“ To je hluboký výrok o všech těch, kdo jsou na stezce.

Maneša se tu zmínila o tomto příběhu:

Ma Cu jednoho dne učil mnicha. Nakreslil kruh na zem a řekl: „Jestliže vstoupíš do kruhu, uhodím tě; jestliže do něho nevstoupíš, uhodím tě také!“

To je něco, co je i v zenu něčím velice zvláštním. Mistři používali tento způsob výuky rozdílně. Jestliže něco řekneš, uhodím tě; jestliže nic neřekneš, uhodím tě. V každém případě dostaneš ránu. Stejně tak se to odehrálo zde.

Ma Cu řekl: „Jestliže vstoupíš do tohoto kruhu, uhodím tě; jestliže nevstoupíš, uhodím tě také!“ Mnich do něho nepatrně vstoupil a Ma Cu ho uhodil.

Jaký má smysl tato podivná anekdota?

Mnich řekl: „Mistr mě neměl bít!“ Ma Cu odcházel a držel si svou hůl a vůbec se nezatežoval jakkoliv žákovi odpovědět.

Ve všech podobných způsobech výuky je známo, že v obou případech dostaneš ránu. Jednoduše to znamená, že rána je určena k tomu, aby vás probudila. Co uděláte, není rozhodující. Je jedno, zda vstoupíte do kruhu nebo zůstanete stát mimo kruh, stejně tě uhodím! To prostě označuje to, že ať děláte, co děláte, není to podstatné; co je však důležité, je vaše probuzení. Rána je k tomu, aby vás probudila. Jestliže je žák sto pochopit, o co je žádán, bude osvěcen. Mistr ho žádá, aby byl osvěcen, takže nebude zapotřebí ho bít.

Ale žák to nepochopil. Řekl mistrovi: „Mistr mě neměl bít!“ Ma Cu se otočil a odešel držíc si svou hůl. Nechal tak studenta, ať medituje nad tímto případem a zjistí, co se stalo. Ma Cu používal všechny druhy výukových prostředků zcela spontánně, ale je tu vždy skryté tajemství. Při těch nejpodivnějších příhodách probuzená osoba okamžitě uvidí skryté tajemství.

Při jiné příležitosti Cho Pang šel za Ma Cuem: „Voda nemá žádné kosti, ale snadno unese loď o váze tisíce tun; jak je to možné?“

Ma Cu řekl: „Není tu žádná voda a není tu žádná loď - co tu mám pak vysvětlovat?“

Existuje známé rčení: „Nedávejte mi intelektuální a filozofické otázky. Jsem tu pouze proto, abych ve vás vyvolal skutečný prožitek.“

To mi připomnělo krátký příběh.

U soudu se ocitli dva muži, kteří byli považováni v celém městě za velké přátele. Vždy byli viděni spolu. Policie je však jednou přistihla se rvát, a tak je zatkla a přivedla k soudu. A předseda soudu se zeptal: „Kde je problém, proč jste se začali rvát?“

Podívali se na sebe navzájem a jeden řekl: „Řekni to ty.“

Druhý řekl: „Prosím tě, řekni to ty.“

Předseda řekl: „Je jedno, kdo to řekne, hlavně to řekněte.“

Oba řekli: „Jsme opravdu v nesnadné situaci. Jsme odhodláni podstoupit jakýkoliv trest, jen když nám dovolíte to neprozradit.“

Předseda řekl: „To je divné. Nemohu vás potrestat, když neznám přečin. Jaký byl důvod a příčina vaší rvačky, kvůli které jste způsobili ve městě chaos?“

Nakonec to museli říci. Jeden z nich to řekl: „Prosím odpusťte nám. Je to velice filozofická, vzdušná a abstraktní záležitost. Seděli jsme na břehu řeky a můj přítel mi řekl, že chce koupit buvola.“

„Řekl jsem mu, že nemám žádné námitky, jen ať nezapomene, že se chystám

koupit velkou farmu a že jeho buvol by nikdy neměl vkročit do mé farmy a že na tom budu striktně trvat.“

Ten druhý muž se zeptal: „Tvoje farma? Nikdo nemůže stát v cestě mému buvolovi. A uvidíme, jak budeš moci zastavit mého buvola. Jsi můj přítel, a proto bys měl uvítat mého buvola; ty mu však naopak chceš stát v cestě. Co je toto za přátelství?“

Řekl jsem: „Přátelství s tím nemá co dělat. Obchod je obchod.“

Muž, jenž se chystal koupit buvola řekl: „Dobře tedy, uvidíme. Kup si farmu.“

Načrtl jsem potom čtverec do písku a řekl jsem mu: „To je moje farma. Kde je tvůj buvol?“

Druhý muž ukázal svým prstem do mého pomyslného čtverce a řekl: „To je můj buvol. Pohlédněte, co s tím můžeš dál dělat.“

No, a přesně tak vznikla tato divná událost.“

Předseda soudu řekl: „Ale kde je farma a kde je buvol?“

Řekli: „To je ten problém, který nám dělal rozpaky. Jen proto jsme váhali, zda vám to máme či nemáme říci; jedná se o vskutku filozofickou záležitost. Nic tu není - není tu buvol, není tu farma, ale jen horký vzduch. Ale my jsme zcela zapomněli, že bojujeme o imaginární věci.“

Můžete se nad tím zasmát, ale myslíte si...? Lidé bojují kvůli existenci Boha - je tento předmět sporu nějak odlišný od buvola? Lidé třeba bojují a navzájem se přou o to, kolik zde je pekel. Hinduisté věří, že tu je jen jedno peklo; džinisté věří ve tři pekla, protože podle nich jedno peklo není oprávněno pro všechny ty kriminálníky. Někdo třeba jen ukradl kuře, ale druhý zabil člověka. Nemůžete přeci oba dva poslat do stejného pekla. To by nebylo spravedlivé. Takže mají tři pekla rozdělená podle vašich hříchů.

Ale Gautama Buddha měl sedm pekel. Říká, že ve třech peklech nemůžete roztřídit všechny zločiny; proto je zapotřebí nejméně sedmi pekel. A budete překvapeni, protože další filozof, současník Gautama Buddhy a Mahavíry, Adžit Keškambal, měl sedmdesát sedm pekel. Řekl: „Dokud nemáte takové množství pekel, bude pro vás velice obtížné třídit hříchů.“

Nyní nikdo neví, kde je toto peklo... a oni se prali zuby nehty! Kvůli tomu se různí filozofové prali po staletí a pokoušeli se vysvětlit svoji pozici. Například hinduisté vysvětlovali, že peklo je jedno, ale v tomto pekle lze prý utvořit různé oddíly. Můžete jich tam mít kolik chcete, proč by potom vznikla potřeba mít sedmdesát sedm pekel? Stačí, když si utvoříte sedmdesát sedm oddílů v jednom pekle. Vy ale nepochybujete o tom, že jsou tito lidé idioty; jsou to velcí filozofové. Ale jejich problém ohledně Boha vězí v tom...že nikdo nepotkal Boha, protože to je čistě jen koncept.

Jsou tu náboženství, která nevěří v Boha. Džinismus nemá žádného Boha, buddhismus nemá žádného Boha, taoismus nemá žádného Boha. Pro některá náboženství není existence Boha podstatným jevem. A pak je třeba vidět, že tu existují rozdílné popisy Boha. Starý Zákon říká, že Bůh je velice zlostný Bůh,

velice žárlivý a velice výbušný - neznepokojujte ho. A Bůh sám ve Starém Zákoně pronesl: „Jsem velice žárlivý Bůh. Nezapomeňte, že jsem váš otec, ne váš strýc. Neočekávejte ode mne žádné krásné věci.“

A Ježíš řekl: „Bůh je láska.“

Hinduisté říkají: „Bůh je čirá spravedlnost“ - protože láska nemůže být spravedlivá; Bůh může milovat někoho a odpustit mu, nemusí někoho milovat nebo dokonce může někoho nenávidět a trestat ho zbytečně za hříchy, které nespáchal. Láska není hodnověrná. Bůh musí být spravedlivý soudce bez jakýchkoli náklonností a jakýchkoli odporů.

Tato anekdota Ma Cua, kde říká: „Není tu žádná voda a není tu žádná loď - co tu mám pak vysvětlovat?“ má všechny tyto hlubší souvislosti. Říká, abyste se nezabývali abstraktními koncepty - tyto argumenty a filozofické diskuse jsou nekonečné a nikdo tím nedojde k jakémukoliv závěru.

Křesťanský Bůh má malou rodinu: jediný zplozený syn, Ježíš Kristus, a Duch Svatý - divná rodina bez ženy v ní, ledaže by tento Duch Svatý byl schopný fungovat také jako žena. Ale jistěže Duch Svatý není ženou, protože je zodpovědný za to, že se panna Marie stala těhotná a čekala Ježíše Krista. A na druhé straně křesťané tvrdí, že Duch Svatý a Bůh jsou jedno. Tak jaký důvod je vedl k tomu, že je rozdělili (Ducha Svatého a Boha)? Ne kvůli tomu, aby ochránili Boha od toho, aby zkazil a znásilnil nevinnou dívku? Jestliže jsou jedno, proč potom neřeknou, že: „Bůh přivedl Marii do jiného stavu“; proč to neudělat přímočarě? Proč by měl Bůh jednat prostřednictvím Svatého Ducha? Někdy mám pocit, že Svatý Duch musí být sexuálním nástrojem Boha. Takže on je jedno, a přesto zůstává venku a Svatý Duch udělá všechnu tu práci za něj.

Hinduisté tvrdí, že jejich Bůh má tři tváře, tři hlavy na těle. Nikdo je dosud neviděl... Snad v cirkuse můžete vidět deformované dítě, zrůdu, která má tři hlavy nebo čtyři ruce. Ale proč by měl mít Bůh tři hlavy? Důvodem je podle hinduistických teologů to, že může vidět ve třech směrech. Jestliže to je schopen člověk provádět jen s jednou hlavou... tak nejspíš Boží šíje je pevně zafixována, a nemůže se proto volně otáčet jako ta lidská. Samo sebou že se rozumí, že když má tři hlavy, bude muset mít i troje brýle. A váha těchto tří hlav na těle, které je přesně takové, jako to lidské - bude příliš velkou zátěží. Nebude schopen se postavit a ležení pro něho bude také velice obtížné. Jen pomyslete, jak by mohl ulehnout a položit si ty své tři hlavy na polštář? Nebude to možné, dokud nebudou tyto tři hlavy jen našroubované a vy je tedy můžete kdykoliv odšroubovat a položit je stranou a jít spát.

Ale nemyslím si, že by byl v dnešní době vyvinut takový operativní zákrok, který by toto umožnil. Bůh zde byl po věčnou dobu a není tu žádné písmo, kde by byla zmínka o takovém chirurgickém lékaři, který by se postaral o Boží hlavy. Závity musely zrezivět. A odkud vezme šroubovák? A můžete si být jisti tím, že se tyto tři hlavy nemohou shodnout v jakémkoliv bodě, každá z nich bude mít svůj názor. Nemyslím si, že by se mohl Bůh pohnout i o jen nepatrný krůček,

protože ostatní dvě hlavy na to nebudou ještě připraveny. Takže nakonec zůstane upevněn v jedné pozici.

Ale jsou to podivné ideje... Hinduisté mají také ideu, že Bůh má jeden tisíc rukou. Kdo z koho si z nyní dělá legraci: tři hlavy a tisíc rukou. I kdybyste si ho jen představili, začnete se ho bát. Bude vypadat jako chobotnice nebo něco podobného.

Buddhisté a džinisté zjistili, že je velice obtížné si představit Boha, a tak jednoduše upustili od této ideje; nemají žádného Boha a jsou dokonale živoucími náboženstvími.

Ma Cu říká, že se nezajímá o nic, co není existenciální. To je právě ten zvláštní příspěvek zenu pro lidské vědomí. Nezatěžujte se imaginárními konceptuálními filozofickými věcmi; stačí, když přidržíte vše v existenci.

Jednoho dne Impó tlačil káru a Ma Cu natáhl své nohy přes cestu. Impó řekl: „Mistře, prosím tě, zastrč své nohy!“

„Co bylo vystrčeno,“ řekl Ma Cu, „nemůže být staženo!“

„Co jde dopředu, nemůže jít dozadu!“ řekl Impó a dál tlačil káru.

Ma Cuovy nohy byly přejety a pohmožděny. Když se oba vrátili nazpět, Ma Cu vstoupil do haly, držel vztyčenou sekeru a řekl: „Pojď sem, který jsi mi před chvílí poranil mé nohy!“ Impó vyšel a postavil se před Ma Cua a sklonil se v domněnání, že obdrží úder.

Ma Cu odložil sekeru.

Když člověk čte tento příběh, cítí, že toto je vskutku neobvyklé náboženství. Ale není. Vše, co se odehrává v tomto příběhu, má v sobě něco podstatného, takže si to můžete uvědomit.

Nejprve Ma Cu řekl: „Co bylo vystrčeno, nemůže být staženo!“

Otec řekl svému synovi: „Vše je ve světě možné“ - citoval Alexandra Velikého.

Dítě řeklo: „Nepřijímám tuto ideu a ukážu ti proč.“ Šlo do koupelny, přineslo zubní pastu a řeklo: „Vymáčknu zubní pastu z tuby a ty ji tam dostaneš nazpátky. Říkáš přece, že nic není nemožné. Toto však je nemožné. Já jsem to zkoušel.“

Ma Cu říkal: „Co nemůže být vystrčeno, nemůže být staženo!“ Jinými slovy říká, že co se vystavilo, nemůže zůstat opět utajené; co se dostalo do otevřeného prostoru, nemůže jít zpět do úkrytu. Jednoduše pronáší, že tu jsou situace, kdy nemůžete jít nazpět.

Když Henry Ford vyrobil svoje první auto, nemělo toto auto zpáteční rychlost. Nemohlo se pohybovat dozadu, mohlo jet pouze dopředu. Jistě na to myslel, ale byla to pro něho velice složitá úloha. Jestliže vyjedete jen pár mil ze své garáže, musíte objet celé město, jen abyste se dostali nazpět do garáže. Později ještě přidal u svých aut možnost zpátečky.

O Henry Fordovi se vypráví, že když umíral, střetl se s Bohem. Bůh mu říkal: „Ty jsi velký vynálezce a člověk s velkou inteligencí. Souhlasíš s tím, že existuji?“

Henry Ford řekl: „Ne pane. Tvoje existence je ta nejhorší možnost, protože ty nemůžeš jít nazpět v čase, ale jen dopředu. To je hloupé. Spáchal jsem na svém

prvním autě stejnou hloupost, ale od tebe se to neočekává. Někdo se chce znova dostat do svého dětství - měla by zde být nějaká možnost, jak se dostat v čase zpět, nebo jak se dostat v čase do budoucnosti, když by někdo chtěl vědět dopředu, jaké stárí a jaký druh smrti ho čeká a kdy se tak stane. Ponechal jsi člověka přilepeného uprostřed; nemůže jít ani nazpátky a nemůže jít ani dopředu. Nemá svobodu pohybu v čase. Mám k tobě proto velké stížnosti, ale toto je ta moje nejzákladnější stížnost k tobě.“

Ma Cu říká, že když jsi se stal mladým, nemůžeš se stát opět děckem. Jestliže jsi zestárl, nemůžeš se opět stát dospívající osobou. Jestliže jsi mrtev, nemůžeš otevřít své oči a požádat o čaj. Používal každou situaci; a tuto situaci použil proto, aby uviděl, zda je žák dostatečně statečný na to, že přejede s vozíkem přes nohy svého mistra. Impó se ukázal být statečný.

„Co jde dopředu, nemůže jít dozadu!“ řekl Impó a dál tlačil káru.

Ma Cuovy nohy byly přejety a pohmožděny. Když se oba vrátili nazpět, Ma Cu vstoupil do haly, držel vztyčenou sekeru a řekl: „Pojď sem, který jsi mi před chvílí poranil mé nohy!“ Impó vyšel a postavil se před Ma Cua a sklonil se v domněnání, že obdrží úder.

To je odvaha a to je důvěra. Ma Cu tím přejetím svých nohou nebyl vůbec uražen. Tím, že mnich postrčil vozík dopředu a přejel Ma Cuovi nohy, nebyl sám Ma Cu nijak pokořen, ale mnich jednoduše trval na svém vlastním přesvědčení. Kdyby Ma Cu trval na svém přesvědčení a Ma Cu si stále trval na tom, že jeho veškerou snahou je dát žákům nezávislost... Od nikoho neměli brát nic jako daný předpoklad; byli vedeni k tomu, aby si sami rozhodovali o svých životech, o svých činech a svých gestech. Zajisté tento mnich následoval Ma Cua, když tlačil káru a přejel s ní jeho nohy.

Ma Cu měl ve svém klášteře jeden tisíc mnichů. Vešel do haly, aby zde vedl společné setkání. Neměl potuchu o tom, který z těch všech mnichů mu před chvílí přejel jeho nohy.

Prostě jen řekl, drže nahoře sekeru: „Pojď sem, který jsi mi před chvílí poranil mé nohy!“ Impó vyšel okamžitě k němu a postavil se před Ma Cua a sklonil se v domněnání, že obdrží úder.

Ma Cu ho neuhodil. Nemohl ho ani uhodit, protože zde bylo tisíc mnichů a bylo by to velice složité najít mezi nimi toho muže. Ale mnich se na zavolání zvedl a šel k mistrovi v přesvědčení, že jestliže mu chce mistr useknout jeho hlavu, je k tomu připraven. Přišel k mistrovi, aby mu bylo dáno vzkříšení, aby byl osvícen a dostal se za smrt. Jestliže je toto způsob, který pro něho vybral jeho mistr, pak je to naprosto v pořádku.

Když Ma Cu uviděl tuto pokoru a tuto důvěru, odložil dolů sekeru.

Ma Cu nikdy nepromarnil příležitost, aby vystihl podstatu věci. Obvykle se to přihodilo zcela nevyzpytatelně. I během svého posledního onemocnění pronešl svůj velmi dobře známý výrok někomu, kdo se vyptával na jeho zdraví. Řekl mu: „Buddhové se sluneční tváří, buddhové s měsíční tváří.“

Toto je v zenových kruzích velmi známý výrok. Vašemu buddhovství je jedno, zda nazíráte na slunce, což značí život, den, nebo zda nazíráte na měsíc, noc, která reprezentuje smrt. Nezáleží na tom, zda je váš buddha v temnu nebo ve světle. Vaše sebe-přirozenost zůstává stejná. „Buddhové se sluneční tváří, buddhové s měsíční tváří.“ Ma Cu také řekl těsně předtím, než umřel, tuto stručnou průpovídku: „Nebude tu žádná změna. Jen že slunce zapadá a měsíc vychází. Co se mne týče, jsem věčný. Jsem stále zde nehledě na to, zda je slunce na nebi nebo měsíc na obloze.“

Mistr nezná žádnou smrt. Zná věčnost.

Jednou Ma Cu lezl na horu Sekimon, horu, která byla vedle jeho svatyně v Ťiang-si. V lese uskutečnil na krátkou dobu kinhin neboli meditaci v chůzi.

Jestliže jdete do Bodhigáji, kde se stal Gautama Buddha osvícený, naleznete zde na počest jeho osvětlení chrám. A po straně tohoto chrámu, najdete kameny seřazené v dlouhé řadě a za tímto chrámem je strom bódhi, kde měl Gautama ve zvyku sedět. Jeho meditace má dvě pozice, meditace vsedě a meditace v chůzi. Jednu hodinu sedíte, potichu pozorujete své myšlenky; potom jednu hodinu pomalu chodíte a znovu pozorujete své myšlenky - je to střídavě meditace vsedě a meditace v chůzi.

Je to krásná zkušenost, protože si brzy uvědomíte, že ať sedíte nebo chodíte, ať jste vzhůru nebo spíte, něco ve vás zůstává neustále uvědomělé, stejné. Nestane se to jiné tím, že chodíte, nestane se to odlišné tím, že sedíte. Nestane se to odlišné ani tehdy, když spíte; něco jako malá svíčka nebo světlo, které stále svítí i při vašem spánku. Vaše uvědomění se stalo čtyřiaadvacetihodinovým kruhem. To je dokonalé uvědomění.

Této meditaci v chůzi se v japonštině říká kinhin.

Potom, když viděl rovinu v údolí pod sebou, řekl žákovi, který šel s ním: „Příští měsíc musí být moje tělo vráceno zde na tamtom místě zemi.“ Poté se sebral a šel zpět do svého chrámu. Čtvrtého dne příštího měsíce, poté, co se vykoupal, si v klidu sedl se zkříženýma nohama a naposledy vydechl.

Mistr žije s uvědoměním a umírá s uvědoměním. I před měsícem si Ma Cu uvědomoval, že se blíží smrt; jeho vnímavost, jeho jasnost vnímání je úplná. Takže ukázal žákovi, kam musí být jeho mrtvé tělo zaneseno, kde bude jeho samádhi, jeho hrobka. Řekl to svému žákovi a jeden měsíc, tedy přesně čtvrtého dne příštího měsíce, poté, co se vykoupal, si v klidu sedl se zkříženýma nohama a odešel.

Smrt je jen hra, pohyb z jednoho těla do dalšího těla, nebo možná pohyb z jednoho těla do žádného těla, přenos do univerzální oceánické existence.

Jednou v noci se vloupal zloděj do domu Mully Nasreddina. Všiml si, že Mulla Nasreddin tvrdě spal, a tak sebral vše, co považoval za nějak cenné. Ale Mulla nespál, jen nechtěl překážet někomu v práci. Pohlédl jedním okem, a pak se vrátil opět do klidu. Když se zloděj chystal vyjít se všemi nakradenými věcmi, Mulla se zvedl a šel s ním. Zloděj se ohlédl a velice se polekal. Řekl: „Proč jdete se

mnou?“

Mulla řekl: „Ty jsi na to zapomněl? Vyměňujeme si domy. Bereš si vše, tak proč mě tu necháváš o samotě? Jdu s tebou.“

Zloděj řekl: „Prosím tě, odpusť mi. Vezmi si nazpět všechny své věci; ale musíš si je vytrdit z toho pytle, kde mám také další nakradené věci z ostatních domů.“

Mulla řekl: „Nechci to třídit. Buď půjdu s tebou nebo budeš muset vše nechat zde v domě.“

Zloděj řekl: „Můj ty Bože, ty se zdáš být ještě větší zloděj než já! A proč jsi byl zticha, když jsem si sbíral tvoje věci?“

Mulla řekl: „Nikdy nezasahuji do práce druhých.“

Zloděj musel zanechat vše - se slzami ve svých očích, protože ukradl mnoho krásných věcí na ostatních místech. Říkal si: „Takového člověka jsem nikdy předtím ve svém životě neviděl. Kdybych si ho vzal do svého domu, asi by se z něho stal mistr a já bych byl sluha. Mám svou ženu a to stačí...“

Mulla řekl: „Není tu žádný problém, o vše se můžeme rozdělit. Jsme partneři. Nepromarni tuto příležitost mít moudrého muže jako svého partnera.“ Ale zloděj utekl a zanechal mu zde všechny věci.

Co se týče smrti jakéhokoliv mistra, on jen změní svůj dům. Není tu jediný záchvň smutku, ale naopak obrovská zvědavost z neznámého, které otevírá jeho dveře. Toto tělo, ve kterém žil dlouhou dobu, sedmdesát let, osmdesát let, je načase změnit. Tělo se stalo staré; stává se stále víc a víc nefunkční. Je načase mít svěží nové tělo.

Mistr se vůbec nijak neznepokojuje nad skutečností, že brzy zemře v těle. Umírá s milostí a krásou, umírá v tichu a míru - stejným způsobem, jakým žil. Žil v tichu, v naprosté kráse a umírá v obrovském požehnání.

Ma Cu žil v Ťiang-si čtyřicet let a zemřel ve věku osmdesáti let.

Haiku:

*Obojí, pláň a hory byly
zajaty sněhem -
není tu nic zbylé.*

Haiku je speciální druh poezie, který existuje jen v Japonsku. Obsahuje velmi málo slov, ale vypoví mnohé. Její krásou je, že to je zhuštěná filozofie. To, co nelze vypovědět v próze, lze někdy říci v poezii.

Obojí, pláň a hory byly zajaty sněhem - není tu nic zbylé.

Zde popisuje svoje vlastní bytí. Vše bylo odebráno. I on zmizel do rozlehlosti vesmíru; nic není necháno jako zbylé. Stejně jako kapka rosy zmizí v oceánu, muž osvícení zmizí a rozplyne se do univerzálního vědomí. Nic není ponecháno jako zbylé.

Maneša se zeptala:

Náš milovaný mistře,
kdykoliv, když jsi říkal v posledních pár týdnech slova 'prázdný' nebo 'prázdné srdce', nebo 'prázdné zrcadlo', způsobovalo to ve mně pocit jakési spouště, připomínatele, který nejenom že vzrušuje moji mysl, ale jde přímo k tomu prostoru prázdnoty ve mně.

Slyšela jsem tě nedávno, jak jsi říkal, že by člověk neměl 'nenávidět' nebo 'milovat' osvícení. Je tedy vpořádku, když budu milovat prázdný prostor?

Ne, Manešo. Jestliže miluješ prostor prázdnoty, nestaneš se nikdy prázdnou. Zůstaneš lhostejná. Prázdnota se stane objektem lásky, ale ty, milující, budeš zde. Veškerým úsilím meditace by mělo být to, že by se ti mělo podařit zmizet. Ve tvém zmizení nemůžeš říci: „Miluji prázdnotu.“ Právě ve tvém zmizení je láska. Ale to není tvá láska, ale je to právě ten univerzální jev - spontánní a kvetoucí projev v prázdnotě, zaplňující celou prázdnotu vůní lásky, soucitu a pravdy.

Ale nic není tvé. Ty již více nejsi. Dokud tu již více nejsi, prázdnota není prázdnotou. Musíš se ztratit do nesmírnosti existence, nesmíš být; potom tu je prázdnota. A v této prázdnotě rozkvétá mnoho věcí, kvete tu mnoho růží a mnoho lotosů. Moc lásky a moc soucitu, moc krásy a moc pravdy; vše je velké, vše je vznešené, vše je skvostné, neboť to vyvstává ze své vlastní přirozenosti. Ale to není tvoje vlastnictví. Ve skutečnosti jsi byla překážkou. Je to kvůli tobě, že prázdnota nemohla jednat. Nyní již tu více nejsi; prázdnota jedná spontánně a rozkvétá do tisíce květů.

Nyní nastal čas pro Sardara Gurudajala Singha.

Tři ženy šly nakupovat do supermarketu a měly s sebou tři malé děti. Ty děti zasunuly do sedátek na vozík a jely nakupovat.

„Ó Bože!“ mumlá si dítě Gilbert. „Vidíš to? Kupuje konzervy pro kojence. Nenávidím to jídlo!“

„Ó ne!“ zapiští dítě Sally. „Moje máma kupuje špenát. To je snad nejhorší jídlo!“

„Ježíši Kriste!“ křičí dítě Boris, když vidí svou matku a jednoho jejího přítele u regálu s lihovinami. „Vy dětičky si nemáte na co stěžovat. Moje matka mě probudí ve čtyři hodiny ráno, strčí mi svou studenou mokrou cecku do úst a já piju něco, co chutná po cigaretách a levným brandy!“

Malá Ernie a její matka se procházejí v parku, když malá Ernie uvidí těhotnou ženu, která kolem nich projde.

„Hej, mami!“ říká Ernie. „Jak přišla ta paní k tak velkému břichu?“

Erniina matka je tím trochu zneklidněna.

„Dobře, drahá,“ říká matka, „stalo se jí to proto, že jedla tak mnoho čokolády.“ „Opravdu?“ říká s podivem Ernie.

Později, když Ernie stojí s matkou na zastávce, uvidí tu samou ženu stát vedle nich.

„Hej, paní,“ říká Ernie a ukazuje na její břicho. „Vím, co jsi dělala. Není to úžasné?“

Slon a myš jdou džunglí a v tom myš upadne do bažin. Je už skoro utopená, ale slon roztáhne nad bažinou nohy a sníží svůj penis k záchraně myši. Myška se vyšplhá na ten velký kus masa a slon ji vytáhne do bezpečí.

O pár týdnů později jdou zase slon a myš džunglí, když v tom slon zapadne do bažin. Myš, která je rychlá jak světlo, odběhne a přijede ihned na stejné místo v krásném novém sportovním autě Ferrari. Potom zacouvá k bažinám, připevní provaz k autu a druhý konec hodí slonovi, skočí za volant auta a pomalu vytáhne slona z bažin.

... Tím je řečeno, že jestliže máte červené Ferrari, nepotřebujete velký penis.

Nivedano...

Nivedano...

Bud' tiše.

Zavři své oči.

Pociťuj, jak je tvé tělo zcela nehybné.

Nyní pohlédni dovnitř tak hluboko, jak to jen jde.

Musíš dorazit k pravému středu svého bytí.

Hlouběji a hlouběji...

Tvůj střed bytí je také

středem celého vesmíru.

Čím hlouběji jdeš, tím bohatší jsi.

Čím hlouběji jdeš, tím více probuzený jsi.

Ve skutečném středu tvého bytí

nalezneš svoji buddhovskou přirozenost.

Buddha je ukryt v každém,

musíme se jen dostat dostatečně hluboko.

udělat vašeho svědka,

vaše zrcadlo,

vašeho buddhu,

více jasnějším pro vás,
 proto Nivedno...
 Uvolni se.
 Pozoruj tělo, ono není tebou;
 mysl, ona není tebou.
 Pouze pozorování jsi ty.
 Pozorovatel jsi ty
 a pozorovatel nemá žádné názory,
 žádné ideje,
 on je jen zrcadlo.
 Nazval jsem tyto série přednášek
 Ma Cu: Prázdné zrcadlo.
 Každá meditace není nic
 než pátrání po prázdném zrcadle,
 které odráží, ale zůstává zcela prázdné.
 Raduj se v této prázdnotě
 a začnou se objevovat růže.
 Zkušenost buddhovství se musí stát
 tvým neustálým ohlasem po celých čtyřadvacet hodin.
 Jednání nebo nejednání,
 pracování nebo nepracování,
 mluvení nebo nemluvení -
 měl by sis uvědomovat, že jsi věčná duše,
 buddha.
 Jakmile se toto uvědomění v tobě prohloubí,
 dospěje do každého vlákna a buňky tvého bytí,
 tvůj život se stane tancem,
 poezií, hudbou, věčnou krásou, velkou milostí.
 Připomínej si tento moment,
 prostor, ve kterém jsi.
 Tento prostor se musí stát tvým skutečným životem,
 tvou pravou smrtí.
 Tato blaženost udělala z tohoto večera
 velkou krásu a nesmírnou pravdu.
 Deset tisíc buddhů zmizí
 do oceánu

jako kapky rosy.
 To je největší zázrak ve světě.
 Nivedano...
 Přijď nazpět, ale pomalu
 shromáždí svou zkušenost -
 nic by nemělo být ponecháno jako zbylé -
 tiše a plně v milosti.
 Sedni si jako buddha na pár okamžiků,
 jen pozoruj, jen buď zrcadlem.
 Jestliže jsi pochopil význam
 prázdného srdce
 a jeho stávání se prostým zrcadlem,
 nebyl pro tebe Ma Cu prohrou.
 Tito lidé jako Ma Cu,
 nebo Gautama Buddha, nebo Lao C',
 nepřínáleží rozdílným staletím.
 Oni všichni jsou součastníci.
 Ve chvíli, kdy vstoupíte do této prázdnoty,
 tento odraz jakoby od zrcadla,
 ticho, jež nezná žádné hranice,
 stali jste se součastníky Ma Cua,
 Čuang C', Gautama Buddhya.
 Tito lidé jsou za časem.
 Nenáleží nějakému století,
 nějaké zemi, nějakému jazyku.
 Oni všichni jsou jednotní ve smyslu,
 jako když tisíce řek
 vplují do jednoho oceánu
 a všechny se stanou jedním.
 V pořádku Manešo?
 Ano, milovaný mistře.
 Můžeme oslavovat shromáždění deseti tisíce buddhů?
 Ano, milovaný mistře.